

AFGANGSPROJEKT - DIDDE EGESTAD - AD10-URB1 - 10. SEMESTER - URBAN DESIGN - ARKITEKTUR & DESIGN - JUNI 2011

PÅ FORKANT MED BAGLANDET

AFGANGSPROJEKT

DIDDE EGESTAD
AD10-URB1 2011

10. SEMESTER URBAN DESIGN
INSTITUT FOR ARKITEKTUR & DESIGN
AALBORG UNIVERSITET

FEBRUAR - JUNI 2011

VEJLEDER: SHELLEY SMITH

EN TAK TIL

Shelley Smith, arkitekt, lektor ved Institut for Arkitektur & Design, Aalborg Universitet

Tine Kierkegaard, Landdistriktskoordinator, Haderslev Kommune

Birgitte Boesen, Beboer i Oksenvad

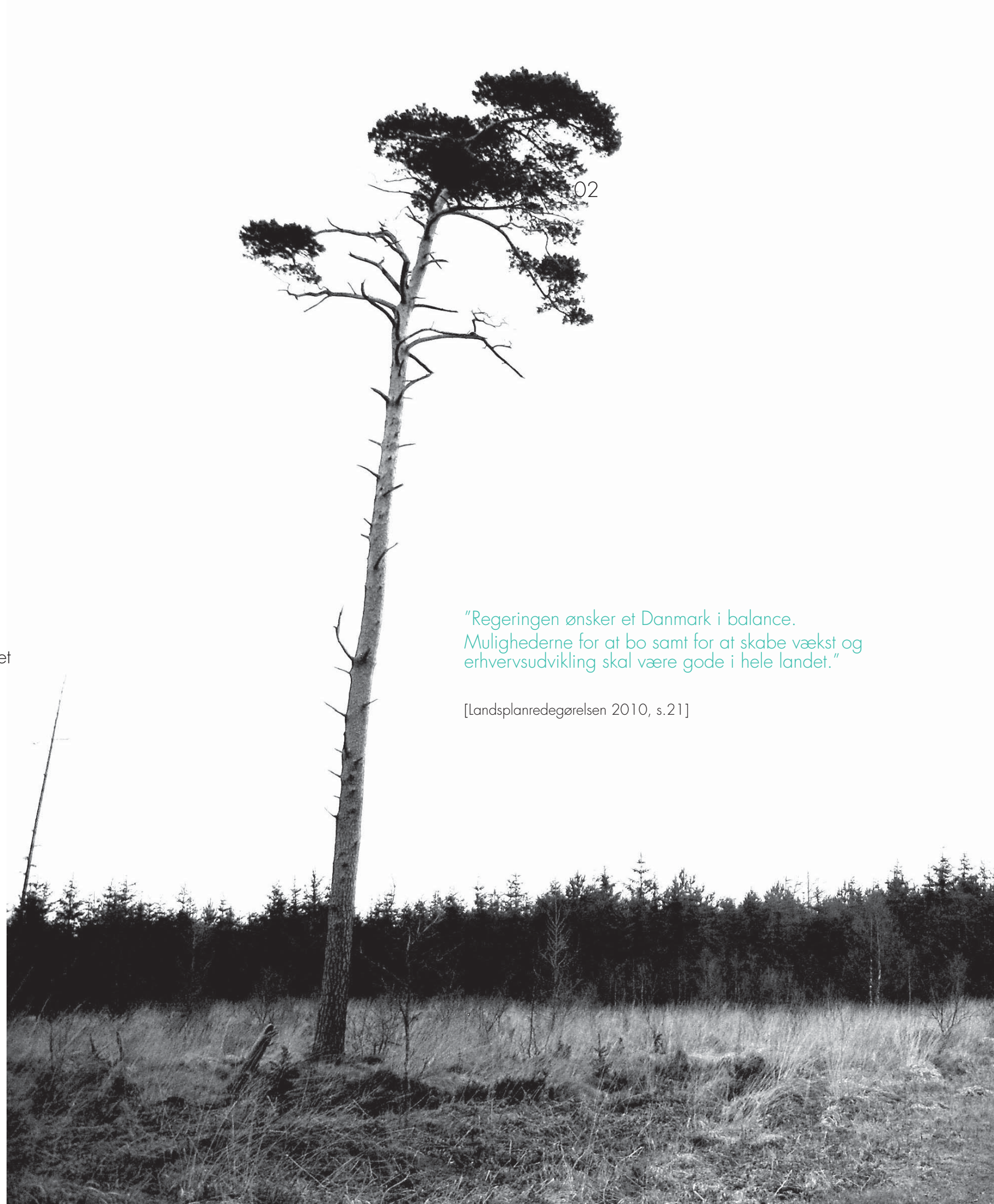
Kjeld Holm, Beboer i Oksenvad

Marianne Weimann, Beboer på Aarø

Connie Hansen, Beboer på Aarø

Brian Henningsen, Skibsfører på Aarøfærgen

Haderslev Kommune for kortmateriale

"Regeringen ønsker et Danmark i balance.
Mulighederne for at bo samt for at skabe vækst og
erhvervsudvikling skal være gode i hele landet."

[Landsplanredegørelsen 2010, s.21]

03 EXECUTIVE SUMMARY

'At the forefront of Rural Denmark' is a master thesis project made by Didde Egestad at the Institute of Architecture & Design within the specialization of Urban Design.

The project explores a present problem with Danish villages and rural districts in decline. As the title of the project reveals it is villages and rural districts in Rural Denmark. It has been chosen to work with villages and rural districts in decline in terms of population.

The problem is examined with a theoretical approach that reaches into three main fields; 'urban transformation', 'sociology' and 'experience', which is implicated during the project.

The project seeks to find suggestions of ways for Danish villages and rural districts to develop and become more attractive - finding ways to be at the forefront of Rural Denmark.

METHOD

With a view to create solutions with potential of generalization, which may be used by different parts of Rural Denmark, conceptual development strategies have been created. They are created with a hermeneutic approach on the basis of theoretical examinations.

To explore the development strategies further, they are used for two cases, located in Rural Denmark, Haderslev Municipality. The cases are the rural districts of Oksenvad-Ørsted and Aarø. They are chosen because of the sizes of their villages and their differences, which brings the development strategies into play in different ways. The results of an empirical analysis, where several registration- and mapping methods as well as inquiry forms are used, create a foundation for the choice of strategy methods.

The district of Oksenvad-Ørsted has furthermore been used as a pilot project in the further development of the strategic suggestions and result in specific design solutions.

Therefore, 'At the forefront of Rural Denmark' explores potentials of development in three levels. An overall strategic level, a level with strategies used for two cases, and lastly a level with specific design originated from the strategic suggestions. In the level of design different strategies are used for parts of the design solution.

RESULTS

The project has resulted in four overall conceptual strategies and appertaining methods, which with advantage can be used separately or combined when developing villages and rural districts in Rural Denmark. The strategies are called; Destruction, Restructuring, Innovation and Visualise, and each have several methods appertained. They are made open, to be used in different ways to create unique solutions. Based on the results from the empirical analysis of the two cases, two strategies and appertaining methods have been chosen to be able to create conceptual development suggestions to each rural district.

For Aarø, suggestions within the Visualize Strategy and the Restructuring Strategy have been created, which visualize and make use of the magnificence of the district. For Oksenvad-Ørsted, the Innovation Strategy and Visualise Strategy have been used to create a new profile and improve their reputation, based on existing values and problematic areas.

Finally, parts of the conceptual suggestions for Oksenvad-Ørsted rural district have been developed into three specific designs. The first is the linking element, The Apple Path, which connects the smaller districts; Mølby, Oksenvad, Ørsted and Stursbøl Plantation. Additionally two areas along the path are designed; Festpladsen, a meeting place that underline the history of the plantation, and Mølby town centre, another meeting place which frame possibilities of events and re-establish the village atmosphere.

ill. 2 Billede fra Stursbøl plantage i Oksenvad-Ørsted landdistrikt

SYNOPSIS 04

FORMALIA	02
EXECUTIVE SUMMARY	03
SYNOPSIS	04
LÆSEVEJLEDNING	05
PROBLEMSTILLING	06
UNDERSØGELSESPØRGSMAÅL	08
DANSKERNES PRÆFERENCER	09
LANDDISTRIKTER OG LANDSBYTYPEN	10
UNDERSØGELSESFELT	12
HADERSLEV KOMMUNE	14
AARØ	16
OKSENVAD-ØRSTED	20
STRATEGIUDVIKLING	24
4 UDVIKLINGSSTRATEGIER	26
STRATEGIER ANVENDT, AARØ	38
STRATEGIER ANVENDT, OKSENVAD-ØRSTED	42
DESIGN	48
FORBINDESELEMENTET	50
ALLE NEDSLAG	54
NEDSLAG, MØLBY BYMIDTE	56
NEDSLAG, FESTPLADSEN	64
REFLEKSION	70
BIBLIOGRAFI	72
ILLUSTRATIONSLISTE	73
APPENDIKS 1-6	74
1: TIDSPLAN	75
2: LANDDISTRIKTSINDIKATORER	76
3: HADERSLEV KOMMUNES ERFARING	77
4: SPØRGESKEMA	78
5: BREDDEUNDERSØGELSE	79
6: DESIGNPROCES	80

'På forkant med baglandet' er et afgangprojekt udarbejdet af Didde Egestad ved instituttet for Arkitektur & Design indenfor specialiseringen Urban Design.

Projektet undersøger en aktuell problematik med danske landsbyer og landdistrikter i tilbagegang. Som projektets titel afslører, er der tale om landsbyer og landdistrikter i baglandet af Danmark. Baglandet er det, som bekendt også betegnes for 'Udkantsdanmark'. Der er valgt at se på landsbyer og landdistrikter i tilbagegang i forhold til indbyggertal.

Problematikken undersøges med en teoretisk tilgang, der strækker sig indenfor tre hovedfelter; 'urban transformation', 'sociologi' og 'oplevelse', som inddrages løbende i projektet.

Med projektet søger jeg at give et bud på hvordan Danmarks landsbyer og landdistrikter kan udvikles og gøres mere attraktive - Undersøge muligheder for at komme på forkant med baglandet.

METODE

Med henblik på at skabe løsningsforslag med generaliseringspotentiale, der med fordel kan bruges i forskellige dele af baglandet, er der i projektet udarbejdet konceptuelle udviklingsstrategier. Disse er skabt med en hermeneutisk tilgang på baggrund af teoretiske undersøgelser.

For at udforske udviklingsstrategierne yderligere, anvendes

de på to cases, lokaliseret i baglandet, Haderslev kommune. Disse cases er henholdsvis Oksenvad-Ørsted og Aarø landdistrikter. De er valgt ud fra deres landsbystørrelser samt forskellighed, hvilket bringer udviklingsstrategierne i spil på forskellig vis. Resultaterne fra en empiriske analyse, hvor der er gjort brug af flere registrerings- og kortlægningsmetoder samt spørgeskemaundersøgelser, skaber grundlag for valget af strategimetoder.

Oksenvad-Ørsted landdistrikt er herudover benyttet som pilotprojekt til videreudvikling af de strategiske forslag, og munder ud i et konkret designforslag.

'På forkant med baglandet' undersøger derfor udviklingspotentialer i tre niveauer. Et overordnet strategisk niveau, et niveau med strategier anvendt i praksis på to cases, og til sidst et niveau med konkrete designforslag udsprunget af strategiforslagene. I designniveauet er flere strategier benyttet til mindre tiltag.

OVERORDNET STRATEGIER

STRATEGIER ANVENDT KONCEPTUET

DESIGNFORSLAG UD FRA STRATEGIER

RESULTAT

Projektet har nået frem til fire overordnede konceptuelle strategier og tilhørende metoder, som med fordel kan benyttes enkeltvis eller kombineres ved udvikling af

landsbyer og landdistrikter i baglandet af Danmark. Strategierne kaldes Dekonstruktion, Omstrukturering, Nyskabelse, og Synliggørelse, og har hver især flere metoder tilknyttet. De er skabt åbne, for at kunne benyttes på forskellige vis og derved give større mulighed for at skabe unikke løsninger.

På baggrund af resultaterne fra den empiriske analyse, af de to cases Aarø og Oksenvad-Ørsted landdistrikter, er der valgt to strategier og tilhørende metoder til skabelsen af konceptuelle udviklingsforslag til hvert landdistrikt. Til Aarø er der skabt forslag indenfor Synliggørelsesstrategien samt Omstruktureringstrategien, der synliggør og udnytter landdistriktets mange herligheder. Til Oksenvad-Ørsted landdistrikt er Nyskabelsesstrategien og Synliggørelsesstrategien benyttet til at skabe en ny profil og et bedre omdømme, med udgangspunkt i eksisterende værdier og problematiske elementer.

Endeligt er dele af konceptforslaget til Oksenvad-Ørsted landdistrikt videreudviklet til tre konkrete designs. Den ene er forbindelseselementet, Æblestien, som forbinder landdistriktets klare distrikter Mølby, Oksenvad, Ørsted og Stursbøl Plantage. Derudover designes ligeledes to nedslag på stien; Festpladsen, et mødested der understreger plantagens historie, og Mølby Bymidte, et andet mødested der kan danne ramme for events og genetablerer landsystemning i byen.

LÆSEVEJLEDNING

Rapporten er opbygget af fem hovedafsnit, markeret med orange i illustration 3.

Det første afsnit, beskriver projektets ramme og problemstilling, og inddrager teori indenfor urban transformation samt sociologi.

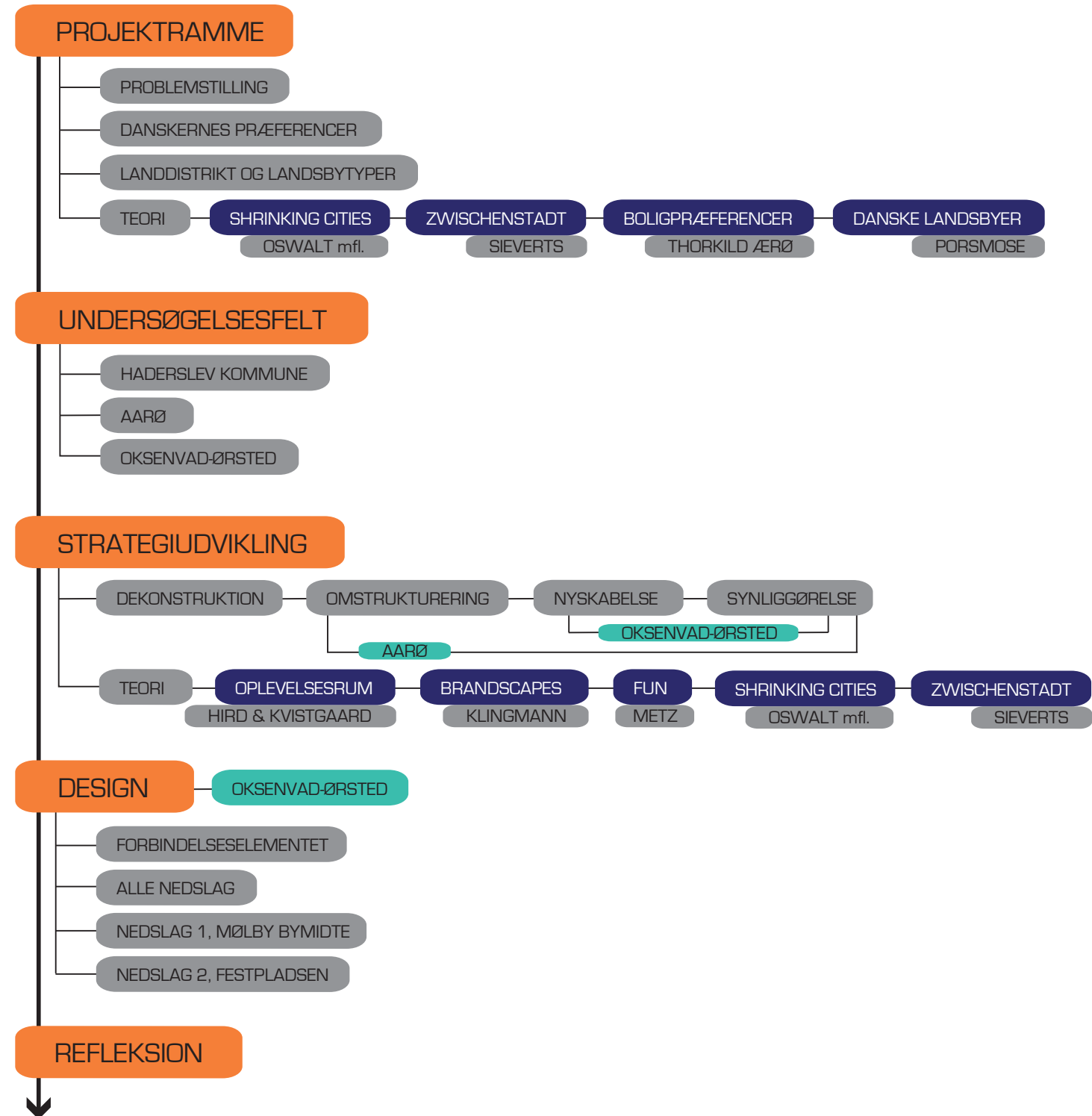
Andet afsnit beskriver projektets undersøgelsesfelt, Haderslev Kommune og indeholder registrering af de to udvalgte landdistrikter, Aarø og Oksenvad-Ørsted.

I det tredje afsnit vises projektets strategiske produkt. I afsnittet fås projektets strategier, som inddrager teori indenfor urban transformation og oplevelse. Afslutningsvist anvendes udvalgte strategiske metoder og der vises konceptuelle strategiske forslag for de to udvalgte landdistrikter.

I det fjerde afsnit videreudvikles det strategiske forslag af Oksenvad-Ørsted landdistrikt til et mere konkret design.

Det afsluttende afsnit indeholder projektets Refleksion.

I appendiks findes bl.a. projektets tidsplan og design-process sammen med øvrige supplende oplysninger.

ill. 3 Læsevejledning

PROBLEMSTILLING₀₆

DANSKE GEOGRAFISKE UDVIKLINGSTENDENSER

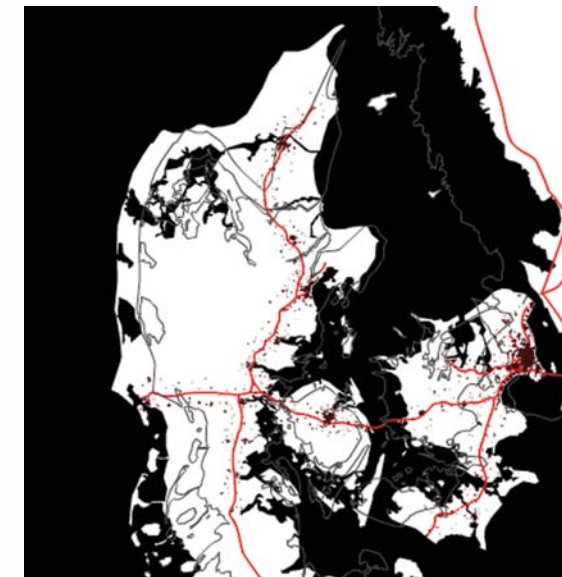
Dette projekt griber fat i en problemstilling, der grundlæggende handler om den danske befolknings valg af levested, som i dag skaber en stigende ubalance i landet.

Der er to klare tendenser, som kan beskrive udviklingen af den geografiske placering af befolkningen i Danmark. Den ene tendens er, at den danske befolkning generelt flytter mod større byer, hvilket efterlader landets små byer livløse og tomme. Den anden tendens viser udviklingen af landet samlet set, hvor en øget geografisk skævvridning i forhold til udvikling og tilbagegang finder sted. Dette kan beskrives via begreberne 'H-byen' og 'Den rådne banan'. H-byen er et begreb der opstod i landsplanredegørelsen tilbage i 1997, og beskriver

det danske bynetværk, der er placeret langs de mest essentielle motorvejsstrækninger i Danmark og danner et H-formet mønster (illustration 4). I H-byen fås de byer i Danmark med mest økonomisk og befolkningsmæssig fremgang. I modsætning dertil fås den rådne banan, der dækker over en bestemt del af Danmark (se illustration 5), som er ramt af affolkning, lukkede butikker, høj gennemsnitsalder og et lavt indkomst- og uddannelsesniveau. Denne del af Danmark er det som vi bekendt også kalder Baglandet. Derfor er det særligt i baglandet, at landdistrikterne og landsbyerne er i tilbagegang. Haderslev Kommune er valgt som undersøgelsesfelt, netop fordi denne ligger i Baglandet og har landdistrikter der bærer tydelig præg af tilbagegang i forhold til indbyggere i sine landsbyer.

ill. 5 Den rådne banan

ill. 4 H-byen

INTERNATIONAL SAMMENHÆNG

I takt med udviklingen af verdens samfund, ses der i dag en ændring af byernes struktur verden over. Det foregår ikke kun i Danmark. Krige, katastrofer og epidemier kan være faktorer, som har effekt på den urbane befolkning, men i dag ses omstruktureringen af den urbane befolkning, oftest som en afspejling af vores levestil og behov [Oswalt, 2006, s. 27]. Mange byer kæmper med tilbagegang, fordi de ikke længere opfylder brugernes behov.

'Shrinking Cities' er et term, karakteriseret ved byområder med tilbagegang i forhold til indbyggere og i man-

ge tilfælde også økonomisk aktivitet. [Oswalt, 2006, s. 12] Men tilbagegang kommer sjældent alene. Som en del af processen med tilbagegang ses også vækst. Bogen 'Shrinking Cities, Volume 1' fokuserer bl.a. på metropolen Detroit i USA, der er kendetegnet af 'suburban sprawl', hvor byens centrum har stor tilbagegang mens byens forstæder vokser.

I Danmark er interessen for storbyernes forstæder i den grad steget gennem de sidste årtier, men byernes centre mister ikke værdi, som det ses i f.eks. Detroit. I

stedet ses tilbagegang i landets mindre byer, og særligt i udkantsområder, placeret langt væk fra Danmarks største byer. Detroit er et ekstremt tilfælde, med omkring hver femte hus stående tomt og mange servicebygninger med samme skæbne [websiteside, information2]. I danske byer i tilbagegang ses lukkede detailhandlere og skoler, samt tomme og faldefærdige huse. I Danmark er det selvfølgelig en helt anden skala sammenlignet med Detroit, men problemstillingen er stadig sammenlignelig.

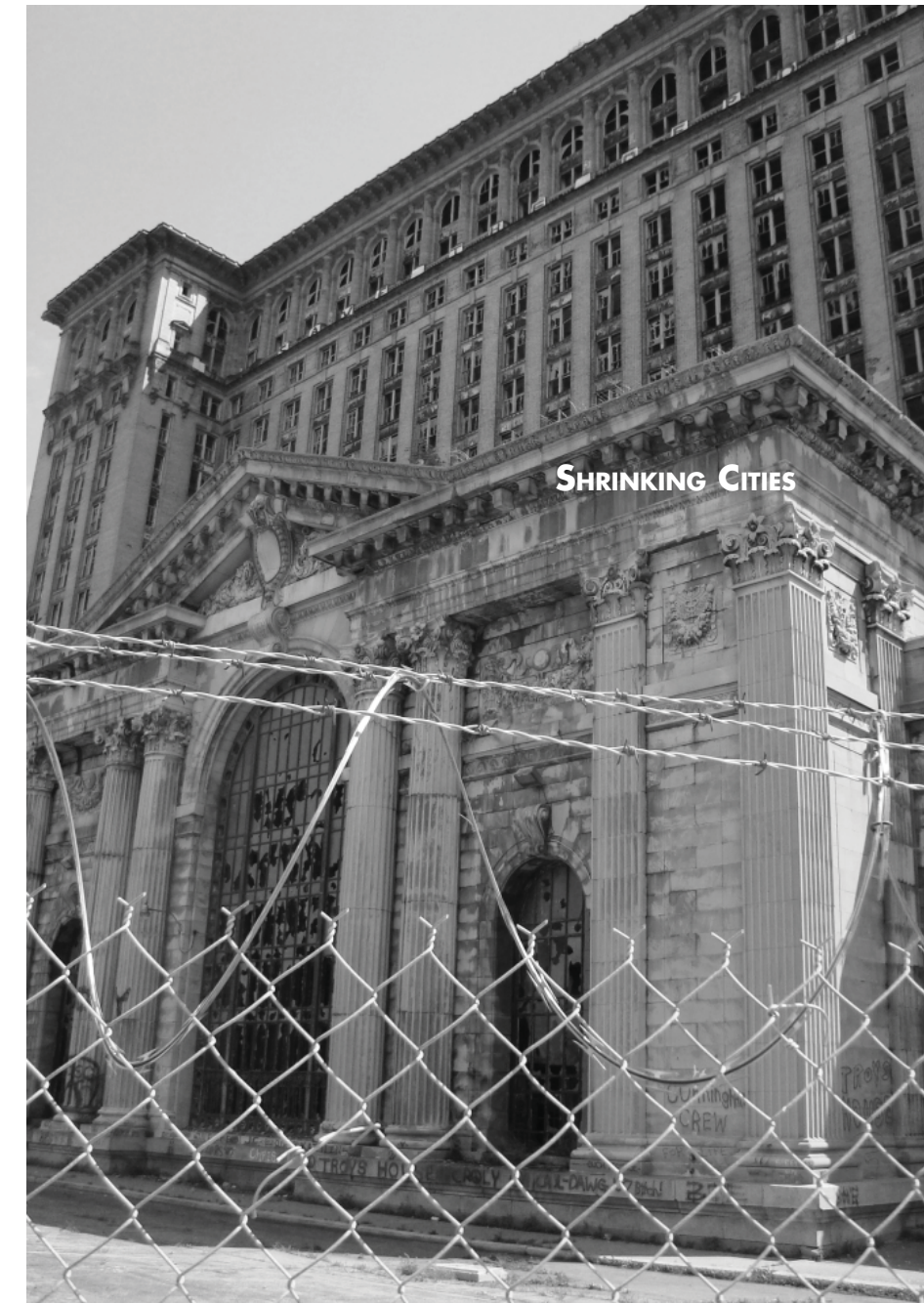
ill. 6 Michigan Theater, Detroit 1927

ill. 7 Michigan Theater, Detroit idag

ill. 8 Nedbrændt hus i Detroit

ill. 9 Detroit

PROBLEMSTILLING ₀₈

EN NY FORM FOR BY

En anden betegnelse, 'Zwischenstadt', udviklet af Thomas Sieverts i 90'erne forklarer nutidens by som værende i et 'mellem stadie'. "Et Stadie mellem det lokale sted og verden, rum og tid, by og land"[Sieverts, 2003, forord x]. Sieverts fokuserer i sin bog på at skabe bevidsthed omkring det urbane - landskabelige som en ny form for by [Sieverts, 2003, forord ix]. I Danmark mangles en højere bevidsthed omkring baglandet og dets muligheder. Opfattelsen af Baglandet er hos de fleste danskere som "idyl og tristesse", ligesom det skrives i bogen 'Hvor storken yngler og kragerne vender'. Baglandet er på mange måder negativt ladet, som Sieverts beskriver det, men er det muligt, at ændre danskernes opfattelse af Baglandet?

POLITISKE VISIONER

"Regeringen ønsker et Danmark i balance. Mulighederne for at bo samt for at skabe vækst og erhvervsudvikling skal være gode i hele landet." [Landsplanredegørelsen 2010, s.21]

De politiske visioner står klare i landsplanredegørelsen for 2010, men er de realistiske? Regeringens forventninger til kommunernes planlægninger i forhold til landdistrikterne er, at de skal planlægge med fokus på kvaliteterne i områdets landskab og kulturmiljø. Det er fornuftigt at planlægge ift. landdistrikternes kvaliteter,

men dette er ikke en fuldstændig løsning på problemstillingen. Regeringens egen aktive rolle i kampen for et Danmark i balance kommer til udtryk i bl.a. ændringer i planloven som giver landzoner en udvidet adgang til at gennemfører planlægning til gavn for detailhandel, erhverv og boliger. Såsom en udvidelse af butikker over 1000m². Derudover har regeringen sørget for at der i finansloven er afsat en pulje på 100mio.kr til nedrivning af faldefærdige bygninger, hvilket er med henblik på at understøtte en positiv udvikling i bosætningen [Landsplanredegørelsen 2010, s. 21].

Med 'et Danmark i balance' er regeringens visioner store, men redskaberne de giver kommunerne er ikke mange.

PÅ FORKANT

Projektets mål er at komme på forkant med baglandet. For at kunne påvirke udviklingen kræver det først og fremmest indsigt i bevæggrundene i danskernes valg af levested. Dernæst en forståelse af landsbyer og landdistrikter, hvilket opnås gennem en overordnet undersøgelse, samt arbejdet med to cases, Aarø og Oksenvad-Ørsted landdistrikter. Herudover er det projektets fremgangsmåde, at undersøge udviklingsmuligheder for baglandet gennem en række strategier, der ligeledes anvendes i arbejdet med casene. Projektets overordnede undersøgelsesspørgsmål er som følgende:

UNDERSØGELSESPØRGSMÅL

HVILKE FAKTORER ER ESSENTIELLE NÅR DANSKERNE VÆLGER BOPÆL?

KAN FORSTÅELEN AF LANDSBYER OG LANDDISTRIKTER ÆNDRES?

HVILKE UDVIKLINGSSTRATEGIER KAN BENYTTES, OG ER DET MULIGT AT SKABE DEM MED GENERALISERINGS-POTENTIALE?

09 D A N S K E R N E S P R Æ F E R E N C E R

For at undersøge hvilke faktorer der er essentielle når danskerne vælger bopæl, ses der på en sociologisk teori af Thorkild Ærø.

I sin Ph.d.-afhandling forsker professor og arkitekt Thorkild Ærø i danskernes boligpræferencer. Ærø beskriver hvorledes at der er tale om to type boligpræferencer: ideelle og reelle, som bl.a. handler om borgernes økonomiske muligheder, men i Ph.d.'en lægges vægt på de reelle boligpræferencer [Ærø, 2002, s. 60].

Undersøgelsen omkring boligpræferencerne er lavet blandt tilflyttere til udvalgte boligområder i Århus. Derfor gives der egentligt et indblik i hvilke faktorer der ligger til grund for valg af bopæl i en af Danmarks mest attraktive byer. Fordi det er en af Danmarks mest attraktive byer, er der også en stor del af danskerne som har lignende præferencer, mens nogle danskere har helt andre krav når de vælger bopæl. Spørgsmålet er om det ønskes at fange opmærksomheden fra danskere med denne type behov eller måske en minoritet af danskere der har helt andre behov der skal dækkes?

Konkluderende nævner Ærø følgende faktorer der især viser sig gældende i forhold til boligpræferencer: "For boligområdet generelt viser undersøgelsen et udtalt ønske om nærhed til rekreative grønne områder, til arbejdsplads/uddannelsessted, til kollektiv transport og til midtbylivet i Århus. Områdets omdømme har stor betydning, fællesskab og sociale aktiviteter har til gengæld lav prioritet" [Ærø, 2002, s. 159]. Ift. naboskab og sociale relationer lægges der vægt på privathed og uforstyrrethed, som en vigtig faktor. Ligeledes spiller nærhed til venner og det at bo nær andre med samme kulturbaggrund også en væsentlig rolle [Ærø, 2002, s. 159]. Disse faktorer ses listet til højre og benyttes igen senere i projektet, hvor der ses på hvorledes de valgte cases opfylder disse faktorer.

MINDRE BETYDNING

FÆLLESSKAB
SOCIALE AKTIVITETER

STOR BETYDNING

OMRÅDETS OMDØMME
PRIVATHED OG UFORSTYRRETHED
NÆRHED TIL
REKREATIVE, GRØNNE OMRÅDER
ARBEJDSPLADS / UDDANNELSESSTED
KOLLEKTIV TRANSPORT
MIDTBYLIV, DVS. KULTUR, SHOPPING MM.
VENNER
ANDRE MED SAMME KULTURBAGGRUND

ill. 11 Forskellige boligtyper

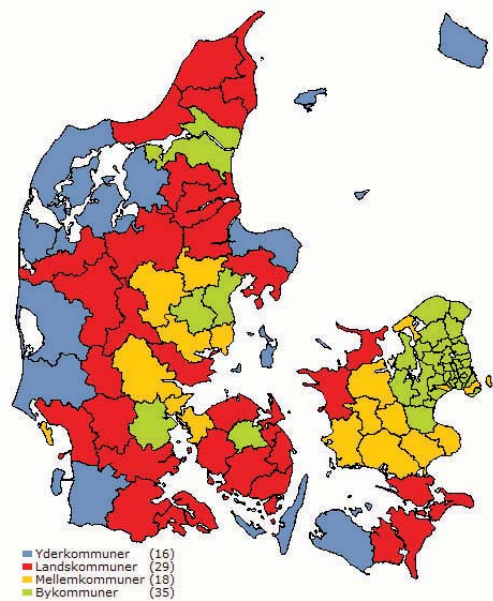
LANDDISTRIKTER OG LANDSBYTYPER⁰¹⁰

I det følgende vil der ses på landdistrikter og landsbyer, som er det felt der behandles, for at skabe en grundlæggende forståelse, inden det videre arbejde med projektets undersøgelsesfelt.

“Landbrugssamfundet afvikles, medens et nyt samfund på landet tager form” [Porsmose, 2008, s.9].

Danmark har taget form af en lang årrække som landbrugssamfund, men med det senmoderne eller informationssamfundet, som fås i dag, får Danmarks landområder en ny rolle.

Et landdistrikt er en betegnelse der bruges om yder-, land- og mellemkommuner [Webside, landdistrikt]. På illustration 12 ses hvorledes Danmark i 2007 i forbindelse med kommunalreformen blev inddelt i yder-, land-, mellem- og bykommuner. I hver kommune inddeles der yderligere i mindre landdistrikter. Danmark indeholder derfor mange mindre landdistrikter, som bærer hver deres særpræg i struktur, bygningskultur og landskab. Landdistrikterne kan indeholde særlige landskabelige træk, men ofte er det også ved bebyggelsestætheden at der er mærkbare forskelle at finde. Landdistrikterne kan indeholde byområder af forskellige størrelser. Det der officielt definerer en landsby, hvilket der fokuseres på i dette projekt, er indbyggertallet, som er mellem 200 og 1000 indbyggere. Ud fra denne definition er der omkring 1000 landsbyer spredt ud over Danmark. For at skabe et overblik over hvad der ofte karakteriserer landsbyerne, inddeles de groft i fire kategorier. Det følgende tager udgangspunkt i Porsmoses kategorisering af landsbyer i bogen ‘Danske landsbyer’. Porsmose nævner landsbytyperne vejby, forteby og terrænby, men forholder sig udelukkende til byernes opståen og forhenværende funktion. I projektets kategorier forholdes der sig både til landsbytypernes historie og nutidige karakter.

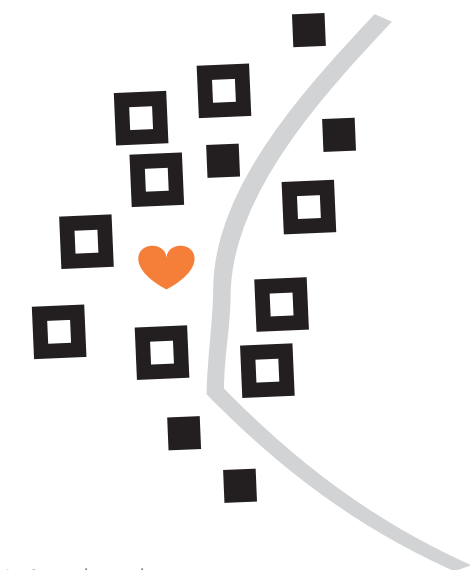
ill. 12 Yder-, lands-, mellem- og bykommuner

ill. 13 Infrastrukturens by

INFRASTRUKTURENS BY

Byer som er præget af infrastrukturen er det Porsmose kalder ‘vejbyer’ [Porsmose, 2008, s.XX]. I Porsmoses ‘vejby’ er der udelukkende fokus på bilveje, som dominerende træk der former byen, mens ‘infrastrukturens by’ ligeledes kan indbefatte andre trafikale elementer. ‘Infrastrukturens by’ kan være karakteriseret ved gennemkørsel af biler, tog eller cykler hvis byen f.eks. ligger nær margueritruter. Nogle byer er blevet tillagt dette særpræg i takt med udvikling af nye veje og togforbindelser, mens andre ligefrem opstår på grund af deres beliggenhed i forhold til vej- og tognettet. Strukturen på denne type by kan f.eks. være formet af en gennembrydende vej, med en række af huse på hver side (illustration 13). Infrastrukturen kan skabe en barriere og være til gene for byens indbyggere ift. sikkerhed og støj, men den kan også have en positiv effekt ved at skabe fysiske og sociale forbindelser eller økonomisk vækst.

ill. 14 Centraliseret by

CENTRALISERET BY

En ‘centraliseret by’ er karakteriseret ved et dominerende center i byen (illustration 14). Et eksempel herpå kan være en Kirkeby, hvor kirken er byens center. Byen kan være opstået på grund af kirken, mens der i andre byer skabes et naturligt center, når kirken bygges. Et andet eksempel på en ‘centraliseret by’ er ‘fortebyer’, som Porsmose beskriver i sin bog ‘Danske landsbyer’, der bymæssigt er struktureret omkring en fælles plads. [Porsmose, 2008, s.XX] Denne plads, også kaldet en forte, blev i ældre tid bl.a. brugt til at lukke kvæget ind om natten. I nyere tid er pladserne blevet bebygget eller typisk fået rekreative funktioner [webside, Forte]. Byens center kan fungere som et socialt mødested for byens indbyggere, eller f.eks. være identitetsskabende for byen.

ill. 15 Midlertidig by

MIDLERTIDIG BY

Danmarks turistområder er præget af sæsonmæssig interesse, hvilket medfører at livet i byerne, som er påvirket deraf, varierer meget. Et eksempel på en 'midlertidig by' er Skagen, hvis indbyggertal er ca. 8300 [websiteside, skagen]. Mange huse står tomme gennem vinteren og helårsboliger er svære at sælge, men hver sommer forvandles byen og der befinder sig gennem flere uger op til 50'000-60'000 beboere i byen [websiteside, Information]. Et andet eksempel er Roskilde, som under Roskilde Festival, en musikalsk event der hvert år varer omkring en uge, huser ca. 70'000 besøgende dagligt. En 'midlertidig by' er derfor karakteriseret af en ændrende bystruktur, som er tidsmæssig afhængig (illustration 15). Byen bliver i et tidsrum til et populært mødested for byens borgere, men især dens turister, og kan fremstå som stille og fredfyldt eller forladt i den øvrige tid.

ill. 16 Naturens by

NATURENS BY

Naturens by er karakteriseret ved at være domineret af naturen (illustration 16). Mange steder ses det hvordan byer er formet efter sin omgivende natur. Der kan være tale om et kuperet terræn, skov, vand eller anden karakteriserende natur, som byen befinder sig i eller nær. Porsmose beskriver om en bytype, kaldet 'terrænby', som logisk tilpasset naturen [Porsmose, 2008, s.70]. Eksempler herpå er f.eks. havnebyen Aalborg, skovbyen Helberskov eller bjergbyen Vancouver. 'Naturens by' kan derimod også indeholde f.eks. menneskeskabte naturlige elementer, der dominerer bybilledet. Naturens fremtræden kan skabe en idyllisk og rolig atmosfære, den kan tiltrække turister, være katalysator for motion og frisk luft for byens indbyggere, eller agere som ramme for sociale sammenkomster.

Landsbytyperne viser hvordan Danmark har gennemgået forskellige former for urban udvikling gennem tiden, grundet forskellige faktorer, der bl.a. hænger sammen med danskernes livsstil. De forklarer både den fysiske som sociale forskellighed af landsbyerne. Mange landsbyer vil kunne placeres indenfor én af kategorierne, men der findes naturligvis også mere komplekse byer, der kan betragtes som hybrider. I projektets følgende afsnit introduceres til de udvalgte cases i Haderslev kommune, og viden fra dette afsnit vil her benyttes, til at skabe en bedre forståelse af landdistrikterne og deres landsbyer.

ill. 17 Haderslev kommune markeret på et kort af Danmark

Dette afsnit beskriver projektets undersøgelsesfelt, Haderslev Kommune og indeholder registrering af de to udvalgte landdistrikter, Aarø og Oksenvad-Ørsted.

UNDERSØGELSESFELT

HADERSLEV KOMMUNE ¹⁴

Projektets undersøgelsesfelt er i placeret i Sydjylland, i Haderslev kommune, der betragtes som en del af baglandet i Danmark. Kommunen betegnes ifølge inddelingen skabt ved kommunalreformen i 2007, som en landkommune, hvilket hænger sammen med bl.a. indikatorer for urbanisering, demografi og uddannelsesniveau (se appendiks 2 for alle faktorer der afgøre kommunens betegnelse).

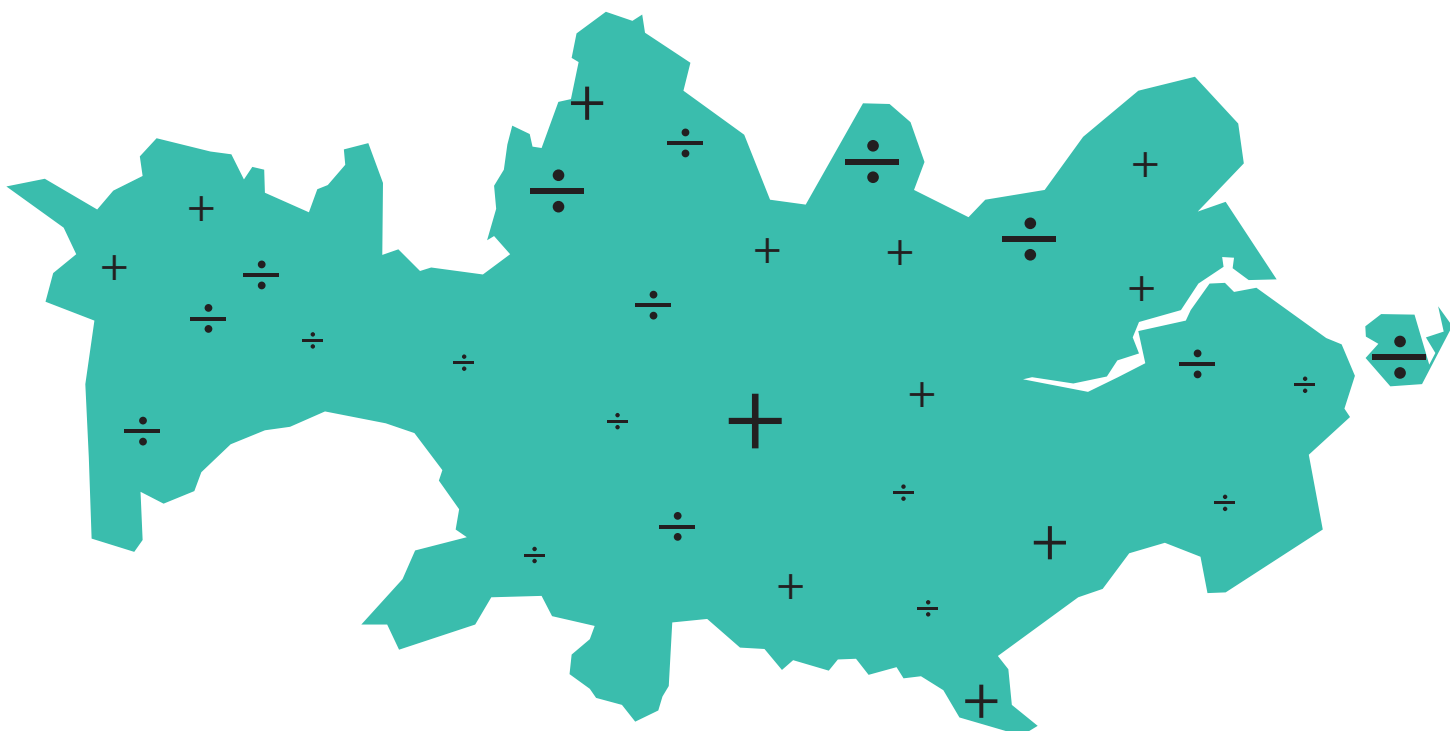
I Haderslev Kommune er det vigtigt, at kommunen har sjæl og et godt omdømme, og landdistrikterne er et af deres klare indsatsområder [Kommuneplan, s. 27]. Næsten halvdelen af kommunens borgere bor i landdistrikterne, og byrådet ser landdistrikterne som en vigtig del af den samlede udvikling i kommunen. "Byrådet ønsker, at byudviklingen skal ske under hensyntagen til attraktive bynære natur- og landskabelige værdier, grundvandet og kommunens levende by- og landmiljøer" [Kommuneplan, s. 16].

Mere konkret fås der to foreningerne, HL og LAG Haderslev, der hidtil har sat rammerne for at udviklingen finder sted. LAG Haderslev, Den Lokale AktionsGruppe i Haderslev, er en del af Fødevareministeriets landdistrikts- og fiskeriudviklingsprogram. Dette er en forening, som råder over midler til at støtte udviklingsprojekter i Haderslevs landdistrikter. Deres mål er at støtte udviklingsprojekter baseret på lokale ideer og lokale initiativer [Webside, LAG]. Haderslev Landdistrikter, HL er en forening der har sikret samarbejde mellem landdistrikterne, medvirket til at oprette arbejdsgrupper til særlige tiltag, samt ligeledes etableret kontakt mellem landdistrikterne, administration og politikere [Webside, HL]. Foreningen har igangsat

mange projekter, og været en stor hjælp i de lokale landdistrikter. Desværre har foreningen i foråret 2011 nedlagt sig selv, hvilket i stor grad hænger sammen med Haderslev kommunes beslutning om, at nedlægge landdistriktskoordinatorens stilling, som har været medvirkende til at foreningen har haft et højt aktivitetsniveau. Kommunen ser, ifølge kommuneplanen 2009, landdistrikterne som et klart indsatsområde, men laver i realiteten bevidste nedprioriteringer, som medvirker til at landdistrikterne i mindre grad har mulighed for støtte til udvikling i fremtiden.

Haderslev kommune har egne erfaringer med udvikling af landdistrikter, hvilket der drages nytte af. I perioden 2008 til 2010 lavede Haderslev Kommune et udviklingsprojekt i samarbejde med Mariagerfjord- og Rebild Kommune. Projektet beskrives nærmere i appendiks 3. En af projektets anbefalinger er at generere mødesteder, hvilket ligeledes vil være en essentiel del af dette projekts koncepter. Dertil påpeges det i Haderslevs udviklingsprojekt, at en række fysiske vilkår bør være til stede, for at sikre den ønskede udvikling. Eksempler på vilkår er f.eks. at afstanden til en større by ikke må være for stor, og at der skal være en mængde af tilgængelig natur i området. De øvrige vilkår kan læses i appendiks 3. Hermed menes der, at der nogle steder simpelthen ikke er grobund, for at kunne foretage en fremgangsrig udvikling. Denne betragtning benyttes videre i strategiuudviklingen, hvor der skabes både progressive og regressive udviklingsstrategier. Projektets to cases har begge disse fysiske vilkår til stede, hvorfor der derfor anvendes progressive strategier.

ill. 18 Procentmæssig udvikling i Haderslev Kommune 2001-2008

Befolkningstallet i Haderslev Kommune er henover de senere par år faldet med flere hundrede indbyggere, mens befolkningens aldersfordeling har tilvækst i aldersgrupperne over 80 [Kommuneplan, s.33] [website, statistik]. På længere sigt forventes den tilbagegående udvikling og skævrindningen af aldersgrupperne kun at forøges. På illustration 18, der viser en procentmæssigt befolkningsudvikling fra 2003 -2008, ses det i forskellig grad hvorledes kommunens 29 landdistrikter har haft henholdsvis tilbagegang eller fremgang.

CASES

Der er i projektet valgt at arbejde med landdistrikter, hvor der er klar tilbagegang ift. indbyggere (ill. 18), samt indeholder landsbyer på omkring 200 indbyggere. Med landsbyer på omkring 200 indbyggere er disse på grænsen til officielt at kunne defineres som byer (se afsnittet om landdistrikter og bytyper), hvilket der fås mange tilfælde af i Danmark, og det er her den største procentmæssige tilbagegang ofte ses. Der er udvalgt to landdistrikter som cases, hvorpå flere af udviklingsstrategierne vil anvendes, hvilket giver en bedre indsigt i strategiernes værdi som værktøj. Som udgangspunkt

valgtes Oksenvad og Aarø landdistrikter til cases, idet de opfylder de førnævnte præmisser og samtidig er forskelligartede, hvilket giver et bredere undersøgelsesfelt, og giver mulighed for at arbejde med udviklingsstrategier på flere måder. Det har vist sig at Oksenvad landdistrikt, har et godt samarbejde med nabolanddistriktet Ørsted og har ytret ønske omkring sammenlægning. Det er der taget højde for, og de valgte landdistrikter er derfor Oksenvad-Ørsted og Aarø. Landdistrikternes geografiske location i Haderslev kommune ses på illustration 19.

På de følgende sider vil der være en beskrivelse og analyse af de to cases. Denne analyse har en empirisk analytisk tilgang, og der gøres brug af to forskellige registrerings- og kortlægningsmetoder til at læse de tre cases. Den første metode er udviklet af den Amerikanske byplanteoretiker, Kevin Lynch og beskrevet i hans bog: "The image of the city". Denne metode har en oplevelsesmæssig tilgang i forståelsen af landsbyen. Blot effekten af byens synlige og fysiske elementer registreres. Disse elementer kaldes: [Veje/stier](#), [Kanter](#), [Distrikter](#), [Knudepunkter](#) og [Landmærker](#) [Lynch, 1960, s.46]

Den anden metode der gøres brug af kaldes SAVE, og er udviklet af det danske miljøministerium i slutningen af 80'erne. [Miljøministeriet, 1992, s.6] SAVE står for Survey of Architectural Values in the Environment. Metoden er udviklet for at sætte fokus på den bevaringsværdige og arkitektoniske kvalitet i danske byer. Byen registreres ud fra 3 niveauer: [Dominerende træk](#), [Bebyggelsesmønstre](#), [Udsnit og dele](#)

For at opnå en forståelse af de lokale beboer forhold til landdistrikterne og ligeledes få indblik i deres ideer, er der foretaget interviews under opholdene i landdistrikterne, der har taget udgangspunkt i et spørgeskema (se appendiks 4). Interviewene har været både planlagte og impulsive møder. Spørgeskemaet er også lagt på landdistrikternes hjemmeside, for at opnå flere besvarelser.

Landdistrikterne er til sidst blevet undersøgt ift. Ærø's faktorer der beskrives i 'Danskernes boligpræferencer' på side 09. Hele analysen af de to cases udmunder i en PPK hvor de enkelte landdistrikters problemer, potentialer og kvaliteter listes. Denne PPK benyttes senere i strategiforsnittet.

ill. 19 De udvalgte landdistrikter

AARØ 16

Aarø er en 566 ha stor ø, lokaliseret i Lillebælt. Øen skilles fra Jylland af det smalle Aarø Sund, med kun ca. 1500 meter til øen fra fastlandet. Der er daglig færgeforbindelse, med Aarøfærgen, som sejler hver time en stor del af ugen. Sejliden tager kun 7-8min, og øboerne kommer gratis med færgen inkl. en cykel, dog skal de betale for at medbringe bil [websiteside, færge]. Adgangen til Aarø er derfor gennem havnen der indbefatter både fiskerihavn, lystbådehavn og færgehavn. Aarøes bebyggelsestætheder kan betragtes, som en hybrid af naturens by og midlertidig by, pga. dominerende natur og mange turister i sommerhalvåret.

NATUREN OG DYRELIVET

Aarø er et landdistrikt i naturen, hvor det omkringliggende hav spiller en stor rolle. 'Lillebælts perle' har øboerne navngivet Aarø. En femtedel af øen består af lavtliggende strandenge, områder kendt ved navn Aarø Kalv og Store Korsø. Netop i disse områder ses øens mangfoldige fugleliv, hvilket har medført at Aarø er udpeget til Ramsar og EF fuglebeskyttelsesområde. Aarø Kalv er dog hvert år lukket for adgang i tidsrummet imellem d. 15. april og d. 15. juli af hensyn til fuglenes yngleperiode. Meget af strandarealerne er dækket af sten men der findes også flere skønne sandstrande, bl.a. Sydstrand og området syd for havnen.

BYSTRUKTUR

Tæt på havnen fås øens tættest bebyggede område, der indeholder charmerende smalle snoede veje og tætliggende gårde samt villabebyggelse (illustration 21). Heriblandt ligger Brummers gaard, en fredet gaard der er istandsat og benyttes som både turistattraktion og spisested. Nordligst i byen ligger Julekirken som er fra 1906, dengang øen var tysk. Nordvest for dette området fås en række boliger, der er bygget helt ud til vandet og nær Sydstrand ligger et sommerhusområde, med bebyggelse af nyere dato (illustration 20).

ØBOERNE

Mange turister besøger øen i sommerhalvåret, men kun omkring 176 personer er faste øboer. Ses der på de sidste 70 år er indbyggertallet faldet med omkring 45 procent, men også i de seneste år er den procentmæssige nedgang været bemærkelsesværdi. Ses der på aldersfordelingen var knap 60 procent af øens befolkning over 50 år pr. 1. januar 2007 [Aarø 2007, s. 3]. Øen har et aktivt foreningsliv med hele syv foreninger udover Beboerforeningen. Langt de fleste arbejdsdygtige øboer arbejder på fastlandet, mens kun en lille gruppe mennesker har arbejde på øen, og dette er hovedsagligt sæsonpræget. Øen er tæt forbundet med Øsby som ligger 5 km inde på fastlandet. Her går øens børn bl.a. i skole.

TURISME OG ERHVERV

Aarø har årligt omkring 30'000 turister [Aarøfærgen], hvoraf langt de fleste turister på Aarø er endagsturister, der enten kommer med færgen eller egen lystbåd. Øen har derfor en række turist erhverv, bl.a. Brummers gård, Aarø Galloway, Aarø Vingård, havnekiosken og campingpladsen. Skiltning af turistattraktionerne og deres location er generelt manglende. Kapaciteten ift. overnatningsmuligheder på øen er ca. 2500 overnattende gæster. Her regnes med campingpladsen, ferieboliger og lystbådepladser i havnen. Dette antal er ikke altid tilstrækkelig. Dagligvareindkøb på øen foregår i sommerhalvåret, når campingpladsens købmandskiosk har åbent, eller i grillkiosken ved havnen, der også i vinterhalvåret har én ugentlig åbningsdag. I Aarøes udviklingsplan fra 2007 beskrives det hvad øboerne mener turismen er baseret på:

Øens fugle -og planteliv

De maritime muligheder

Vandre - og cykelture

Strandlivet

Bebyggelsen

Gode madoplevelser

De aktive øboere og øens autenticitet [Udv. plan, Aarø, 2007, s. 19]

SPØRGESKEMA

For at opnå en indsigt i øboernes egne forhold til øen, har jeg haft samtaler med flere lokale. Disse samtaler har taget udgangspunkt i et spørgeskema, som ligeledes udsendes til andre øboer via Aarøes egen hjemmeside. Spørgeskemaet ses i appendiks 4. Det, som nogle af de lokale vægter højt ved øen, er specielt roen og naturen, men også øboernes gode sammenhold spiller en vigtig rolle. Der er stor opbakning fra mange af øboerne omkring udvikling af øen og at fremme øen som turistdestination, mens andre synes, at tingene fungerer allerede og at det kan være et værre rend med turisterne.

Øboeren, Connie Hansen nævner et problem i forhold til faldende antal af børnefamilier på øen. Det er besværligt for forældrene at køre børnene til fastlandet dagligt, hvilket er et tegn på, at der er mangel på muligheder for unge/børn på selve øen. På øen er der en flot Naturlegeplads, samt et meget simpelt lokale til dem i forbindelse med campingpladsen. Marianne Weimann er derimod af den opfattelse at udviklingen vender, og at det i fremtiden bliver mere populært at bo væk fra byerne og flytte til et trygt og roligt sted som Aarø.

ATMOSFÆRE

Øens atmosfære er afslappet og idyllisk med landsbystemning og naturens nærhed. Samtidig er øboerne med til at skabe en meget imødekommende atmosfære.

FUGLETÅRN +

+ BEBYGGELSE LANGS VANDET

+ JULEKIRKEN

+ AARØ KALV

+ HAVNEN

+ BRUMMERS GAARD

+ CAMPINGPLADSEN

+ AARØ GALOWAY

NATURLEGEPLADS

+ FYRTÅRNET

+ BRUMMERS GAARD
"Et kulturhistorisk gård i nye rummer"

+ AARØ VINGAARD

+ STORE KORSØ

SYDSTRAND

SOMMERHUSOMRÅDE +

Ø-butikken

AARØ CAMPING

Aarø Vinggaard

FUGLETÅRN

AARØ KALV

CAMPINGPÅDSEN

AARØ GALWAY

AARØ VINGÅRD

SØMMERHUSOMRÅDE

SØMMERHUSOMRÅDE

BEBYGGELSE LANGS VANDET

JULEKIRKEN

BRUMMERS GAARD

HAVNEN

NATURLEGEPLADS

FYRTÅRNET

STORE KORSD

BRUMMERS GAARD
"Et kulturhistorisk gård i nye rummer"

Ø-butikken

AARØ VINGÅRD
AARØ CAMPING

19 AARØ

SAVE

DOMINERENDE TRÆK

Det mest dominerende træk på Aarø er absolut tætheden til naturen og vandet, som giver en tryk indramning af landdistriktet.

Bebyggelsesmønstre

Med de smalle veje der snor sig gennem byen, og de bevaringsværdige ældre gårde fås en velbevarede landsystemning i byen. Ligeledes bebyggelsen langs vandet, som ses fra færgen er et bemærkelsesværdigt bebyggelsesmønster.

UDSNIT OG DELE

Essentielle udsnit og dele på øen er havnemiljøet, Julekirken, øens turistattraktioner og fugle.

LYNCH

Øen har to klare **distrikter** med bebyggelsestæthed, byen nær havnen og sommerhusområdet. Disse distrikter danner ramme om henholdsvis et hovedsaligt permanent og et midlertidigt boligområde. Julekirken samt fyrtårnet fungerer som øens **landmærker**, og ses fra lang afstand. Havnen er øens mest markante **knudepunkt**.

Det er her alle ankommer til og forlader øen, og derved en form for mødested. Øen har et stort netværk af **veje**, men især **stier**, der benyttes til vandring eller cykling. Dog mangles skiltning ift. disse, det kan være svært at finde rundt for nykommende. Fremkommelighed på øen er varierende, hvilket har sin charme. Mange steder er en bil kun en ulempe.

BOLIGPRÆFERENCER

Der vil nu ses på hvorledes Ærø's faktorer ift. boligpræferencer opfyldes af Aarø landdistrikt. Dette vurderes på baggrund af empiriske undersøgelser, samt udtalelser fra lokale personer. Hver faktor er vurderet i et pointsystem fra en til tre, hvor tre er bedst.

- **Områdets omdømme.** Øen er kendt som et godt turiststed. Landdistriktet har et positivt omdømme.
- **Privathed og uforstyrrethed.** Dette fås i nogle perioder i stor grad og mindre i andre perioder.
- **Nærhed til rekreative, grønne områder.** Betydelig tæthed til naturen.
 - **Nærhed til arbejdsplads / uddannelsessted.** Der er 8min til fastlandet og 20min kørsel til nærmeste større by, Haderslev på 20'000 indbyggere
 - **Nærhed til kollektiv transport.** Færgen går ofte, men man er altid afhængig af færgetider. Fra Aarø Sund som færgen sejler til, går der busser til Øsby og Haderslev, som hænger sammen med færgens afgang og ankomster.
 - **Nærhed til midtbyliv, dvs. kultur, shopping mm.** Enkelte turistattraktioner der har specielle varer og oplevelser at byde på, men det er ikke varieret for den fastboende. Det er ikke storby midtbyliv.
 - **Nærhed til venner.** Der er 8min til fastlandet og 20min kørsel til nærmeste større by, Haderslev.
- **Nærhed til andre med samme kulturbaggrund.** Dette kan være essentielt for den enkelte, men ikke muligt at svare på i en generel forstand.
- **Fællesskab og sociale aktiviteter er mindre betydeligt.** Det findes i stor grad på Aarø, hvis ønskeligt.

ill. 22 Julekirken

ill. 23 Naturlegeplads

ill. 24 Snoet vejforløb nær Julekirken

ill. 25 Stranden ved udkigstårnet

PPK

PROBLEMER

- Frirum fra turister kan være svære at finde
- Mangel på overnatningsmuligheder i nogle tidspunkter af året
- Mangel på aktivitetsmuligheder for børn og unge på øen
- Manglende skiltning af stier og attraktioner

POTENTIALER

- Rum for flere turisterhverv
- Fredfuldhed, afskåret fra fastlandet

KVALITETER

- Tætheden til naturen
- Sikker ramme der skaber tryghed
- Gode forbindelse til fastlandet med Aarøfærgen
- Turisterhverv
- Ø-stemning – ro, åbenhed, venlighed
- Aktivt foreningsliv
- Julekirken
- Strande

OKSENVAD-ØRSTED 20

Oksenvad-Ørsted landdistrikt ligger 15kms kørsel nord-vest for Vojens. Hovedbyen er Mølby, der er placeret tæt op ad Oksenvad by. Omkring 2km nord derfra findes den tredje landsby i landdistriktet, Ørsted. Mølby og Oksenvad kan begge betragtes som hybrider af infrastrukturens by samt centraliseret by, mens Ørsted ses som en centraliseret by pga. den dominerende trafik og naturlige bycentre.

NATUREN

Landdistriktet Oksenvad-Ørsteds tre landsbyer er omgivet af et hovedsagligt fladt landskab, som levn fra istiden, brudt af en række åforløb og søer. En af de mest bemærkelsesværdige er Møllendammen i Mølby bymidte, som for nyligt er blevet genskabt efter at have været tørlagt siden 1950'erne. På nuværende tidspunkt er dammen indrammet af en parkeringsplads og et par bænke. Øst for Oksenvad fås ligeledes en sø, der er privatejet. Syd og vest for Oksenvad fås to større skovområder, Stursbøl plantage og Oksenvad Hede. Stursbøl Plantage har mange historiske referencer. Tilbage i middelalderen var området en del af et større, sammenhængende landbrugsområde bestående af 14 gårde. På denne tid var det åbne område, Festpladsen, et mødested for de boende. Gårdene blev plyndret og afbrændt under Svenskekrigene i 1650'erne, men omkring 50 år senere anlagdes plantagen på det samlede areal af omkring 500 ha [websiteside, Stursbøl plantage]. Skoven har i mange år været høj og tæt bevokset, men bærer i dag i stor grad præg af orkanen i 1999, som udslettede stort set hele plantagen. Nu er et helt nyt skov- og naturom-

råde på vej op. I Stursbøl plantage findes ligeledes hærvejsruter, der strækker sig ind fra sydvest til nordvest og bl.a. passerer Festpladsen. Endelig findes der også et meget stort antal af gravhøje i og omkring plantagen. Hele 70 gravhøje der stammer fra bronzealderen er at finde [websiteside, Stursbøl plantage]. Et andet levn som stammer fra Bronzealderen er Jættestuen der befinder sig syd for Stursbøl Plantage.

BYSTRUKTUR

Byerne i Oksenvad-Ørsted landdistrikt er i stor grad struktureret efter områdets centrale veje. Gennem især Mølby fås en høj koncentration af trafik, og de hastighedsdisplays, som er opsat for at nedsætte hastigheden hos de kørende har ikke den ønskede effekt [websiteside, Oksenvad]. Til forskel fra Oksenvad og især Mølby ligger Ørsted med større afstand til de befærdede landeveje, hvilket giver en større sikkerhed og ro fra bilstøj i byen. Kun Mølby har tydelige byskilte der markerer byen.

Alle byerne indeholder flere charmerende gårde med stråtag der medvirker til at opretholde landsbystemningen. Mølby er dog i højere grad kendetegnet af villabebyggelse, samt de opsigtskrævende bebyggelser, der huses af Cirkus dannebrog i vinterhalvåret. Heraf er Mølby gamle mølle, hvor siloen fungerer som reklamesøjle for cirkuset. I Oksenvad ligger to bemærkelsesværdige bygninger; Oksenvad Kirke, der blev opført i 1200 samt Oksenvad gl. Skole der i dag fungerer som aktivitetscenter med lokaler til mange af landdistriktets foreninger. Centralt i Oksenvad er ligeledes en Krolf-bane med et lille skur, som indbyggerne i landdistriktet flittigt benytter. Øst for Oksenvad på kanten af Stursbøl

Plantage ligger Perleholm, en naturskole som drives af Kolding, Vejen og Haderslev kommuner [websiteside, perleholm]. I Ørsted er Ørsted Gl. Skole en bemærkelsesværdig bygning i byen, fordi det er et midlertidigt opholdssted for unge udviklingshæmmede mellem 17 og 30 år. Overfor skolens grund fås en Naturlegeplads, der dog ikke bruges i særlig stor grad på nuværende tidspunkt.

INDBYGGERNE

Mølby har omkring 250 indbyggere, mens både Ørsted og Oksenvad hver har omkring 100 indbyggere. Grundet at, landdistriktet førhen var delt op i to landdistrikter, og at Ørsted og Oksenvad er for små bebyggelsestætheder til at kunne betragtes som byer (jævnfør landdistrikter og landsbytyper), er statistikken tvetydig eller helt manglende. Landdistriktet har samlet set stadig en tilbagegang på over 5procent. Indbyggerne i Oksenvad-Ørsted landdistrikt er ikke synlige på samme måde, som f.eks. i Aarø landdistrikt. Der er en anden mentalitet og den intime landsbystemning er ved at forsvinde. Dog er en gruppe af landdistriktets indbyggere stadig meget aktive i landdistriktet 14 foreninger.

TURISME OG ERHVERV

Oksenvad-Ørsted landdistrikt har en lang række erhverv, hvoraf Cirkus Dannebrog uden tvivl er de mest synlige i gadebilledet. Dog ses de kun aktive når de udrejser og hjemvender med deres optog af cirkusvogne. Landdistriktet er på nuværende tidspunkt ikke et turistmål. Kun den gamle hærvej, gennem Oksenvad Hede og Stursbøl Plantage, trækker vandrede til udkanten af landdistriktet.

SPØRGESKEMA

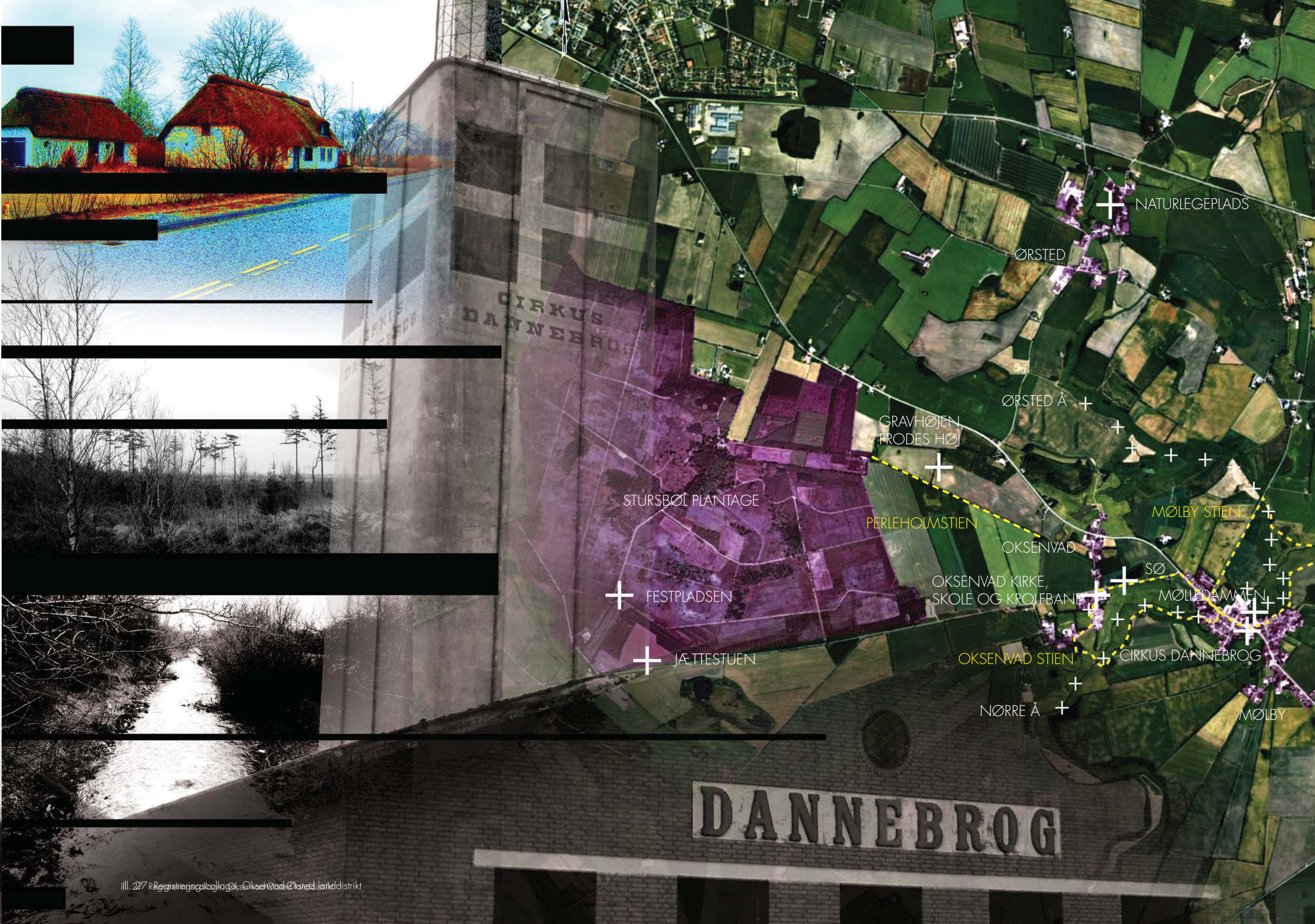
For at opnå en indsigt i indbyggernes egen forhold til landdistriktet, har jeg haft samtaler med flere lokale. Disse samtaler har taget udgangspunkt i et spørgeskema, som ligeledes udsendtes til andre indbyggere via Oksenvads egen hjemmeside. Spørgeskemaet ses i appendiks 4. Det som nogle af de lokale vægter højt ved landdistriktet er især naturen, roen og sin centrale placering med flere større byer og motorvej i forholdsvist nær kørselsafstand. De forklarer nedgangen i landdistriktet bl.a. med at Kommunens prioritering ift. udvikling ligger i Haderslev. De lokale skal 'kæmpe' for at holde sig oven vande, samtidig med at kun en mindre gruppe af ildsjæle er aktive. Med et mere konkret mål er flere lokale villige til at hjælpe med landdistriktets udvikling. På nuværende tidspunkt har flere arbejdsgrupper sat sig sammen, for at identificere muligheder og behov for landdistriktet indenfor forskellige emner. De har bl.a. set på udvikling af stisystemer, hvor de f.eks. gerne vil forbindes til Sommersted, renovering af bebyggelse, samt sociale tiltag som fællesspisning og en velkomstpakke til tilflyttere der skal bidrage til at øge fællesskabet. De lokale ønsker kun at fungerer som turistattraktion, hvis det ikke er på bekostning af områdets ro.

ATMOSFÆRE

Oksenvad-Ørsted landdistrikt har en atmosfære, der er præget af usynlige indbyggere, dominerende trafik, og nogle dårligt vedligeholdte byggerier, der stjæler billedet. Byerne er omgivet af smuk og bemærkelsesværdig natur, men det står ikke tilstrækkelig i landdistriktets forgrund. Stedets identitet er uklart.

ill. 26 Indfaldvej i Mølby

NATURLEGEPLADS

ØRSTED

ØRSTED Å

GRAVHØJEN,
FRODES HØJ

STURSBØL PLANTAGE

PERLEHOLMSTIEN

MØLBY STIEN

OKSENVAD

OKSENVAD KIRKE,
SKOLE OG KROLFBANE

SØ
MØLLEDAMMEN

OKSENVAD STIEN

CIRKUS DANNEBROG

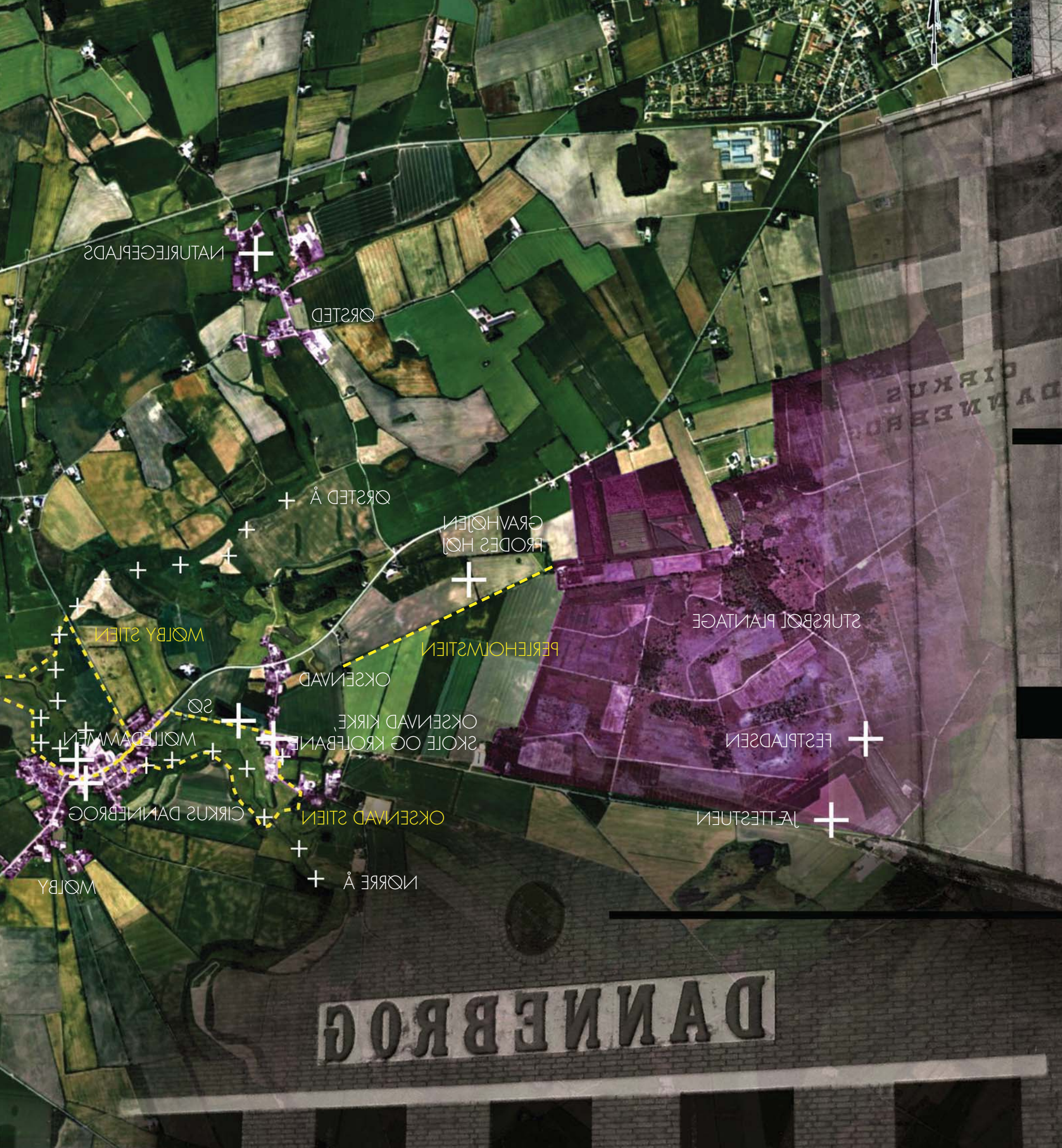
NØRRE Å

MØLBY

+ FESTPLADSEN

+ JÆTTESTUEN

DANNEBROG

NATURGEPLADS

ØRSTED

ØRSTED Å

FRODES HØJ
GRAVHØJEN

WØBY STIEN

PERLEHØJSTIEN

STURSBØJ PLANTAGE

OKSENVAD

OKSENVAD KIRKE
SKOLE OG KROBANE

FESTPLADSEN

MØLLEDAVNE

OKSENVAD STIEN
CIRKUS DANNEBROG

JÆTTESTUEN

NØRRE Å

WØBY

DANNEBROG

23 OKSENVAD-ØRSTED

SAVE

DOMINERENDE TRÆK

Cirkus Dannebrog
Søer og vandløb
skovområder
Dominerende trafik

BEBYGGELSESMØNSTRE

Bebyggelse centreret omkring landeveje
Søer og vandløb
Skovområder

UDSNIT OG DELE

Cirkus Dannebrog
Gamle huse med stråtag
Oksenvad Kirke
Oksenvad gl. skole
Krolfbanen
Ørsted gl. skole
Naturlegepladsen
Perleholm
Jættestuen

LYNCH

Oksenvad-Ørsted består af fire **distrikter**. De tre markerer sig med bebyggelsestæthed; Mølby, Oksenvad og Ørsted, mens det fjerde er Stursbøl Plantage. Forbindelsen mellem disse er svag. Både Oksenvad Kirke, men især siloen, der bærer Cirkus Dannebrog's navn står som et tydeligt **landmærke** i landdistriktet. På grund af det flade landskab er det muligt at se siloen fra lang afstand. Den kan bl.a. ses for rejsende med tog, nord for Sommersted. Der er forskellige **knudepunkter** i landdistriktet, ét i hvert landdistrikt. I Oksenvad er det ved krolfbanen hvorfra Oksenvad Kirke og Oksenvad gl. skole er fysiske tætte og synlige. I Mølby er knudepunktet ved Møledammen og siloen, mens knudepunktet i Ørsted er ved naturlegepladsen og den gamle skole. I Stursbøl Plantage fås et historisk knudepunkt ved Festpladsen, hvor hærvejen ligeledes passerer. Dog er ingen af dem stærke knudepunkter eller særlig gode mødesteder. Der er mange dominerende **veje** gennem og i bebyggelsestæthederne, alle af asfalt, mens kun en grusvej leder mellem Oksenvad og Ørsted. Oksenvadstien, Mølbystien og Perleholmsstien er landdistriktets **stier**, men disse består hovedsagligt af trampestier og skiltes ikke synligt for især udefrakommende.

BOLIGPRÆFERENCER

Der vil nu ses på hvorledes Ærø's faktorer ift. boligpræferencer opfyldes af i Oksenvad-Ørsted landdistrikt. Dette vurderes på baggrund af empiriske undersøgelser, samt udtalelser fra lokale personer. Hver faktor er vurderet i et pointsystem fra en til tre, hvor tre er bedst.

- **Områdets omdømme.** Der er forskellige syn på Oksenvad-Ørsted landdistrikt, og nogle er positive, men generelt set har landdistriktet et mindre godt omdømme.
- **Privathed og uforstyrrelighed.** Der er bilstøj især i Mølby, men derudover betragter indbyggerne, landdistriktet som et sted med højt til loftet.
- **Nærhed til rekreative, grønne områder.** Dette fås i høj grad, selvom bedre stiforbindelser mangler.
- **Nærhed til arbejdsplads / uddannelsessted.** Der er ca. 14km til Vojens (med ca. 8000 indbyggere), ca. 20km til Haderslev (med ca. 20000 indbyggere), ca. 30km til Kolding (med ca. 57000 indbyggere) og ca. 16km til den Sønderjyske Motorvej. Derfor er mange arbejdspladser og uddannelsessteder forholdsvis nær landdistriktet.
- **Nærhed til kollektiv transport.** Der fås flere busser der går til samt lige byer i landdistriktet, men forbindelsen er ikke god. Hertil fås der togforbindelse fra Vojens, ca. 14km derfra.
- **Nærhed til midtbyliv, dvs. kultur, shopping mm.** De nærmeste shoppingsteder fås i Jels og Sommersted, der begge ligger i tæt forbindelse til landdistriktet. Ønskes et større udvalg er Vojens, Haderslev eller Kolding op til 30km væk.
- **Nærhed til venner.** Der er ca. 14km til Vojens, ca. 20km til Haderslev, ca. 30km til Kolding og ca. 16km til den Sønderjyske Motorvej. Derfor er nærhed til venner en mulighed.
- **Nærhed til andre med samme kulturbaggrund.** Dette kan være essentielt for den enkelte, men ikke muligt at svare på i en generel forstand.
- **Fællesskab og sociale aktiviteter er mindre betydeligt.** Det findes i stor grad, hvis ønskeligt.

PPK

PROBLEMER

Manglende skiltning af stier og attraktioner
Dominerende trafik
Manglende byskilte i Ørsted og Oksenvad
Dårligt vedligeholdte bygninger
Manglende stærke knudepunkter og mødesteder
Uklar identitet og mindre godt omdømme
Svag forbindelse mellem distrikterne; Oksenvad, Mølby, Ørsted og Stursbøl Plantage.

KVALITETER

Søer og vandløb
Skovområder
Eksisterende stier
Aktivt foreningsliv
Fredfuldhed

POTENTIALER

Mølby bymidte
Festpladsen i Stursbøl Plantage
Oksenvad bymidte
Naturlegepladsen i Ørsted
Naturens historik

ill. 28 Møledammen i mølby bymidte

ill. 29 Naturlegeplads i Ørsted

ill. 30 Oksenvad Kirke

Under udviklingsstrategier forklares projektets fire udviklingsstrategier; Dekonstruktions, Omstrukturering, Nyskabelse og Synliggørelse. Teoretisk viden udnyttes både som værktøjer og som inspiration til strategiernes metoder. Efterfølgende vil flere af udviklingsstrategierne anvendes på landdistrikterne Oksenvad-Ørsted og Aarø.

STRATEGIUDVIKLING

DEKONSTRUKTION ²⁶

ill. 32 Dekonstruering

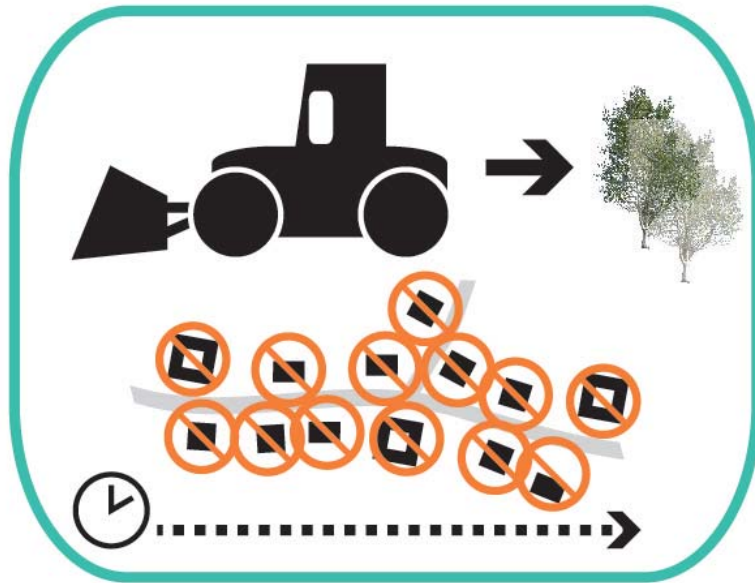
FORMÅL

Som det beskrives under afsnittet 'problemstilling' er det klart at Baglandet står overfor et problem med mange faldefærdige huse. Hvis huset står tomt og faldefærdigt og der ikke er noget håb om nye købere, har det mange steder intet formål tilbage og er kun til gene for sine omgivelser. I sådanne tilfælde er omgivelserne ofte bedst tjent med at huset bliver revet ned. Nogle gange er det kun få huse der skal rives ned. Haderslev kommune berører i deres udviklingsprojekt fra 2010 (appendiks 3), at nogle landsbyer ikke har tilstrækkeligt potentiale, til at kunne overleve i fremtidens Danmark. De beskriver hvorledes nogle fysiske vilkår bør være tilstede for at have potentiale nok til fremgangsrig udvikling. Det vurderes også i dette projekt, at nogle landsbyer skal afvikles, have lov at dø hen, for at give andre byer mulighed for at blomstre. Det gavner ingen, hvis alle byer får penge til fremgangsrig udvikling hvis potentialet ikke er til stede. Nogle gange er man nødt til at acceptere tilbagegangen. Under 'Politiske visioner' på s.8 beskrives det hvordan regeringen anbefaler at landdistrikter skal planlægges ud fra kvaliteter i områdets landskab og kulturmiljø og der tages kun fat i problematikken ift. progressiv udvikling. Denne strategi foreslår derimod ligeledes en regressiv tilgang.

I Shrinking Cities bøgerne, tages fat i fænomenet, udfordringen med byerne i tilbagegang, og der forsøges at finde løsninger på udviklingen. Flere af dette projekts udviklingsstrategier er skabt med inspiration fra netop disse bøger. Et særligt inspirerende citat fra Shrinking Cities bøgerne er følgende:

"Tilbagegang vil ikke altid opleves som en negativ trend på længere sigt. Den vil lede til – ligesom væksten gjorde – til fundamentale transformationer der vil bringe nye guidende principper, modeller med virkemidler og fremgangsmåder med sig, der ultimativt resulterer i en ny retning for samfundet" [Oswalt, 2006, s.12-13].

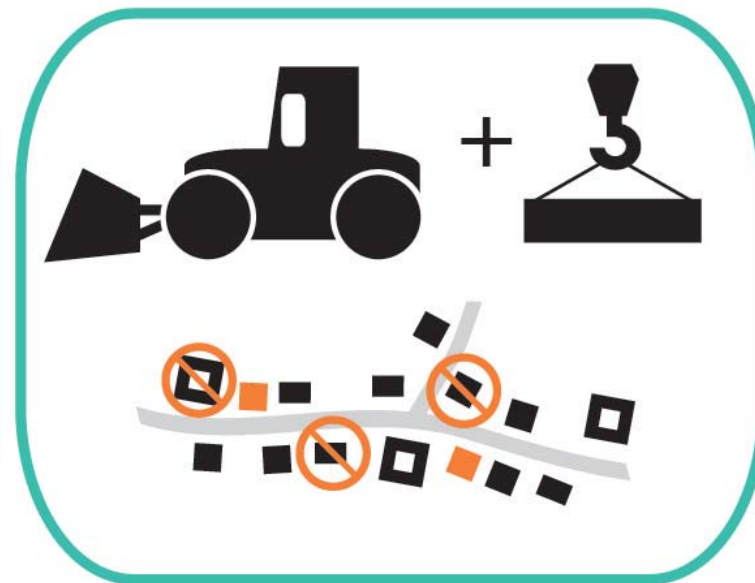
Her ses der netop anderledes og positivt på tilbagegangen. Tilbagegangen i Danmark, så vel som mange andre steder, leder til noget nyt for samfundet. Det handler om at se mulighederne og finde nye kvaliteter i byerne i tilbagegang. Derfor ses der også på forskellige metoder der kan bruges på en positiv måde, på landsbyer og landdistrikter i tilbagegang.

ill. 33 Dekonstrering, Afviklingsmetoden

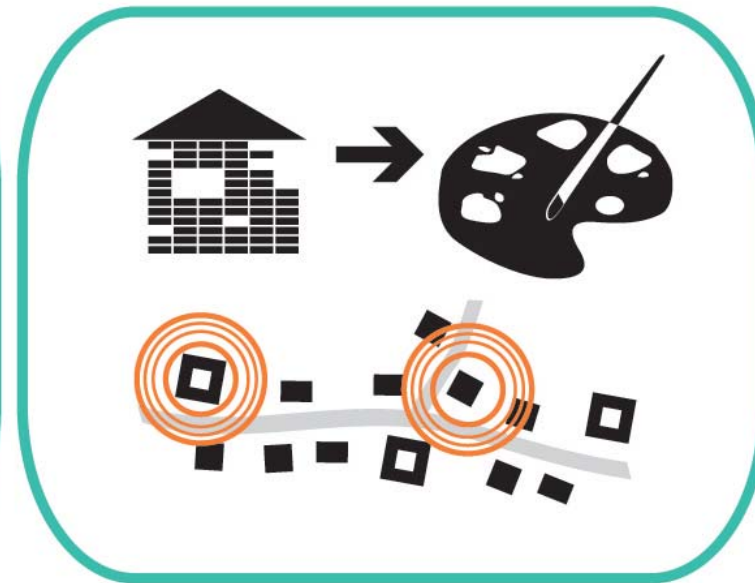
METODER

Den første metode kaldes for **Afviklingsmetoden** og er medtaget med henblik på landsbyer, der ikke har den nødvendige potentiale til fremgangrig udvikling, og omhandler en gradvist afvikling og af hele landsbyer. Overgangen fra et urbant område til et landskabeligt område kan foregå på en måde, så naturlige elementer får lov at overtage byen allerede i et tidligt stadie, således den fremtidige hensigt med byen er synlig. Et eksempel på et område hvor naturen har fået lov at overtage er Duisburg-Nord landskabspark, der er et postindustrielt område [Oswalt 2, 2006, s. 148]. Området har dog fået nye funktioner, hvilket ikke er hensigten i forbindelse med denne metode.

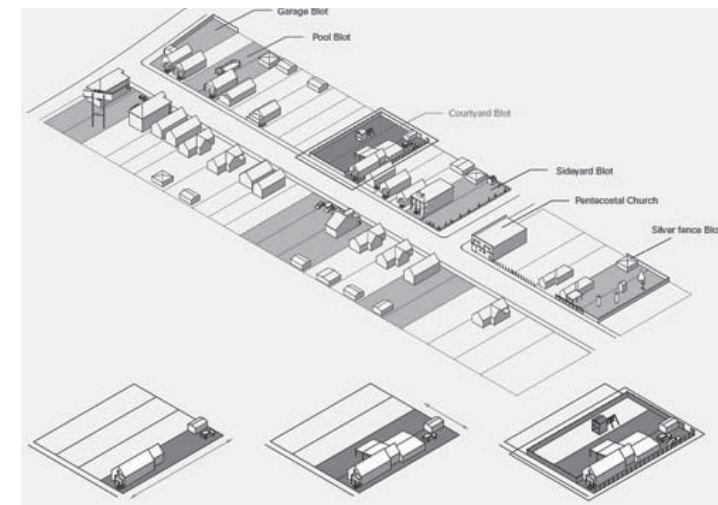
ill. 34 Dekonstrering, Nedrivning- og opbygningsmetoden

Den anden metode, **Nedrivning- og opbygningsmetoden**, griber fat i landsbyer der har potentiale, men med en synlig tilbagegang. Metoden omhandler først og fremmest nedrivning af det faldefærdige. Herefter opbygning af eventuelle nye huse eller helt andre programmer. Et eksempel herpå er 'Interboro' i Detroit, hvor tomme grunde bliver til nye funktioner, med initiativ fra de lokale. [Oswalt 2, 2006, s. 330] Metoden er inspireret fra Demolition City i Shrinking Cities 2 [Oswalt 2, 2006, s. 51].

ill. 35 Dekonstrering, Tilbagegang og udstillingsmetoden

Den sidste metode indenfor strategiområdet dekonstruktion kaldes **Tilbagegang og udstillingsmetoden** er ligeledes med henblik på steder med meget tydelig tilbagegang, der ikke har de nødvendige vilkår til fremgangrig udvikling. Metoden indebærer ikke nedrivning af det faldefærdige, men tværtimod udstilling af det. Landsbyen skal på mange måder efterlades, som den er, og via simple virkemidler udstilles, som en turistattraktion for at sætte fokus på skævvridningen af Danmark og tilbagegangen i yderområder. Landsbyen kan evt. stå som en ramme for udendørs udstillingselementer eller events. Eksempler på efterladte byer ses forskellige steder i verden, f.eks. Tjernobyl i Ukraine eller Saint Elmo i Colorado.

ill. 36 Interboro

ill. 37 Duisburg-Nord Landskabspark

ill. 38 Tjernobyl

OMSTRUKTURERING 28

ill. 39 Omstrukturering

FORMÅL

Når landdistrikter og landsbyer er i tilbagegang i forhold til indbyggertal ser lokalbefolkningen ofte undrende til, fordi de selv mener at stedet har mange kvaliteter og potentialer. Ofte er de kvaliteter og potentialer stedet har bare ikke udnyttet i sådan en tilstrækkelig grad, så det skaber interesse for udefrakommende: besøgende eller tilflyttere. Landsbyerne der henvises til denne type udviklingsstrategi er steder med stort potentiale, og som opfylder de fysiske vilkår der omtales under Haderslevs udviklingsprojekt (appendiks 3). Omstrukturingsstrategien handler altså om udnyttelse af stedets eksisterende kvaliteter og potentialer.

I denne forbindelse er Sieverts teoretiske tilgang omkring Zwischenstadt relevant. Han beskriver hvorledes læseligheden giver brugeren mulighed for, at forstå og nyde byen [Sieverts, 2003, s.111- 112]. Dog mener Sieverts at der skal være en vis balance, således læseligheden ikke forhindrer at nysgerrighed opstår, og derved interesse og opmærksomhed. [Sieverts, 2003, s.109]

Måder hvorpå læselighed kan opnås beskriver han som følgende:

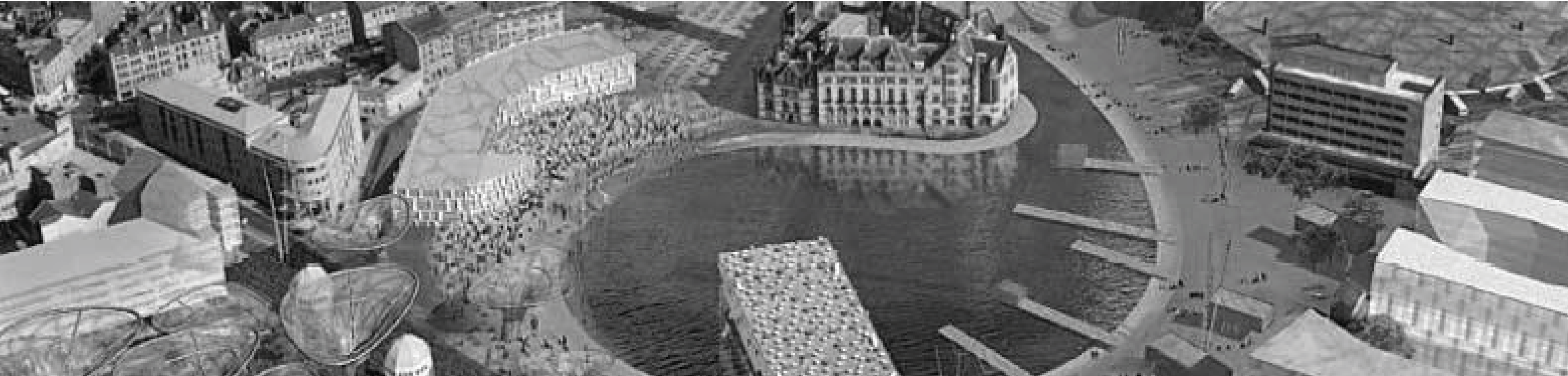
Ved at gøre umærkelige elementer synlige og tilgængelige

Ved at forbinde oprindeligt negativt ladet elementer med ny positive events eller 'kulturel ladning'

eller f.eks. ved brug af informationskampagner

[Sieverts, 2003, s.111]

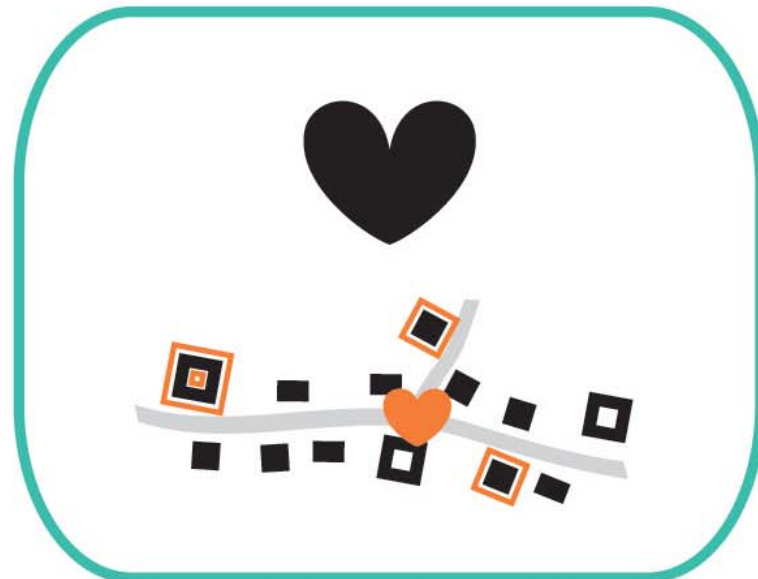
De omtalte umærkelige elementer er ofte kvaliteter der blot skal synliggøres for brugeren, men Sieverts ser også muligheder i stedets negative elementer der kan ændres til noget positivt. Mange danskere har en negativ opfattelse af landsbyer, og særligt landsbyer i yderområder, og dette kan muligvis ændres ved en kulturel ladning som Sieverts nævner. Mht. informationskampagnerne, Sieverts omtaler, så vil jeg vende tilbage til disse ved den sidste udviklingsstrategi; 'synliggørelse'.

ill. 40 Bradford bymidte

METODER

Ved den første metode indenfor omstrukturering, der kaldes **Renoveringsmetoden**, fokuseres der på eksisterende kvaliteter og potentialer, samt renovering af eksisterende elementer. I mange landsbyer i tilbagegang er kvaliteterne til stede, de skal blot understreges og synliggøres. Det kræver ikke nødvendigvis de helt store ændringer. Det kan være helt simple elementer, såsom facader der skal renoveres, forhaver der skal opryddes, naturlige elementer der skal beskæres eller indgangsportal til byen der skal fornyes. Alle stedets dele er med til at give et godt indtryk. At finde tilbage til hjertet eller kernen af stedet kan ofte opnås med simple ændringer. Et eksempel på en by der fandt tilbage til noget af sine oprindelige kvaliteter er Bradford i England, hvor en sø og tilhørende blev genetableret i bymidten [Oswalt 2, 2006, s.185].

ill. 41 Omstrukturering, Renoveringsmetoden

Den anden metode kaldes **Nytænkningemetoden** og indebærer tilføjelse af nye elementer der understreger landsbyens eksisterende værdier og kvaliteter. Områder eller elementer kan nyfortolkes, samtidig med at stedets atmosfære bibeholdes. Igen er det ikke kun de store ændringer der er nødvendige for succes. Det kan f.eks. være områder der gøres fysisk bedre tilgængelige, eller elementer der synliggøres via virkemidler som lys eller farver.

Metoden er inspireret fra Reinterpreted City i Shrinking Cities 2 [Oswalt 2, 2006, s. 426].

ill. 42 Omstrukturering, Nytænkningemetode

NYSKABELSE 30

ill. 44 Nyskabelse

FORMÅL

Selv med de rette fysiske vilkår, som omtales i Haderslevs udviklingsprojekt i appendiks 3, har ikke alle landdistrikter eller landsbyer de kvaliteter, der skal til for at kunne klare sig i kampen om indbyggere. Nogle landdistrikter eller landsbyer kræver i større grad fornyelse – en ny atmosfære og en ny identitet. For at skabe interesse hos tilflyttere er det essentielt, at stedets identitet og image er letlæselig og skaber et positivt indtryk. I denne forbindelse er det relevant at kaste et blik på branding, som er et redskab til at skabe unik identitet.

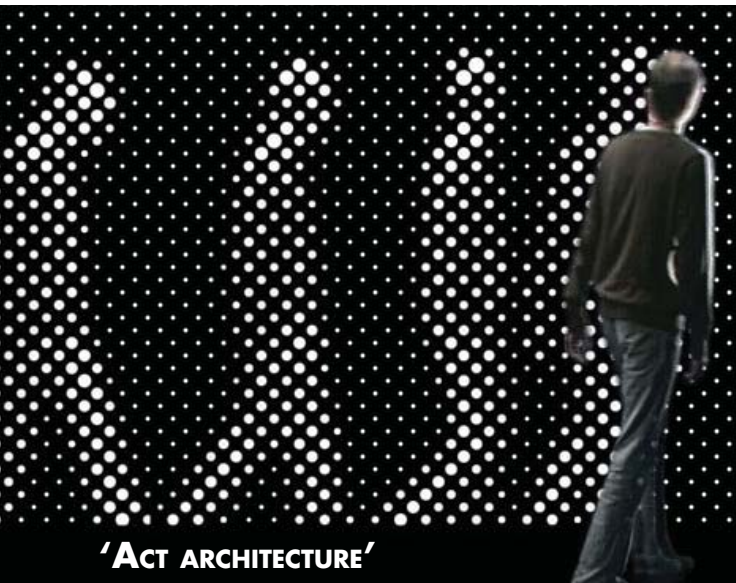
I Arkitekten Anna Klingmanns bog *Brandscapes* introducerer Klingmann til en række markingsmetoder til at skabe oplevelsesdesign, der får brugeren til at kunne relatere sig til arkitekturen, men metoderne vil også kunne benyttes i den skala, der arbejdes med i dette projekt og som en del af alle udviklingsstrategierne. Klingmann benytter følgende termer - 'sense architecture', 'feel architecture', 'think architecture', 'act architecture' og 'relate architecture'. I det følgende vil termerne beskrives og eksempler derpå gives.

'THINK ARCHITECTURE'

appellerer til brugerens intellekt og forsøger at udløse tanker og refleksion via forskelligartede eller konvergerende måder gennem overraskelser og provokationer. Derfor er dette brugerens kognitive og refleksive forhold til arkitekturen eller rummet. Et eksempel på 'Think architecture' er Parc de la Villette, skabt af den arkitekten Tschumi. Se illustration 43. Parken er skabt ud fra et stramt system, mens oplevelsen for brugeren hverken er vejledende eller planlagt [Klingmann 2007, s. 209]. Ifølge Tschumi er intentionen med parken at skabe rum for aktivitet og interaktion [websiteside, Parc].

ill. 43 Parc de la Villette

ill. 45 Interaktiv væg, 'Aperture'

'ACT ARCHITECTURE'

forsøger at involverer brugeren og øger kroppen udvikling og interaction, og bliver vurderet ud fra dens evne til performe. Et eksempel herpå er den interaktive væg, aperture, designet af Frédéric Eyl og Gunnar Green. Væggen afbilder brugerens silhuet når denne befinder sig nær væggen. Se illustration 45.

'SENSE ARCHITECTURE' APPELLERER TIL BRUGERENS SANSER OG SKABER EN OPLEVELSE GENNEM SYNET, HØRELSEN, BERØRELSE ELLER LUGT. SENSE ARCHITECTURE ER DERFOR KROPENS FORHOLD TIL ARKITEKTUREN ELLER RUMMET. ET EKSEMPEL PÅ 'SENSE ARCHITECTURE' ER SOLBJERG PLADS PÅ FREDERIKSBERG, DESIGNET AF SLA, DER APPELLERE TIL BRUGERENS SANSER VIA BL.A. LYDE, DAMP OG LYS I MANGE FORSKELLIGE UDFORMNINGGER. SE ILLUSTRATION 47.

ill. 47 Solbjerg Plads

'FEEL ARCHITECTURE'

er arkitektur som fremmer en bestemt stemning eller giver en spirituel oplevelse. Et eksempel herpå er Holocaust Memorial i Berlin, designet af arkitekten Peter Eisenman og ingeniøren Buro Happold. Holocaust Memorial, som står som et mindemærke for tabet af de omkring seks millioner jøder der døde i 2. Verdenskrig. Se illustration 46.

ill. 46 Holocaust Memorial

'RELATE ARCHITECTURE'

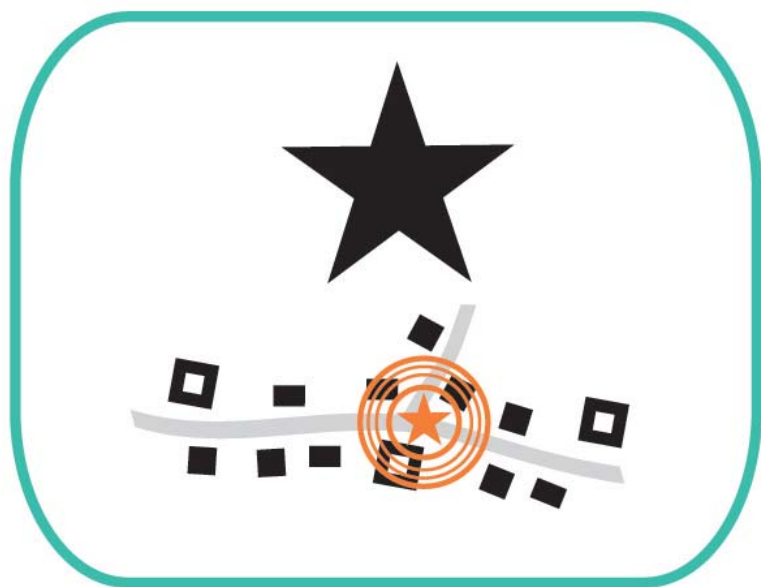
er arkitektur som relaterer sig til brugerens identitet ved at referere til en bestemt socialt systemet, en kultur eller en bestemt gruppe mennesker. Et eksempel herpå er Big Ben i London, der står som et ikon for England. Se illustration 48.

ill. 48 Big Ben

Termerne beskriver derfor forskellige måder for brugeren at relatere sig til eller opleve noget. I Tracy Metz' bog; 'Fun! Leisure and landscape', beskrives det ligeledes hvorledes underholdning og oplevelser kan bruges som et middel til bl.a. at opnå et godt image. "Dog kan, hvad der er 'fun' for en person ofte være en plage for en anden" [Metz, 2002, s. 283] Derfor er det vigtigt at finde en balance, hvor lokale føler en tilknytning til udviklingen af deres by.

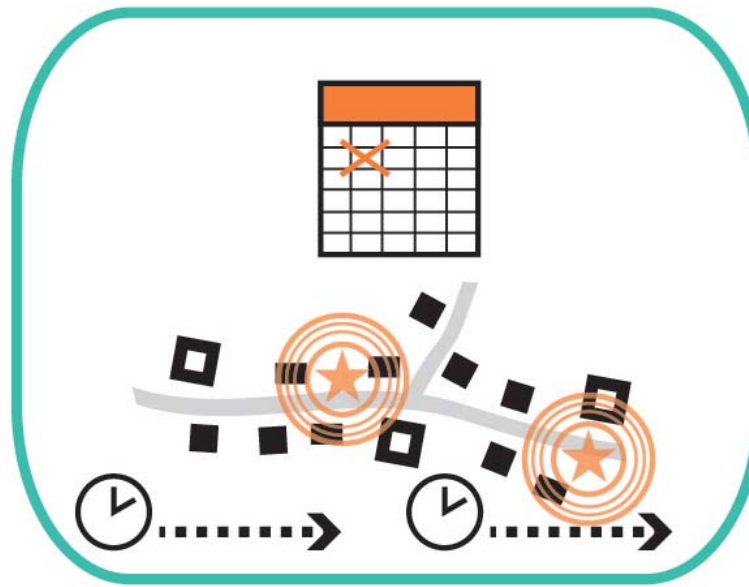
Metz undersøger i sin bog fænomenet underholdning, samt belyser konsekvenserne af oplevelsessamfundet vi har i dag. Hun tager udgangspunkt i Holland, der med hendes egne ord er blevet erobret af underholdning [Metz, 2002, s. 8]. "Mens Amsterdam lider af for meget underholdning per kvadrat, bringer de fleste andre byer det aktivt ind for at forbedre deres image, for penge, for at adskille dem selv fra andre byer, eller for at skabe et bånd mellem indbyggerne og stedet de bor" Metz, 2002, s. 96]

ill. 49 Nyskabelse, Fornyelsesmetoden

METODER

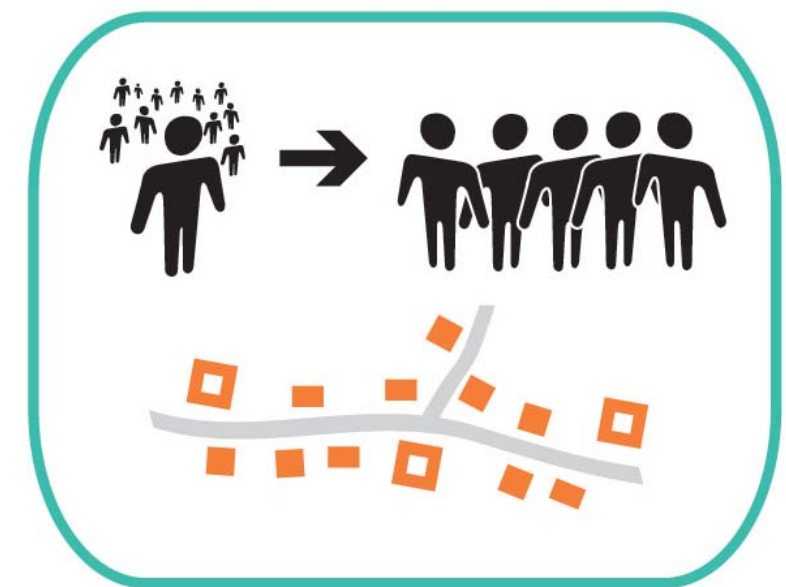
Den første metode, kaldet **Fornyelsesmetoden** indebærer tilføjelse af nye elementer, som bidrager til at skabe en ny identitet for landdistriktet eller landsbyen. Eksisterende potentialer og kvaliteter kan udnyttes, men med henblik på en nyfortolkning og nyskabelse af stedets identitet. Brugen af Klingmanns termer fra Brandscares der skaber oplevelsesdesign, som involvere brugerne, kan benyttes med fordel.

ill. 50 Nyskabelse, Tidsafhængighedsmetoden

Den anden metode kaldes **Tidsafhængighedsmetoden**, og omhandler en tidsmæssig løsning, med midlertidige handlinger. Det kan være en overordnet udviklingsplan der formes over tid af brugerne. Det kan også være events. Tilbagevendende årlige events, som stedet skal kendetegnes ved og omvendt, eller events der har skiftende karakter. En mulighed kan også være designs eller aktiviteter der igangsættes i en periode, for f.eks. at flytte til andre byer. Et eksempel herpå er 'Sportification'-event i Wolfen-Nord, Tyskland, hvor efterladte urbane steder benyttes til ekstrem sport!

Metoden er inspireret fra Temporary City i Shrinking Cities 2 [Oswalt 2, 2006, s. 338].

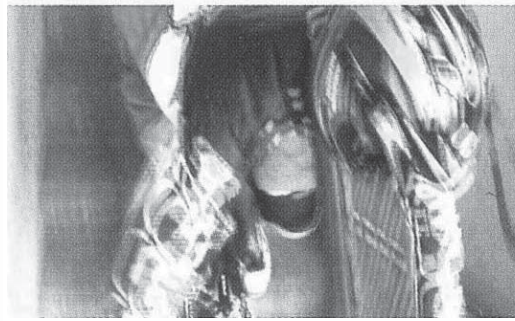
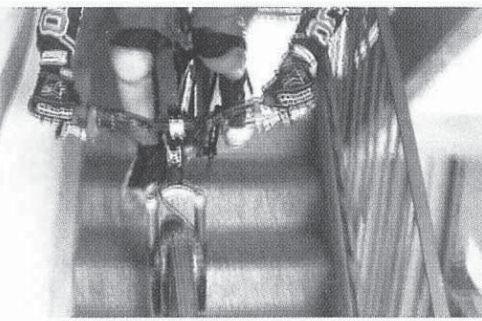
ill. 51 Nyskabelse, Borgerinddragelsesmetoden

"At skabe oplevelsesdesign kræver at arkitekturen er forbundet til brugerens personlige drømme og ønsker" (Klingmann 2007, s. 19). Brugeren er essentiel at inddrage i hvilken som helst udvikling. Nogle gange kan byens indbyggere være de helt perfekte til at udvikle noget unikt og skabe deres eget sted. Andre gange har de brug for lidt hjælp. Den tredje metode, kaldes **borgerinddragelsesmetoden**, og handler om i stor grad at give indbyggerne frihed og autoritet. Det kan være indbyggerne får specielle tilladelser og må undgå love og regler for at netop kunne skabe noget unikt. Et eksempel herpå er fristaden, Christiania. Metoden er inspireret fra Do-it-yourself City i Shrinking Cities 2 [Oswalt 2, 2006, s. 466].

ill. 53 Christiania, indgang

ill. 54 Christiania, bemalet bygning

ill. 55 Christiania, hashbod

ill. 52 Sportification

SYNLIGGØRELSE ³⁴

ill. 57 Synliggørelse

FORMÅL

Når danskerne navigerer sig rundt i landet eller omtaler steder, er det gerne med udgangspunkt i steder og byer, der er alment kendte. Et eksempel kunne være; "jeg bor i Felsted, 25km vest for Sønderborg". Når et sted er alment kendt i Danmark, er det generelt set, fordi det er en by af en vis størrelse med mindst 10'000-20'000 indbyggere, et sted med specielle indkøbsmuligheder, eller fordi det fungerer som en form for turistattraktion. Lokalt kender enhver dansker selvfølgelig også sit nærområde. Når danskerne vælger bopæl, er det med udgangspunkt i en række faktorer, som der også introduceres til i boligpræferencer, men også stedets kendthed har betydning. Et landdistrikt eller en landsby kan være et vidunderligt et sted at bo, men uden folk kender det, er det svært at trække flyttende dertil. Ifølge Sieverts er informationskampagner relevante for at skabe læselighed af et sted. Med læselighed kan de give brugeren mulighed for at forstå og nyde stedet (se 'omstrukture-ring').

Strategien omhandler læselighed og synlighed og kan med fordel kombineres med de øvrige strategier. Branding omhandler netop synlighed samt differentiering af bl.a. steder og er derfor relevant at inddrage i denne sammenhæng. Klingmanns bog, *Brandscapes*, handler om branding i oplevelsessamfundet. Klingmann kaster et kritisk blik på den kontroversielle brug af branding og diskuterer ligeledes hvilken skade den kan gøre. Branding er et kraftfuldt redskab til at skabe unik identitet, men på trods af intentionen, har den været medvirkende til at skabe homogenisering af mennesker og steder (Klingmann 2007, s. 3). Det ses ofte hvordan

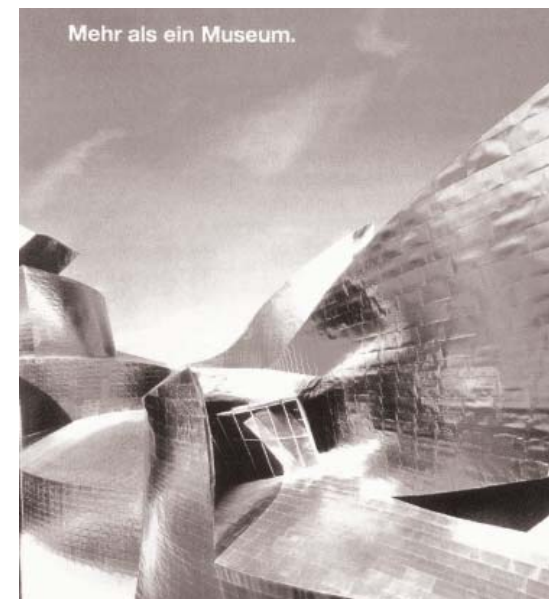
der i forsøg på at skabe udvikling, kopieres vellykkede løsninger fra andre steder. Blot fordi løsningen fungerer i den kontekst det er skabt til, passer det ikke nødvendigvis ind et helt andet sted. Det handler om at skabe noget der er unikt og tilpasset sin kontekst.

I bogen *Oplevelsesrum* af John Hird og Peter Kvistgaard introduceres der til fem oplevelsesmatricer, som kan være med til at synliggøre et sted. Oplevelsesmatricerne er som følgende:

- 1: Oplevelsesrummets karakteristika,
2. Oplevelsestyper,
3. Sanser,
4. fortællinger,
5. Oplevelsesøkonomisk potentiale [Hird & Kvistgaard, 2010, s. 87]

Under oplevelsestyper foreslås der bl.a. fem forskellige typer; æstetiske oplevelser, underholdningsoplevelser, actionoplevelser, læringsoplevelser og nydelsesoplevelser. Matricerne giver mulighed for at klargøre og aflæse stedet og kan benyttes både til analyse af et eksisterende oplevelsesrum med målet at forbedre det, eller til udviklingen af et.

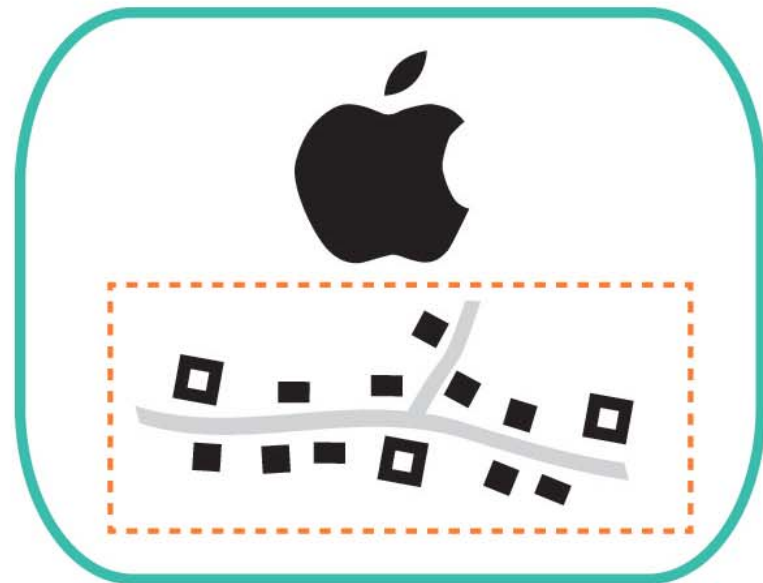
Målet med denne strategi er ikke nødvendigvis at gøre landdistriktet eller landsbyen verdenskendt, men blot at sætte det på landkortet og gøre stedets identitet synlig.

ill. 58 Bilbao reklame

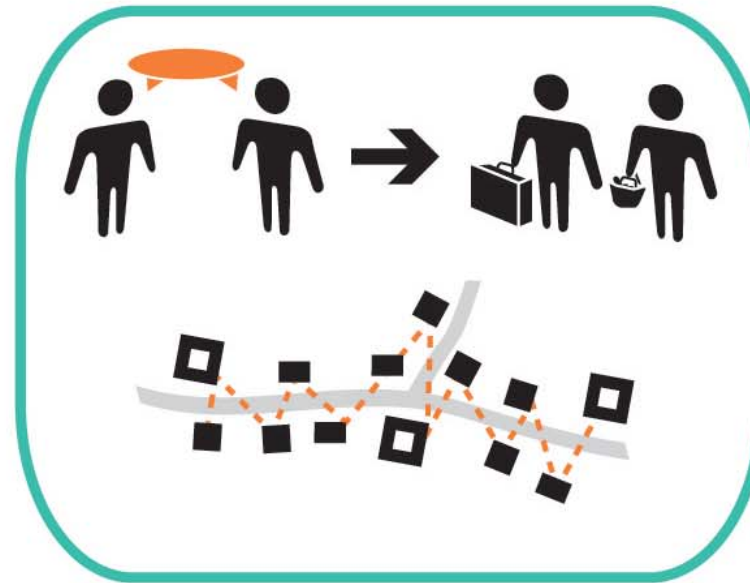
ill. 59 Le Week-End

ill. 60 Synliggørelse, Profilmetoden

METODER

Den første metode kaldes **Profilmetoden** og indebærer skabelse af en klar profil og brand for landdistriktet eller landsbyen. Et logo og slogan kan også være midler. Men er det ikke unikt, opnås der sjældent resultater deraf. Guggenheim museet i Bilbao har så tydeligt et brand, at det har skabt megen fremgang i byen. Men byen vil gerne brande sig på mere end sit museum, som de viser i deres reklame. Se illustration 58.

ill. 61 Synliggørelse, Borgerkommunikationsmetoden

Den anden metode, kaldes **Borgerkommunikationsmetoden**, og omhandler kommunikation om og mellem borgerne. Synligheden af stedets funktion er oftest det som synliggøres, men stedets indbyggere er en ligeså vigtig del i forhold til forståelsen af et sted. Hvem er de lokale og hvorfor bor de der? De kan f.eks. synliggøres i byens rum eller på byens webside. Synliggørelsen kan være medvirkende til at trække tilflyttere eller besøgende til, men også være med til at skabe et bedre sammenhold i byen. Et eksempel herpå er 'Le Week-End' hvor billeder af de lokale borgere, er opsat på store skilte rundt omkring i byen, Guben (illustration 59). Fokus er både på tilflyttere, fraflyttere og boende i byen.

Metoden er inspireret fra *Communicating City* i *Shrinking Cities 2* [Oswalt 2, 2006, s. 674].

ill. 62 Synliggørelse, World Wide Webmetoden

Den tredje metode kaldes **World Wide Webmetoden**, og indebærer innovative tiltag på internettet. Først og fremmest skabelse af en velfungerende webside, der kan bruges af de lokale og tiltrækker opmærksomhed. Via nettet skal stedet promoveres, og være indbydende for besøgende og tilflyttere!

Metoden er inspireret fra *Profiled City* i *Shrinking Cities 2* [Oswalt 2, 2006, s. 770].

STRATEGIOVERSIGT ³⁶

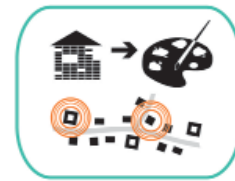
DEKONSTRUKTION

Afviklingsmetoden

Nedrivning- og opbygningsmetoden

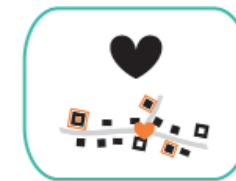

Tilbagegang og udstillingsmetoden

Hermed fås i alt fire udviklingsstrategier, med hver sine metoder. Der samles op ved at diskutere hvordan strategierne benyttes og på hvilke type steder.

Udviklingsstrategierne kan med fordel kombineres eller f.eks. alle tages i brug, når et sted står overfor problemstillingen med tilbagegang i forhold til indbyggere. Strategi-erne er skabt åbne, således de kan benyttes på forskellig vis. Der kan som sagt være tale om både progressiv og regressiv udvikling, som kan være hensigten med strategi-erne. Lokale indbyggere er essentielle at inddrage i hvilken som helst udvikling, fordi det giver en essentiel viden om området og kan give indbyggerne et større tilhørsforhold til det udviklede, hvis de har været en del af udviklingsprocessen.

OMSTRUKTURERING

Renoveringsmetoden

Nytækningsmetoden

Dekonstruktionsstrategien benyttes især på steder, som ikke har et tilstrækkelig grundpotentiale til progressiv udvikling, men kan også benyttes i forbindelse med steder, hvor det er tilstrækkeligt at fjerne få bygninger eller mindre områder, for at en progressiv udvikling kan finde sted.

Omstruktureringsstrategien benyttes på steder der har uudnyttet potentiale, eller blot behøver mindre renoveringer og tilføjelse af nye elementer til at understrege eksisterende kvaliteter. Disse steder har et godt grundpotentiale, og der kræves ofte ikke store ændringer. Jo mere innovative og unikke løsninger, jo bedre, når stedet står overfor kampen om indbyggere.

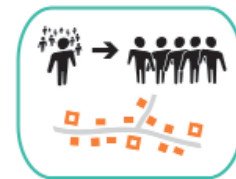
NYSKABELSE

Fornyelsesmetoden

Tidsafhængighedsmetoden

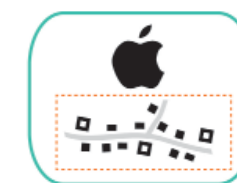

Borgerinddragelsesmetoden

Nyskabelsesstrategien benyttes på steder der mangler nogle nye grundelementer og en ny identitet for at en progressiv udvikling, i forhold til indbyggertal, kan finde sted.

Synliggørelsesstrategien benyttes på steder med stort potentiale, der blot skal synliggøres på forskellig vis, for at skabe interesse hos potentielle tilflyttere. Denne strategi kombineres med fordel med de øvrige strategier.

SYNLIGGØRELSE

Profilmetoden

Borgerkommunikationsmetoden

World Wide Webmetoden

De fire landsbytyper, som beskrives på s.10, kan have vidt forskellige grundpotentialer, så derfor kan de ikke generelt set tilknyttes til de enkelte udviklingsstrategier. Naturens by kan dog ofte have et godt grundpotentiale der kan benyttes til en progressiv udvikling.

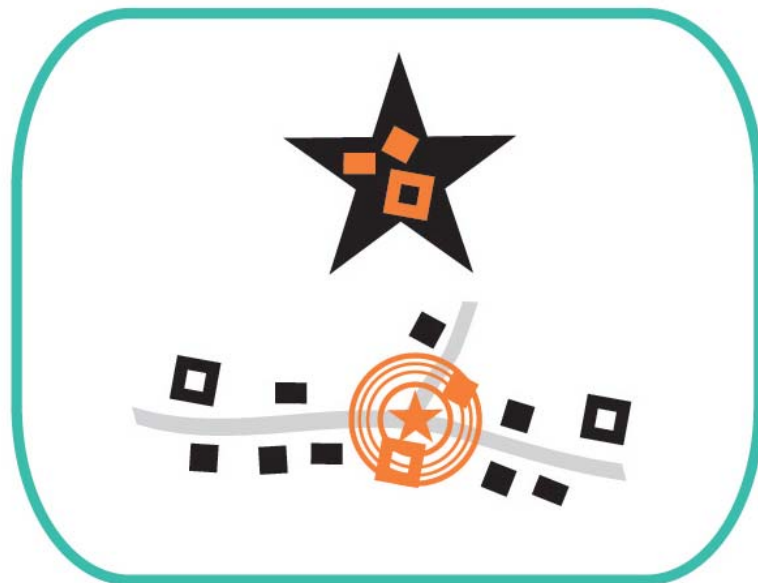
I det følgende vil flere af strategierne udforskes yderligere ved at anvende dem på de to cases, landdistrikterne Aarø og Oksenvad-Ørsted.

STRATEGIER AARØ 38

ill. 64 Synliggørelse, World Wide Webmetoden

Et godt omdømme, er et af øens særlige styrker. På nuværende tidspunkt er der omkring 30'000 turister, som årligt besøger øen. Som turiststed har øen stort potentiale, og grunden til at der ikke er flere turister, er formentlig at øen stadig ikke er velkendt for de fleste danskere. Derfor er en synliggørelsesstrategi valgt som primær strategi, med World Wide Webmetoden, som indebærer innovative tiltag på nettet. Øen kan promovere sig på en livsstil der adskiller sig fra både storbyens og fastlandet. Tæthed til Naturen, roen og afskåretheden fra fastlandet kan ses som en force. Mange danskere har brug for tilflugtssted fra en stressende hverdag på fastlandet og de danske storbyer.

ill. 63 Nyskabelse, Fornylsesmetoden

Øen har mange kvaliteter der giver gode betingelser for turister som øboer. Dog er der uudnyttede potentialer og kvaliteter der kan understreges yderligere. Derfor tages ligeledes en omstrukturingsstrategi i brug som sekundær strategi. Metoden der benyttes, er Nytækningsmetoden, som indebærer tilføjelse af nye elementer der understreger eksisterende kvaliteter. Det der fokuseres på er nogle af de følgende kvaliteter. Sociale aktiviteter og fællesskab er et af øens styrker. Dog mangler der større fællesskab og sociale aktiviteter for børn og unge. Naturen spiller en stor rolle på øen, men der kan skabes mere fokus herpå. Øen er et turiststed, hvilket kan udnyttes ved at skabe flere turisterhverv, der ligeledes kan medvirke til at øge antallet af både turister og arbejdspladser.

På de følgende sider ses på et konceptuelt strategisk forslag, skabt ud fra de to metoder.

39 SYNLIGGØRELSE AARØ

Synliggørelsesstrategien er valgt som primær strategi med World Wide Webmetoden som fokus. Der er i det følgende skabt et konceptuelt forslag til hvorledes Aarø kan gribe denne strategi an.

BRANDING

Branding omhandler som nævnt i under 'Synliggørelsesstrategien' om synlighed samt differentiering af bl.a. steder. Ved at brande Aarø, synliggøres værdier og kvaliteter som øen kan byde på. Øen kan bl.a. brande sig på sin tæthed til naturen, fredfuldhed, færgeforbindelse, fællesskab, og tryghed. For at klargøre hvilke faktorer øen kan brande sig på, kan øboerne evt. benytte Hird og Kvistgaards fem oplevelsesmatricer (se side 36). Brandingen skal foregå på en sådan måde, så Aarø differentierer sig fra andre øer, der med sine værdier kan minde om Aarø. Dette er derfor første skridt i synliggørelsen af øen.

VIRAL MARKETING

Viral marketing er en metode til at gøre opmærksom på et brand. Metoden indebærer brug af sociale netværk på internettet, såsom Facebook, Twitter og YouTube, hvor f.eks. en video, et spil eller et billede, spredes analogt til en stor gruppe mennesker pga. sin underholdningsværdi. Den kan spredes via mund til mund-kommunikationsmetoden, eller spredes direkte via kommunikation på nettet [websiteside, viral marketing]. Denne metode kan være et magtfuldt værktøj til at synliggøre Aarø. Dette gøres ved at skabe f.eks. en opmærksomhedskrævende video eller et kraftfuldt billede, der både fremmer øens kvaliteter og samtidig har en stor underholdningsværdi (illustration 65). Billedet eller videoen skal selvfølgelig henvise og linke til øens egen websiteside. Et eksempel på et forsøg på at skabe opmærksomhed omkring Udkantsdanmark, på en underholdende måde, samt at vise at Sønderborg har

masser at byde på, ses på Youtube videoen 'Udkants-Sangen – Fra alle os til alle jer' [Video, Sønderborg]. Desværre er denne video ikke udbredt i særlig stor grad.

WEBSITE

Et essentielt tiltag ift. World Wide Webmetoden er at skabe en personlig og innovativ websiteside. På nuværende tidspunkt har Aarø allerede websitesiden, www.Aarø.dk. Den beskriver bl.a. historiske fortællinger om øen, øens attraktioner og nogle få nyheder bliver lagt ind om f.eks. offentlige arrangementer. På sin vis er det allerede et virkelig fornuftigt skridt i den rigtige retning. Dog er projektets anbefaling at websitesiden videreudvikles. Først og fremmest kan siden blive mere innovativ i sit udtryk. Hertil kan den gøres mere lettilgængelig ved at direkte henvende sig til de tre forskellige målgrupper; øboerne, potentielle tilflyttere og turister. På nuværende tidspunkt er informationen god, men blandet på både en menu og en lang række af faneblade. De enkelte målgrupper har gavn af forskellig type information, selvom flere selvfølgelig kan have interesse i at undersøge hele websitesidens indhold.

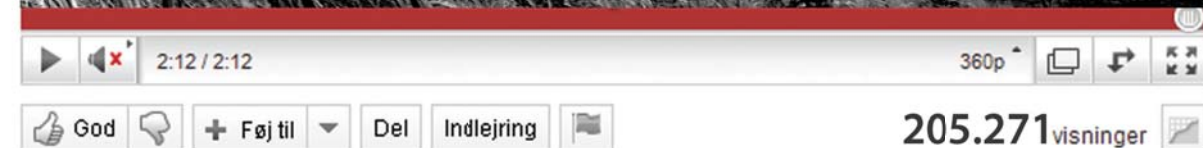
Måden hvorpå websitesiden kan gøres mere personlig er ved, at involvere de enkelte øboere i højere grad. Websitesiden skal opsættes, så den er meget brugervenlig og gør det muligt for alle øboerne eller turister f.eks. at uploade billeder eller skrive indlæg om stort og småt. Hermed fås små fortællinger, der giver et bedre indtryk af hvad øen kan tilbyde, livet på øen i hverdagen og som besøgende.

KONTAKTER

Endeligt kan øboerne synliggøre Aarø yderligere gennem andre steder turiststeder eller virksomheder. Ved at skabe flere kontakter der kan henvise til øen og omvendt, fås gratis reklame for øen. Dette kan eksempelvis

Aarø - Lillebæltets perle

ill. 65 Collage, Viral video på Youtube

foregå via links til og fra stederne eller virksomhedernes websitesider. Brummers Gaard på Aarø er allerede så småt begyndt med denne udvikling ved bl.a. at servere drikkevarer fra Haderslevs Bryggeri, Fuglsang i cafeen.

Herpå forklares det med et konceptuelt forslag, hvorledes udviklingsstrategien omhandlende synliggørelse og World Wide Webmetoden kan anvendes.

OMSTRUKTURERING AARØ 40

Den sekundære strategi omhandler omstrukturering. Metoden der benyttes er Nytækningsmetoden. Denne er valgt fordi Aarø har en række uudnyttede potentialer. Der er i det følgende skabt et konceptuelt forslag til hvorledes Aarø kan gribe denne strategi an.

Konceptet indebærer fire tematiske forslag der resulterer i en række nedslag, som vises på illustration 70.

INFORMATION

I forlængelse af den forrige strategi, foreslås det, at der arbejdes med synliggørelse af stedets stier og veje, samt turistattraktioner. Dette kan gøres ved en række skilte, placeret rundt på hele øen. Disse skal indeholder kort over øen, hvor stier og veje og øens attraktioner er markeret tydeligt. Der kan også være et telefonnummer

og en QR-kode, der kan give yderligere informationer. (Illustration 69)

FÆLLESSKAB

Et af øens kvaliteter er fællesskabet. Dog er dette næsten udelukkende gældende for øens voksne. Der er ikke det samme antal børn og unge, og det samme stærke sammenhold mellem dem, som før i tiden. Forældrene kører også i stor grad deres børn til aktiviteter og lignende væk fra øen.

Der fås et lokale for de unge på øen i forbindelse med campingpladsen, men dette giver ikke muligheder for særlig mange forskellige aktiviteter. Anbefalingen er at lade øens børn og unge få et andet og større sted. Det kunne f.eks. være lejrskolen der ligger tæt på naturlegepladsen, da bygningen står for lukning. Her kan de selv dekorere bygningen, der kan være opholdsrum hvor de

kan mødes, værksteder til kreative og praktiske udfoldelser, og f.eks. en klatremur og boldbaner, som opfordrer til bevægelse! (illustration 66)

NATUREN

Naturen er det som karakteriserer Aarø som det første, og udnyttelse af denne kan gøres på forskellig vis. En måde er, at opfordrer til flere aktiviteter i vandet med udlejning af f.eks. kajaker, kanoer og både. Dette kan foregå vest på øen, nær havnen. Dertil kan udstilling af og i naturen være en metode. Hertil foreslås en installation i vandet der understreger både fuglelivet og vandet. Denne kunne lokaliseres nær udkigstårnet på øens østlige side. Udkigstårnet indrammer allerede naturen, og giver mulighed for i højere grad at opleve fuglelivet. Installationen kan medvirke til at trække fugle til locationen. (Illustration 67)

TURISTERHVERV

Som turiststed med allerede 30'000 besøgende årligt og kun enkelte turistattraktioner på øen, er der potentiale til oprettelse af nye turisthverv. Det kunne være et mindre sted for Wellnessophold med en Zenhave, som udnytter øens tryghed og ro i lavsæsonen. Dette sted kunne være lokaliseret i øens nordlige side, som er den stille og afsides side af øen. En af øens charmerende huse, der måske alligevel er til salg, kunne benyttes som ramme til en række nye mindre turisthverv, som kunstnere eller andre type virksomheder. Der kunne også være udlejning af Segways offroadere, som supplement til øens cykeludlejning. (Illustration 68)

Herpå forklares det med et konceptuelt forslag, hvorledes udviklingsstrategien omhandlende omstrukturering og Nytækningsmetoden kan anvendes.

ill. 67 Naturen

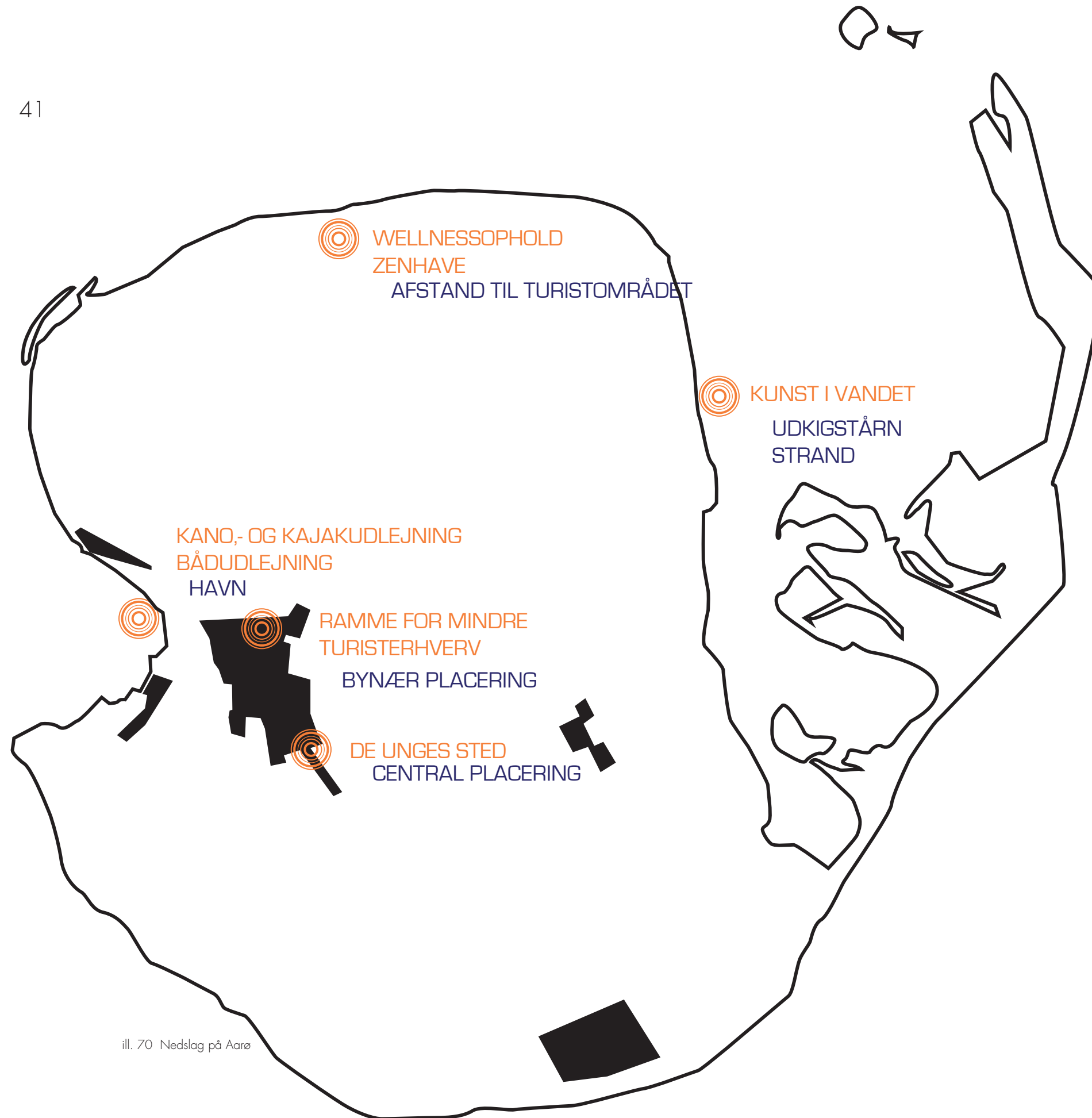
ill. 66 Fællesskab

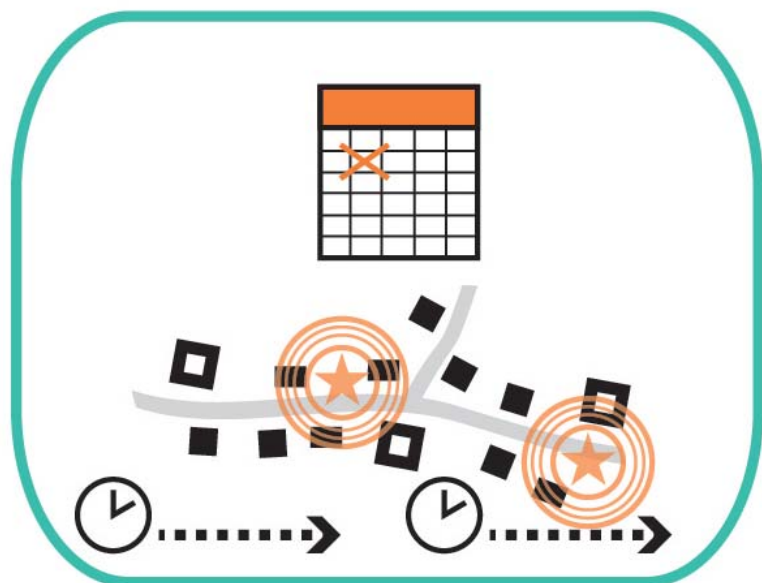
ill. 68 Turisthverv

ill. 69 Information

STRATEGIER OKSENVAD-ØRSTED 42

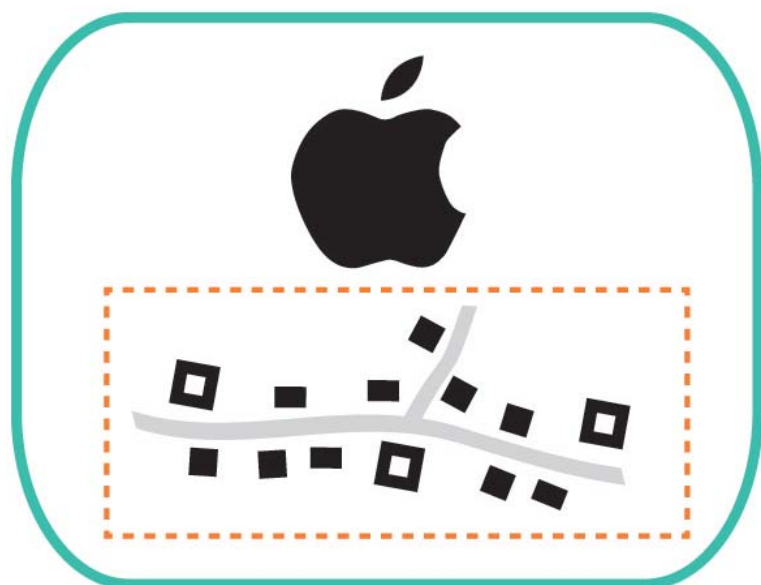
ill. 72 Nyskabelse, Tidsafhængighedsmetoden

Oksenvad-Ørsted landdistrikt har både en svag identitet, og et omdømme der ikke betragtes som særlig godt. Derfor er en nyskabelsesstrategi valgt som primær strategi. Metoden der vil benyttes er tidsafhængighedsmetoden, som med en række nye tiltag med varierende tidsrammer, skal medvirke til at give landdistriktet en ny og dynamisk karakter. Formålet er at styrke landdistriktets svage knudepunkter, skabe klare mødesteder og en bedre forbindelse mellem landdistriktets fire distrikter; Mølby, Oksenvad, Ørsted og Stursbøl Plantage. Landdistriktets smukke og historiske natur, der er et af landdistriktets styrker, skal ligeledes udnyttes.

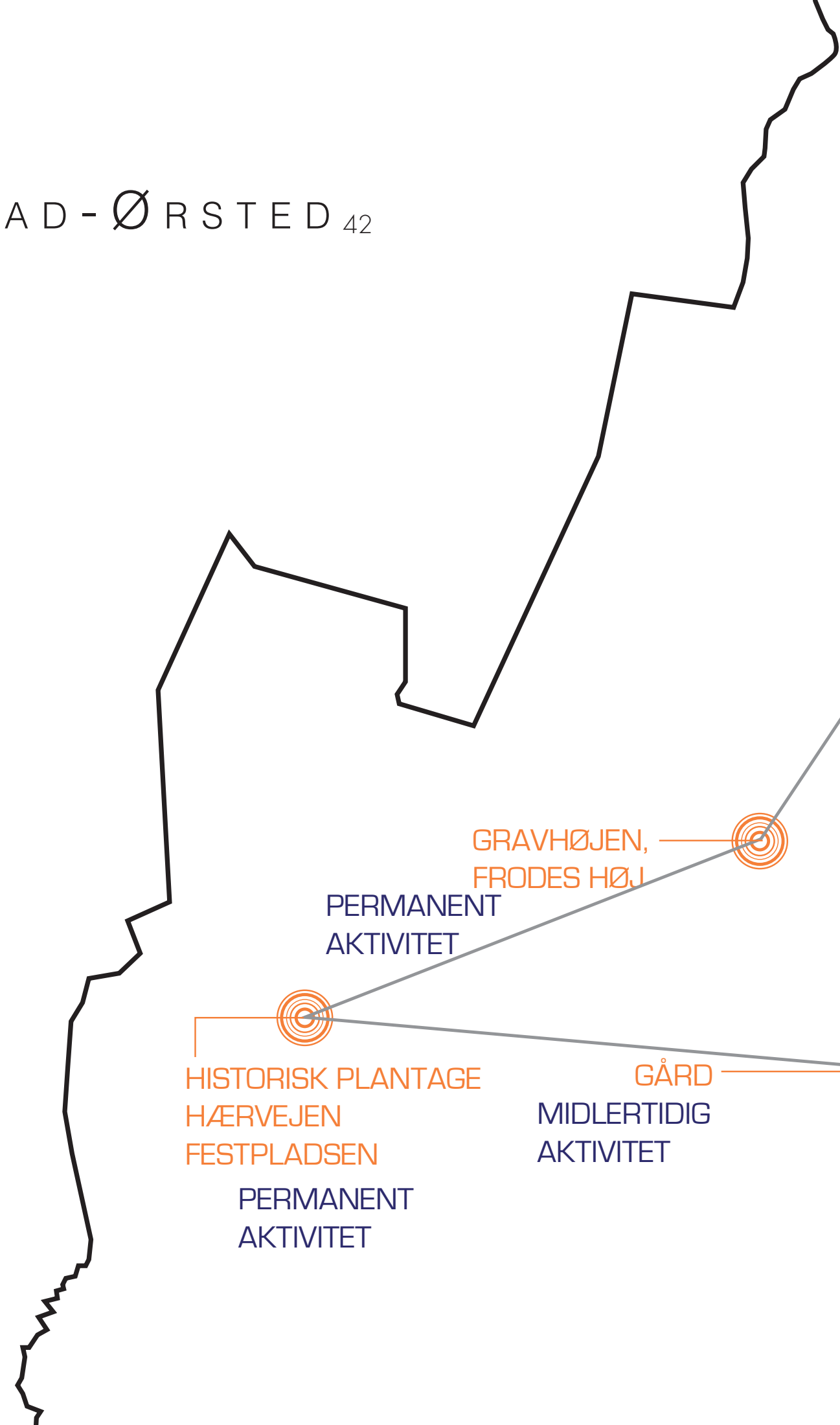
Som den sekundære strategi, benyttes synliggørelses-

strategien. På grund af stedets uklare identitet, vælges der at arbejde med profilmetoden. Denne skal være med til at synliggøre stedets nye identitet. Landdistriktet skal tilføres et logo og slogan, der skal bidrage til at fremme landdistriktet.

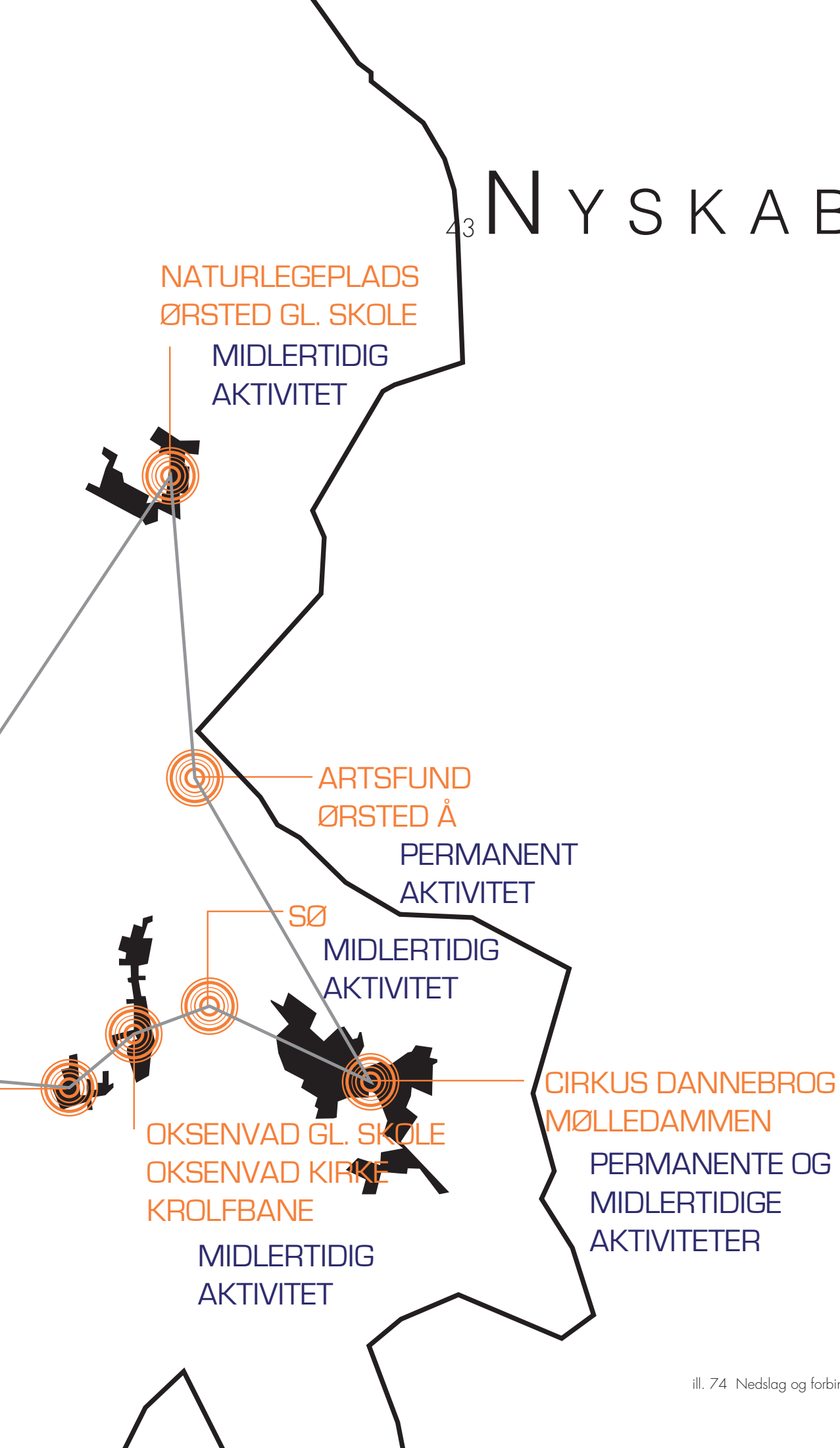
På de følgende sider ses på et konceptuelt strategisk forslag, skabt ud fra de to metoder.

ill. 71 Synliggørelse, Profilmetoden

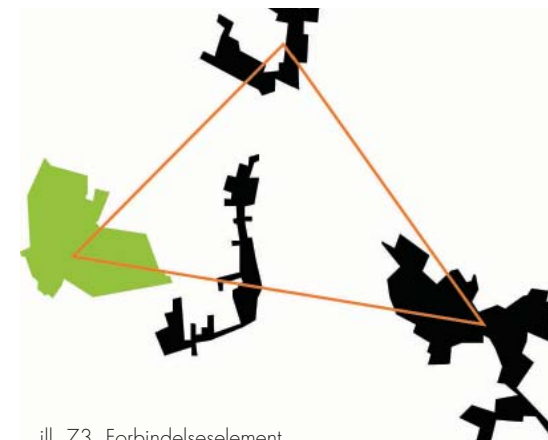
43 NYSKABELSE OKSENVAD-ØRSTED

ill. 74 Nedslag og forbindelse i Oksenvad-Ørsted landdistrikt

Nyskabelsesstrategien er valgt som primær strategi med tidsafhængighedsmetoden. Der er i det følgende skabt et konceptuelt forslag til hvorledes Oksenvad-Ørsted Landdistrikt kan gribe denne strategi an.

Konceptet indebærer tre grundingredienser; forbindelseselementet, nedslag og tidsafhængighed. På illustration 74 ses det hvordan konceptet resulterer i en række nedslag og en forbindelse mellem dem.

FORBINDELSESELEMENTET

Forbindelsen mellem distrikterne Mølby, Oksenvad, Ørsted og Stursbøl Plantage er svagt, hvilket i konceptet løses med et forbindende stiorløb. Denne supplerer eksisterende stiorløb (se s.21) og har ligeledes et naturligt element tilknyttet, således at man genkender stien og fornemmer forløbet i landskabet. (illustration 73)

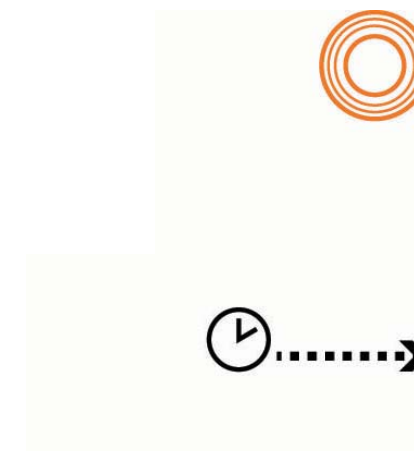
NEDSLAG

Langs stien fås en række nedslag med både permanente og midlertidige elementer. Klingmanns oplevelsestermer FEEL, SENSE, ACT, THINK, RELATE benyttes i designet af nedslagene, hvilket skaber en større tilknytning mellem bruger og sted (se mere om Klingmanns termer på side 30-31).

TIDSAFHÆNGIGHED

Som nævnt vil der være både permanente og midlertidige elementer. De midlertidige elementer kan have stor varierende type af tidsafhængighed. De kan være f.eks. være bestemt af døgnet, årstiden, fungere som ramme for en dags events, skabes over tid, eller flytte fra landsby til landsby. De permanente nedslag vil realistisk set også skabes over en tidsperiode.

På følgende side ses der forslag til forskellige nedslag i landdistriktet.

NYSKABELSE OKSENVAD-ØRSTED 44

Nedslagene er valgt ud fra analysens resultat, der bl.a. viser svage mødesteder, samt historiske og kvalitetsrige steder.

STURSBØL PLANTAGE

Dette nedslag gør brug af oplevelsestermet **THINK**. Festpladsen er valgt som et nedslag i Stursbøl plantage fordi stedet har flere historiske referencer. Stedet var et mødested i middelalderen og samtidig ses der klare tegn fra 1999 stormen, som udslettede næsten hele plantagen. Forslaget til dette sted består i et permanent dynamisk design, der understreger forandringen som plantagen gennemgik i forbindelse med 1999stormen.

ill. 75 Stursbøl Plantage

ill. 76 Inspiration, Alborg havnefront

FRODES HØJ

Dette nedslag gør brug af oplevelsestermet **ACT**. Området er præget af et stort antal gravhøje. En af disse gravhøje, Frodes Høj er udvalgt som nedslag på grund af sin placering nær eksisterende stier, samt sin smukke udsigt. Forslaget til dette sted indebærer et permanent og unikt udsigtsmøbel, som aktiverer brugeren og opfordrer til leg.

ill. 79 Udsigt fra Frodes Høj

GÅRDEN I OKSENVAD

I landdistriktet er der flere gårde, som ikke længere fungerer med landbrug eller dyr, og derfor står med mange tomme lokaler. Birgitte Boesen er ejeren af en af disse gårde. Hun foreslog selv under en af vores samtaler, hvordan de kunne udnyttes til en form for primitive overnatningsmuligheder. Dette medtages i projektet som forslag til et nedslag. Nedslaget gør brug af oplevelsestermet **RELATE**, fordi besøgende får mulighed for en større nærhed til lokalsamfundet. Nedslaget er årstidsbestemt, da det hovedsagligt er i sommersæsonen, at turister har brug for overnatningsmulighederne som denne.

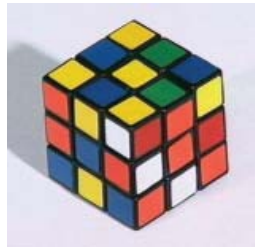
ill. 77 En gård i Oxenvad

OKSENVAD BYMIDTE

Dette nedslag gør brug af oplevelsestermet **ACT**. Forslaget tager brug af den eksisterende krolfbane og indebærer udvidelse af denne således større Krolf turneringer kan foregå. Oxenvad gl. Skole har to store og næsten ubrugte udendørs boldbaner, hvoraf den ene kan benyttes til dette formål. Nedslaget tages i brug som endagssevent.

ill. 78 Krolfbanen

ill. 84 Rubiksterning

ØRSTED BYMIDTE

Dette nedslag gør brug af oplevelsestermet **ACT** og består af elementer der flytter fra by til by. Nedslaget underbygger den eksisterende naturlegeplads med elementer der opfordrer til leg. Det kan være byggekloster, rubiksterninger eller andet løsningsbaseret legetøj i kæmpe skala.

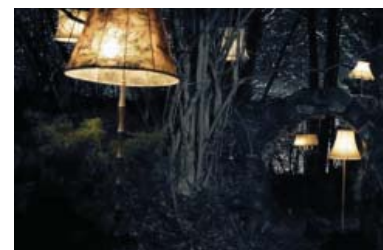
ill. 82 BB&T bygning i Raleigh

ill. 86 Hollywood aftryk

ill. 85 Koncert

ill. 83 Lys i naturen

ØRSTED Å

Dette nedslag gør brug af oplevelsestermet **FEEL**. Nedslaget befinder sig på den eksisterende Mølby sti, hvor der på nuværende tidspunkt er mørkt om aftenen og natten. Dette nedslag tilføres et stemningsskabende lys i forbindelse med åen. Dette nedslag også bestemt af døgnet.

ill. 80 Båd

ill. 81 Påskeægssjagt

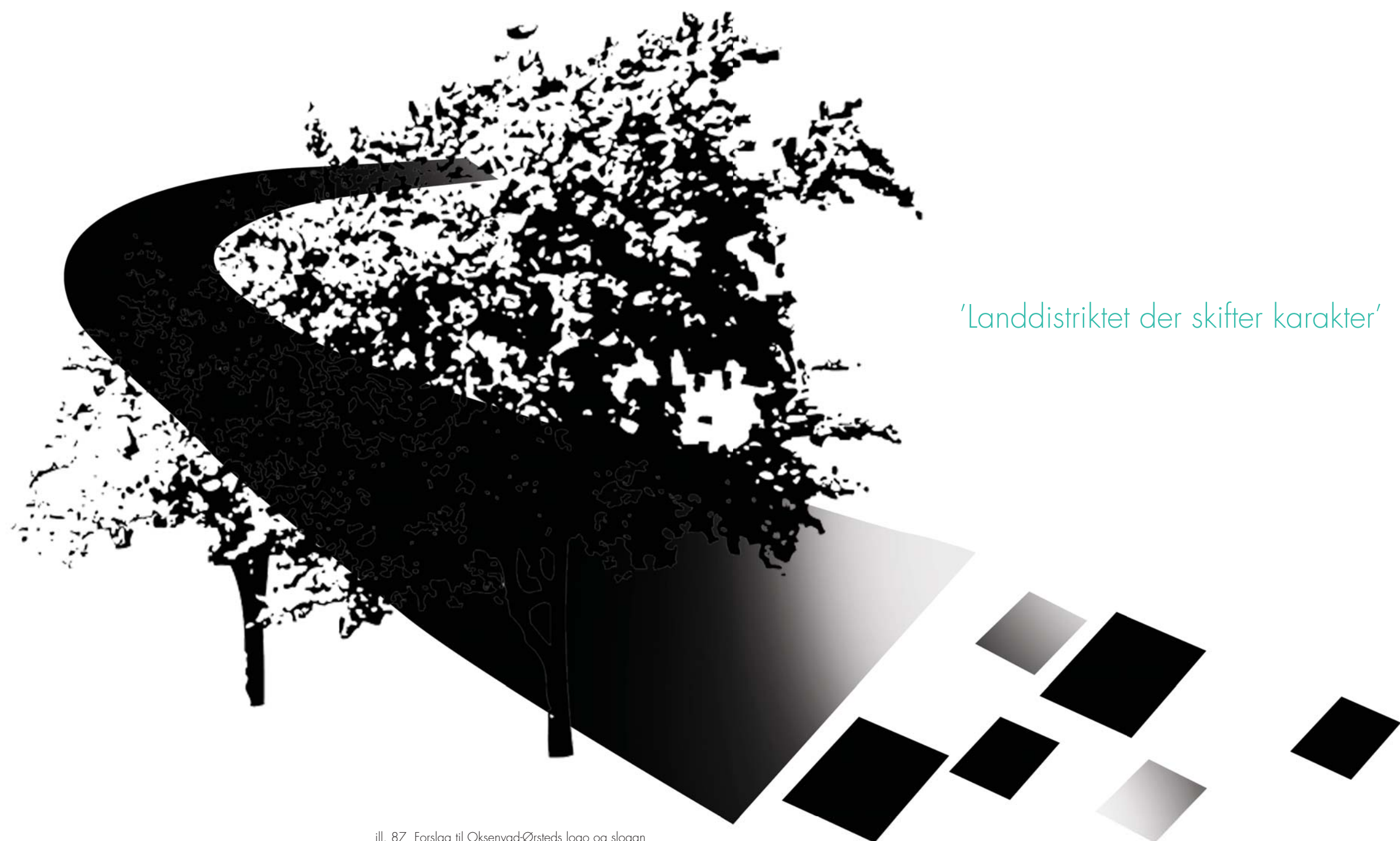
SØEN VED OKSENVAD

Dette nedslag gør brug af oplevelsestermerne **RELATE** og **ACT**. Forslaget ser området ved søen, som et nyt mødested, der kan benyttes til en række lokale en dags events, såsom Høstfest, påskeægssjagt, luciaoptog, julefest mfl. Hertil fås et permanent design, der indebærer små både i vandet med ord eller bogstaver, som sammenlagt giver sproglige gåder og aktiverer brugeren.

MØLBY BYMIDTE

Dette nedslag gør brug af de tre oplevelsestermer; **SENSE**, **RELATE** og **FEEL**. Forslaget indebærer et permanent design der skaber rammer for ophold i dagligdagen, samt en dags events. Disse events kan f.eks. være koncerter eller Is- og sneskulpturevent, hvor brugerens sanser stimuleres. Designet indeholder betonelementer, der specialstøbes og præges personligt af landdistriktets borger. De lokale borgere kan evt. sætte deres hånd- eller fodaftryk, underskrift, eller præge betonet på en anden personlig måde som de gør det i Hollywood. Dette nedslag skabes over tid med et design der giver mulighed for flere støbedage henover årene. Endeligt skal landmærket, Cirkus Dannebrog's silo, i natte timerne tilføres et stemningsskabende lys. Siloen kan enten oplyses af lamper eller påføres selvlysende malerspray. Hermed vil siloen også om natten kunne ses på lang afstand.

Herpå forklares det med et konceptuelt forslag, hvorledes udviklingsstrategien omhandlende Nyskabelse og Tidsafhængighedsmetoden kan anvendes.

'Landdistriktet der skifter karakter'

ill. 87 Forslag til Oksenvad-Ørsted's logo og slogan

47 SYNLIGGØRELSE OKSENVAD-ØRSTED

Synliggørelsesstrategien er valgt som sekundær strategi med brug af profilmethoden. Der er i det følgende skabt et konceptuelt forslag til hvorledes Oksenvad-Ørsted Landdistrikt kan gribe denne strategi an.

OPLEVELSESMATRICER

På nuværende tidspunkt har Oksenvad-Ørsted en uklar identitet, men ved tilførslen af forslaget, skabt ud fra nyskabelsesstrategien får stedet en ny og klar identitet. Med forslaget er der skabt et oplevelsesrum og der vil derfor ses på Hird og Kvistgaards fem oplevelsesmatricer, som kan bidrage til at synliggøre stedet og klargøre hvad det kan bidrage til.

1: Oplevelsesrummet karakteristika

Stiforløb, midlertidige aktiviteter, smuk historisk natur, bevægelse og personlighed er Oksenvad-Ørstedes nye karakteristika.

2. Oplevelsestyper

Underholdningsoplevelser, læringsoplevelser og æstetiske oplevelser vil kunne opleves i Oksenvad-Ørsted.

3. Sanser

Syn-, høre- og følesansen påvirkes i oplevelsesrummet i Oksenvad-Ørsted

4. fortællinger

Landdistriktets fortælling kan bl.a. bestå i sin natur og sine mange aktiviteter og muligheder for børn og voksne. Der

er allerede mange foreninger og arrangementer for både voksne og børn, og disse vil understreges med nyskabelsesstrategiens forslag med nye mødesteder, samt nye permanente og midlertidige aktiviteter, der forbindes med et tilgængeligt stiforløb.

5. Oplevelsesøkonomisk potentiale

Turister vil på endagsvents tilføre økonomiske resultater, og på sigt vil det kunne medføre flere tilflyttere, fordi landdistriktet i højere grad vil blive kendt, og bedre levevilkår vil skabes.

LOGO OG SLOGAN

For at synliggøre Oksenvad-Ørsted landdistrikt på en simpel og klar måde, skal stedet have både logo og slogan. Et forslag til et slogan kan være 'Landdistriktet der skifter karakter', mens logoet kan vise essentielle elementer, som den sammenbindende sti, naturlige elementer og skiftende aktiviteter (ill.87).

SYDDANMARK.DK

En supplerende måde at synliggøre og sætte landdistriktet på landkortet både som turistattraktion og et attraktivt levested er via internettet, som i World Wide Webmetoden. Her kan især Oksenvads webside opdateres på samme vis som Aarøs webside, og landdistriktet kan f.eks. også vises som attraktion på Syddanmark.dk.

Herpå forklares det med et konceptuelt forslag, hvorledes udviklingsstrategien omhandlende Synliggørelse og Profilmethoden kan anvendes.

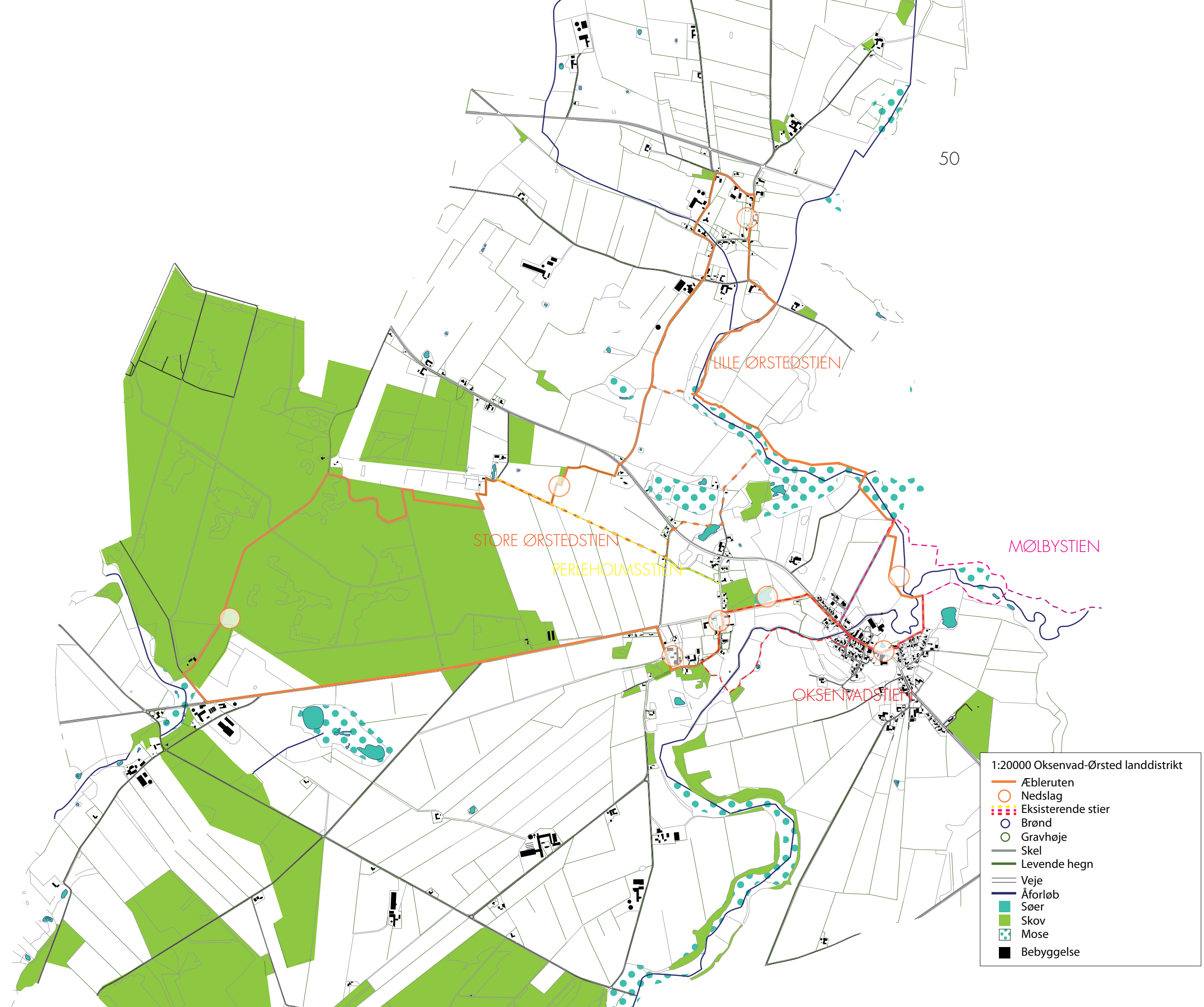
ill. 88 Design

I det følgende afsnit benyttes Oksenvad-Ørsted landdistrikt, som pilotprojekt til videreudvikling af resultaterne fra brugen af nyskabelsesstrategien (se s. 43-44). Det udvælges at videreudvikle designet af forbindelseselementet, samt to nedslag; Mølby bymidte og festpladsen. Endeligt fås en samlet oversigt med stemningscollager der illustrerer alle nedslag.

DESIGN OKSENVAD-ØRSTED

50

1:20000 Oksenvad-Ørsted landdistrikt

- Æbleruten
- Nedslag
- Eksisterende stier
- Brønd
- Gravhøje
- Skel
- Levende hegn
- Veje
- Åforløb
- Søer
- Skov
- Mose
- Bebyggelse

51 FORBINDELSESELEMENTET

Forbindelsen mellem distrikterne Mølby, Oksenvad, Ørsted og Stursbøl Plantage er svagt, hvilket i konceptet løses med et forbindende stiforløb. Stien skaber både en forbindelse mellem distrikterne, samt en række nedslag imellem dem. Det konceptuelle strategiforslag indebar hverken stiens forløb eller dens detaljer. Dette vil bearbejdes i det følgende.

STIENS FORLØB

For at tage hensyn til f.eks. den eksisterende topologi, er stiens forløb udformet således, at den kanter sig ind gennem landskabet og byerne via skellinjer, samt eksisterende stier og veje (illustration 89). Herved opnås et realistisk bud på et stiforløb. Stien er udformet således at den ikke overlapper sig selv, eller har unødvendige omveje. Sammenlagt er stien omkring 16km lang, hvilket gør den særligt brugbar for cyklister, men også muligt for gående eller løbere at benytte. Som det ses på illustration 89, berører stien tre eksisterende stier; Mølbystien, Oksenvadstien og Perleholmsstien. Mølbystien og Oksenvadstien er omkring 2-3km lange, som er mulige at benytte hvis brugeren ønsker et kortere forløb. For at imødekomme lignende behov i Ørsted, skabes der to steder forbindelse tværs over stiforløbet. Herved fås Store Ørstedstien, der er 7km lang og Lille Ørstedstien, der er 3,5km lang. Den lille stiblede sti viser hvorledes stien ligeledes kan udbygges, og forbindes til nabobyen, Sommersteds stier. Ikke kun nedslagene, men også strækningerne mellem hvert nedslag er en del af den samlede oplevelse brugeren opnår. Strækningerne mellem nedslagene har hver sin karakter, hvilket navngivningen ligeledes understreger. Stien går derfor ind og synliggøre eksisterende kvaliteter i landskabet, på en enkelt måde (illustration 90). Dette tiltag kan henvise til Omstrukturingsstrategien og Nytækningsmetoden der understreger eksisterende kvaliteter med nye elementer (se s. 29). Der ligges op til at lokale selv opstiller bænke eller simple elementer, såsom træstammer, langs stiforløbet, og derved skaber supplerende opholdssteder langs det 16km lange stiforløb.

ill. 90 Stiforløbet mindre strækninger

1:20000 Oksenvad-Ørsted landdistrikt

- Markstien
- Skovstien
- Mosestien
- Landevejsstien
- Kirkestien
- Søstien
- Bystien
- Lille Åstien
- Store Åstien

FORBINDELSESELEMENTET 52

STIENS MATERIALE

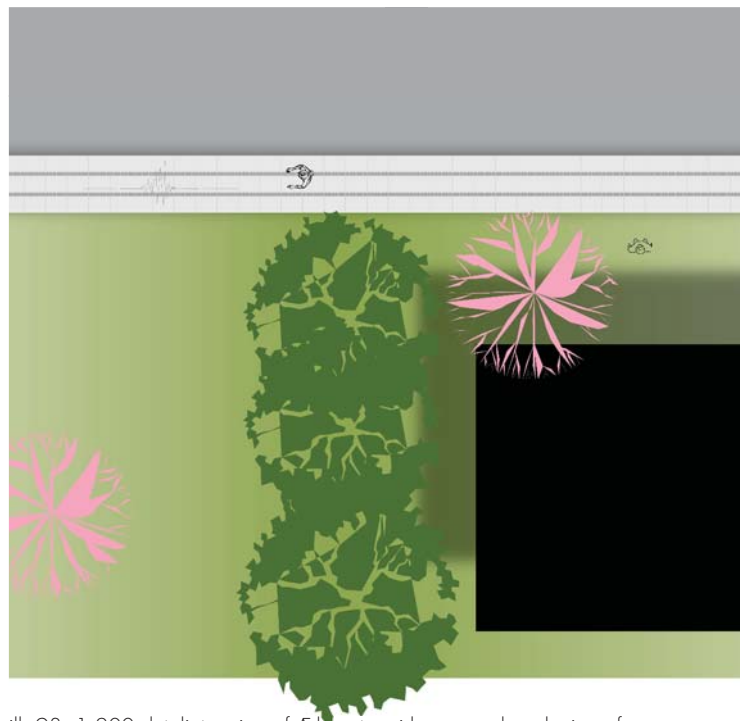
For at gøre stien lettilgængelig for alle ønskes fast belægning. Asfalt vælges som stiens materiale, for at holde omkostninger ved nedlægning samt vedligeholdelse nede. På en stor del af stien, er der allerede fast belægning, hvorfor det ikke vil være nødvendigt at nedlægge asfalt på disse strækninger (se illustration 91). Det vurderes på baggrund af en undersøgelse, at stien skal være 1,5m, der giver tilstrækkelig plads til at brugere kan gå eller cykle parvis (appendiks 5). Se illustration 92 og 93. Når stien møder et nedslag fås et ikon, inspireret fra målinger af rystelser fra en seismograf, der skal markere stedet som et sted med aktivitet. Ikonet skabes som en fordybning ned i asfalten eller den eksisterende belægning, og herved vil den kunne mærkes når brugeren f.eks. cykler henover og samtidig adskille sig fra asfalten eller fortovets farve, i takt med at skidt eller alger sætter sig deri. Se logoet på illustration 92 og 93 i henholdsvis den nedlagte asfalt samt eksisterende fortov.

ÆBLETRÆER

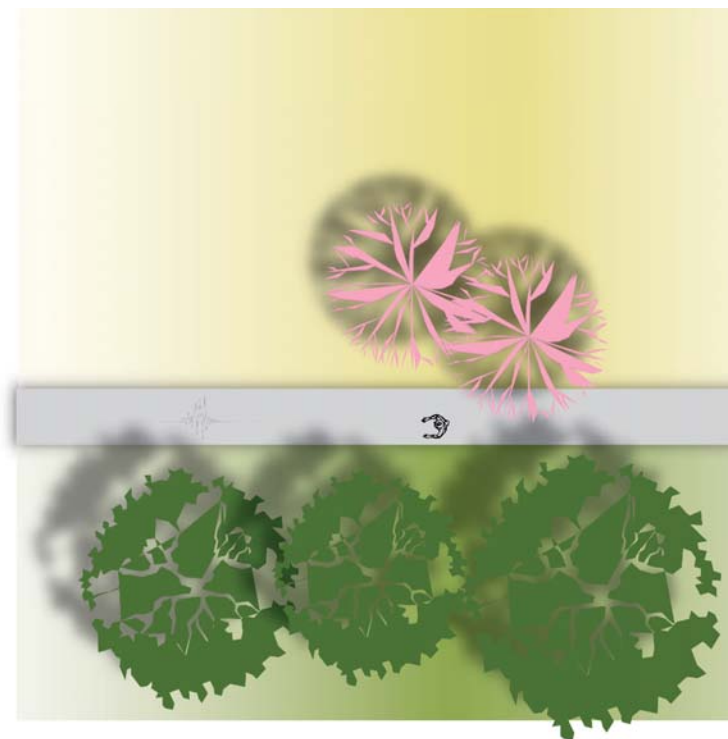
En essentiel del af stien, er det gennemgående naturlige element, som medvirker at brugeren genkender stien og fornemmer forløbet både i landskabet og byerne. Dette vil være en række forskellige æbletræer, som placeres med en frekvens der skiftevis har en strækning med 5 æbletræer ca. hver 20-30m og derefter en strækning på ca. 50-100 m uden træer. Æbletræerne placeres steder hvor det især er vigtigt at gøre opmærksom på stien, såsom ved grænsen til byerne. De kan ligeledes bidrage som rumdannende element i eksisterende rum langs stien (se illustration 94, 95 og 96). Der er behov for forskellige æbletræer, for at de kan bestøve hinanden [websiteside, æbletræer]. Æbletræerne vil skille sig ud fra eksisterende træer med sine farver, og med sin højde kunne ses på afstand. Æbletræerne blomstrer i smukke hvide og rosa farver i foråret og om efteråret fås æblerne, der bidrager til at give brugeren en ekstra oplevelse og opfordrer til ophold. På grund af dette bindende element, kaldes stien for Æbleruten.

Æbletræet vil blive et meget fremstående element, men der vil stadig suppleres med skiltning af stien, nedslagene og deres lokation og værdier.

ill. 93 1:200 detaljtegning af Æbleruten, i byen, med markering af nedslag på eksisterende fortov.

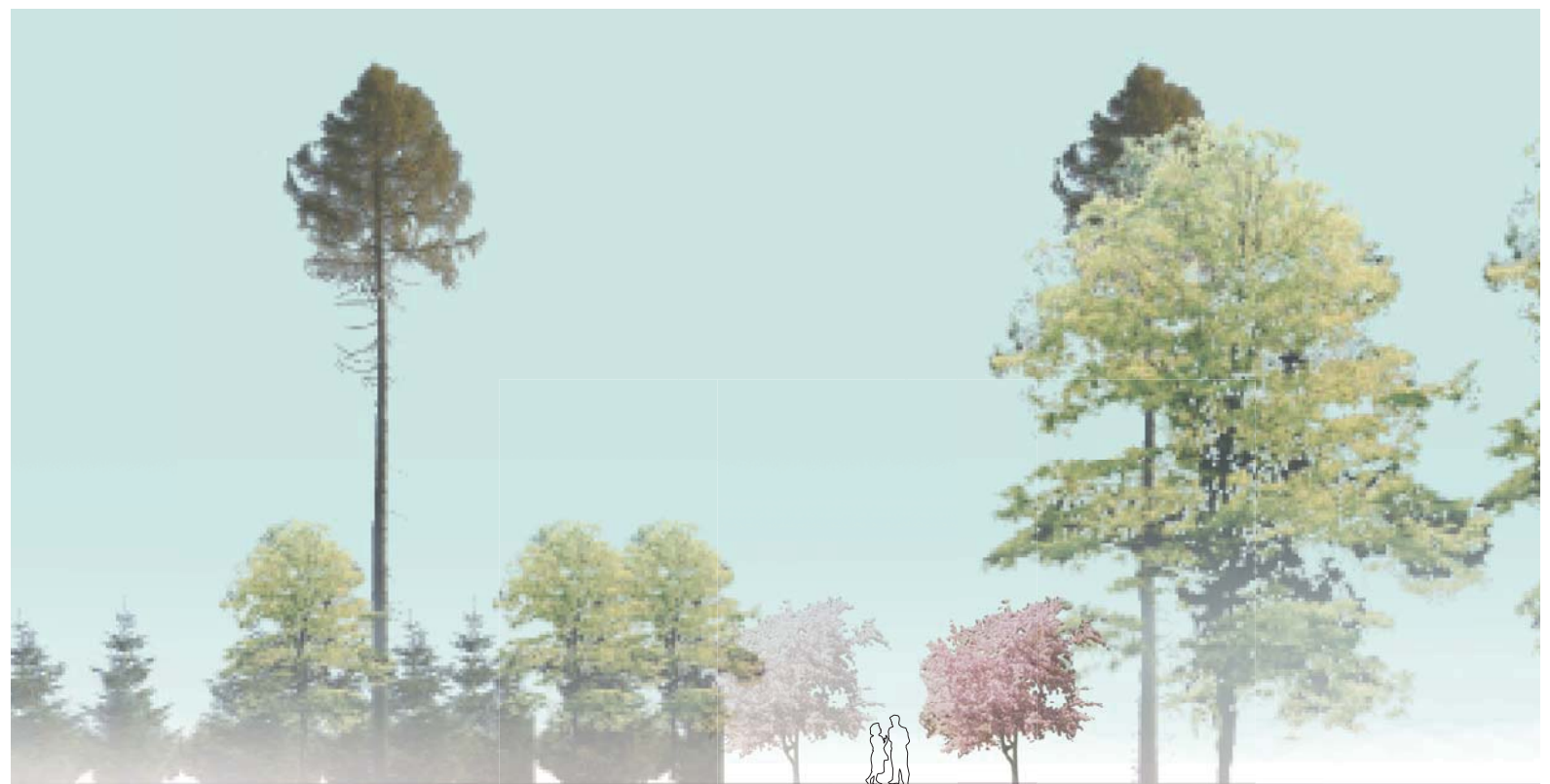
ill. 92 1:200 detaljtegning af Æbleruten, ved marken, med markering af nedslag på asfaltstien.

ill. 96 1:100 Snit af Æbleruten, i byen.

ill. 94 1:100 Snit af Æbleruten, ved markerne.

ill. 95 1:100 Snit af Æbleruten, i Plantagen

STURSBØL PLANTAGE - THINK

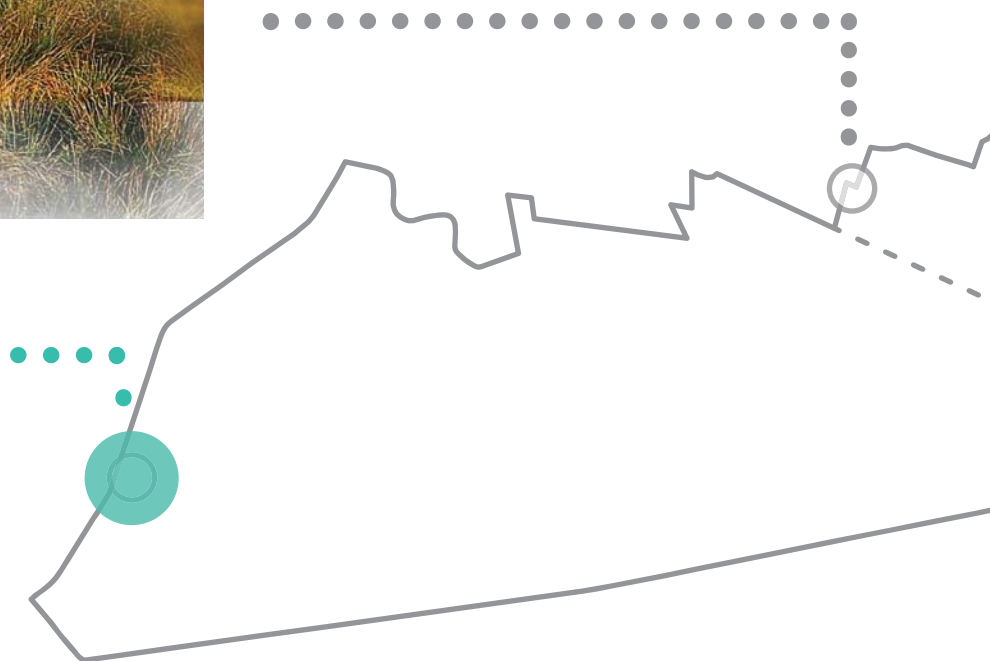
Langs Æbleruten fås en række nedslag med både permanente og midlertidige aktiviteter. Disse sider viser stemninger der kan opnås ved nedslagene. Der udvælges to af nedslagene til videreudvikling. Nedslaget i Stursbøl Plantage, Festpladsen udvælges på grund af sine mange historiske referencer, samt naturlige karakter. Dette sted er ligeledes kendetegnet ved turister som benytter hærvejen, og derved passerer Festpladsen. Nedslaget i Mølby, Mølby Bymidte udvælges fordi det er et centralt, men

samtidigt svagt knudepunkt for landdistriktet, der har en historisk baggrund. Stedet ligger i urbane omgivelser, men indeholder også naturlige elementer, såsom Mølle-dammen. De to nedslag er meget forskellige hvad angår fysiske forhold og stemning, hvor Festpladsen er lokaliseret midt i den stille plantage, mens Mølby bymidte er lokaliseret i en landsby, karakteriseret af sin dominerende trafik, men de har funktionen som et mødested tilfælles. De udvalgte nedslag er markeret med blå på disse sider.

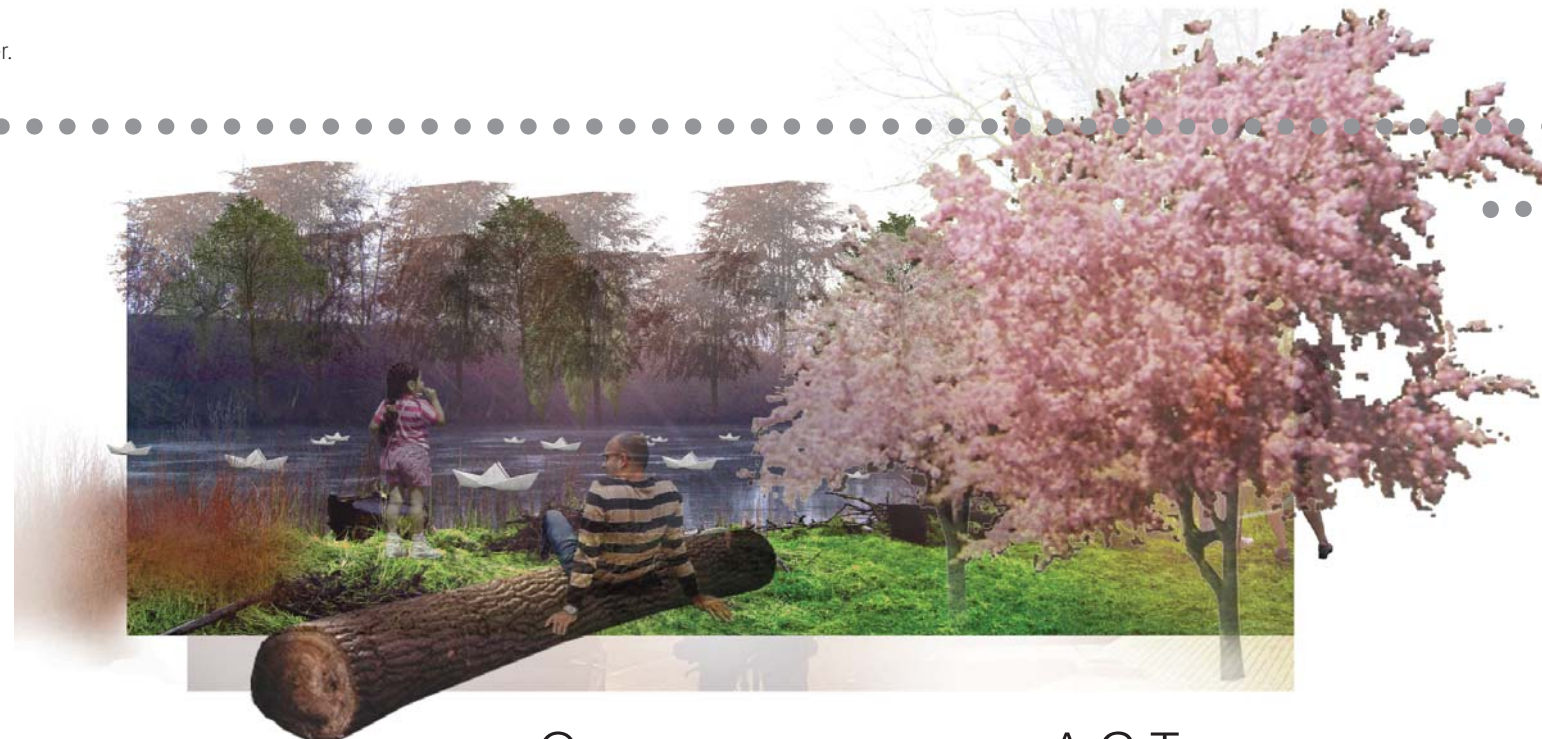

54

FRODES HØJ - ACT

OKSENVAD GAARD - RELATE

OKSENVAD SØ - ACT

55 KONCEPTUELLE STEMNINGSCOLLAGER

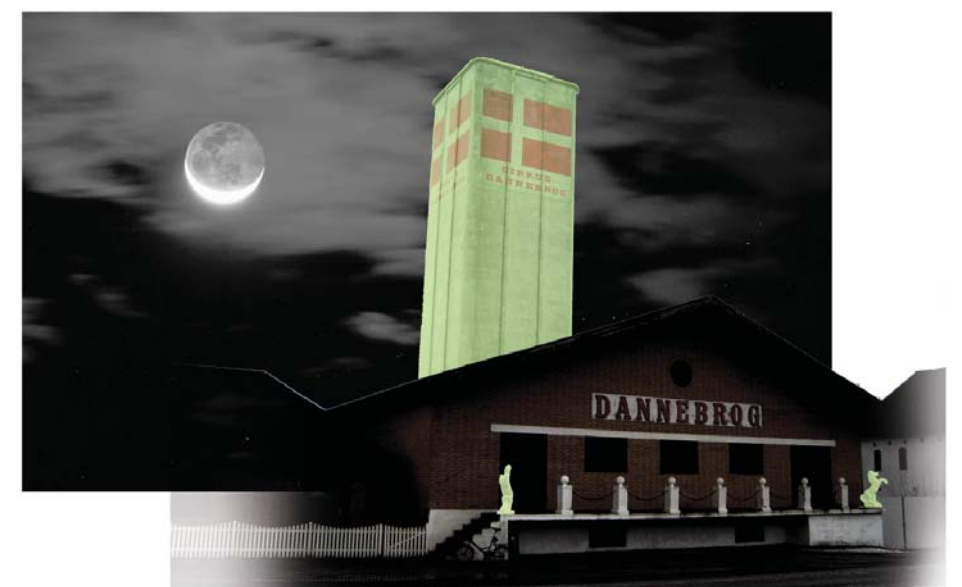
ØRSTED BYMIDTE - ACT

ØRSTED Å - FEEL

MØLBY BYMIDTE - SENSE-RELATE-FEEL

NEDSLAG MØLBY BYMIDTE 56

I det følgende vil der være en analyse af området til nedslaget, Mølby Bymidte.

TRAFIK

Mølby betragtes i analysen, bl.a. som infrastrukturens by pga. den dominerende trafik ad indfaldsvejen, som passerer dette nedslag. Se illustration 97. Gennemsnitligt kører de omkring 3000 køretøjer i døgnet med 50km/t ind gennem byen. Dette er en ulempe for byen ift. støj og sikkerhed på nuværende tidspunkt [webservice, Oksenvad]. Midt på området i bymidten fås en stor parkeringsplads, der hovedsagligt benyttes af regionalbusser.

NATURLIGE ELEMENTER

Ses der på illustration 109 er det klart at byen generelt har meget naturlig belægning i byen, mens bymidten er karakteriseret af megen hård belægning, med den førnævnte parkeringsplads, samt hård belægning helt ind til bygningerne. Området er delvist indrammet ved

forhøjningen og træerne omkring den genetablerede Mølledam. Mølledammen er en af nedslagets klare kvaliteter, der modarbejder områdets ellers dårlige atmosfære. På grund af beplantningen er Mølledammen dårlig tilgængelig på siderne mod forhøjningen. Forhøjningen giver en god udsigt over markerne, åen samt Æblestiens forløb mod nordvest. Øst for området fås en tom græsplæne. Se illustration 109.

BEBYGGELSE

Området er omgivet af flere private villabebyggelser mod Øst og Vest. Syd for området fås semiprivate og semioffentlige bygninger; Kroen, Cafeen og Cirkus Dannebrog's bygninger (se illustration 101-105 og 109). Kroen og Cafeen fungerer på grund af sin offentlige grad, som ekstroverte bygninger i forhold til byrummet. På cafeen, Tovskov Essen er det bl.a. muligt at spise udenfor på stedets terrasse som vender ud mod området (illustration 103). Cirkus Dannebrog's bygning i den gamle Mølle fungerer som introvert, selvom den er

af semiprivat karakter. Kroen, cafeen og Cirkus Dannebrog's bygninger har alle mulighed for at være mere ekstroverte. Flere af disse bygninger ser nedslidte ud (illustration 101 og 104).

FUNKTION

Mølby betragtes ligeledes som en centraliseret by, fordi byen har et naturligt centralt punkt omkring Mølledammen, den gamle Mølle, ejet af Cirkus Dannebrog, der fungerer som landmærke, samt de semioffentlige bygninger; Cafeen og Kroen. Ved Mølledammen fås et infoskilt der på et kort som viser de to eksisterende stier; Mølbystien samt Oksenvadstien, mens der langs stierne kun er næsten usynlige små pile der viser vej til stierne. Tre eksisterende bænke ved Mølledammen er et tegn på at området benyttes, som en form for opholdssted. Busstoppets placering underbygger ligeledes området som mødested (illustration 97 og 107). Der er derfor kvaliteter at finde i bymidten, men området er stadig et svagt knudepunkt, hvilket hænger sammen med sin atmosfære.

ill. 108 Postkort for Mølby fra 1972

ATMOSFÆRE

Bymidtens atmosfære er idag karakteriseret af en åbenhed og tomhed, der gør området svært at definere. Stedets atmosfære er ligeledes påvirket af dominerende trafik og bygninger, der ser nedslidte ud. På postkortet af Mølby fra 1970'erne, fornemmes en intimt landsbystemning (illustration 108). På trods af den genetablerede Mølledam, er den forhenværende landsbystemning i dag meget svag.

ill. 97 Mølby bymidte set fra den dominerende indfaldsvej

ill. 98 Mølledammen

ill. 99 bænke ved Mølledammen

ill. 100 Tom græsplæne overfor området

ill. 101 Cirkus Dannebrog bygning og silo

ill. 102 Staturer Ved Crikus Dannebrog's bygning

ill. 103 Tovskov Essen cafe

ill. 104 Mølby Kro

ill. 105 Detalje, Mølby Kro

ill. 106 Skiltens af sti

ill. 107 Busstop

CIRKUS DANNEBROGS
VINTERRESIDENS

CIRKUS DANNEBROGS
VINTERRESIDENS

57

ØRSTED Å

DOMINERENDE INDFALDSVEJ

UDSIGT TIL ØRSTED Å OG MARKER

MØLLEDAMMEN

INDRAMNING AF NEDSLAGET

BUSSTOP

MØLBY KRO

TOM PLÆNE

CAFE TOVSKOV ESSEN

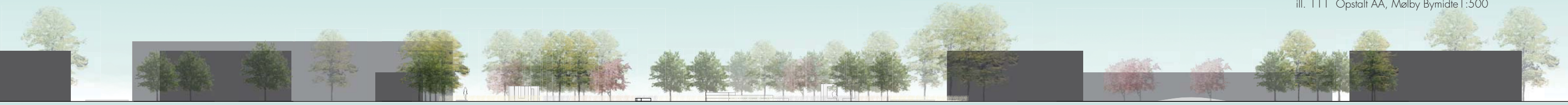
CIRKUS DANNEBROGS
VINTERRESIDENS

CIRKUS DANNEBROG
SILO

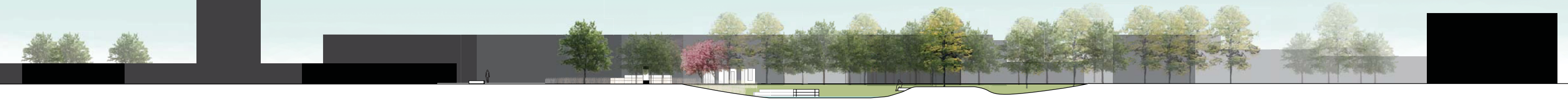
DOMINERENDE INDFALDSVEJ

- 1:1000 Mølby Bymidte
- Æbleruten
 - Nedslag
 - - - Eksisterende stier
 - Veje
 - Skel
 - Åforløb
 - Eksisterende beplantning
 - Skrænt
 - Mølledammen
 - Naturlig underlag
 - Hårdt underlag
 - Privat bebyggelse
 - Semiprivat bebyggelse
 - Semioffentlig bebyggelse
 - Offentlig bebyggelse

ill. 111 Opstalt AA, Mølby Bymide 1:500

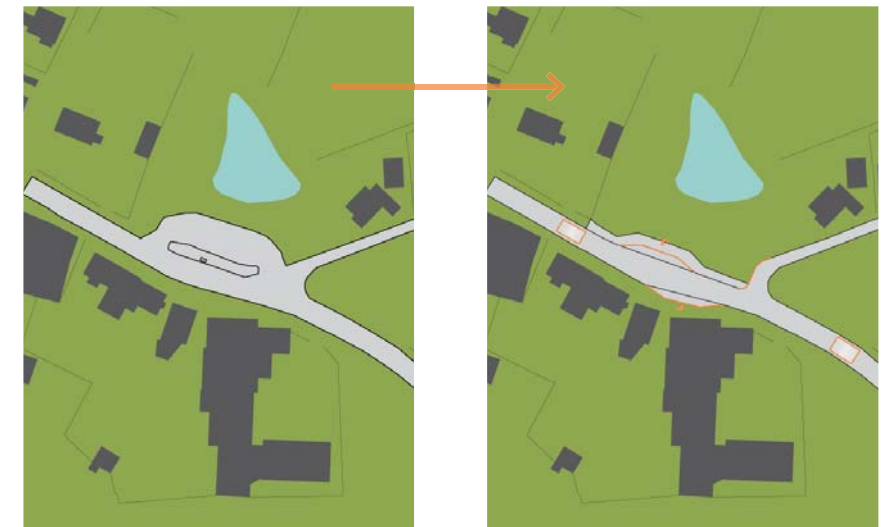

ill. 110 Snit BB, Mølby Bymide 1:500

ill. 112 Plan Mølby Bymide 1:1000

ill. 113 Design af trafik og veje i Mølby Bymidte

I det følgende vil der være en beskrivelse af designet til nedslaget, Mølby Bymidte.

ATMOSFÆRE

Et af designets hovedformål er at genetablere landsbystemning i Mølby bymidte og skabe en mere klar identitet derved. For at opnå dette, vil der omstruktureres og tilføres nye elementer, der skaber små intime rum og et mere naturligt, landskabeligt udtryk. Der tilføjes nye elementer der udnytter eksisterende kvaliteter, Mølledammen, hvilket i sig selv er et tiltag, hvor omstrukturingsstrategien og Nytækningsmetoden tages i brug. Dertil vil ændringer foretages, således byen ikke betragtes, som en infrastrukturens by med meget dominerende trafik.

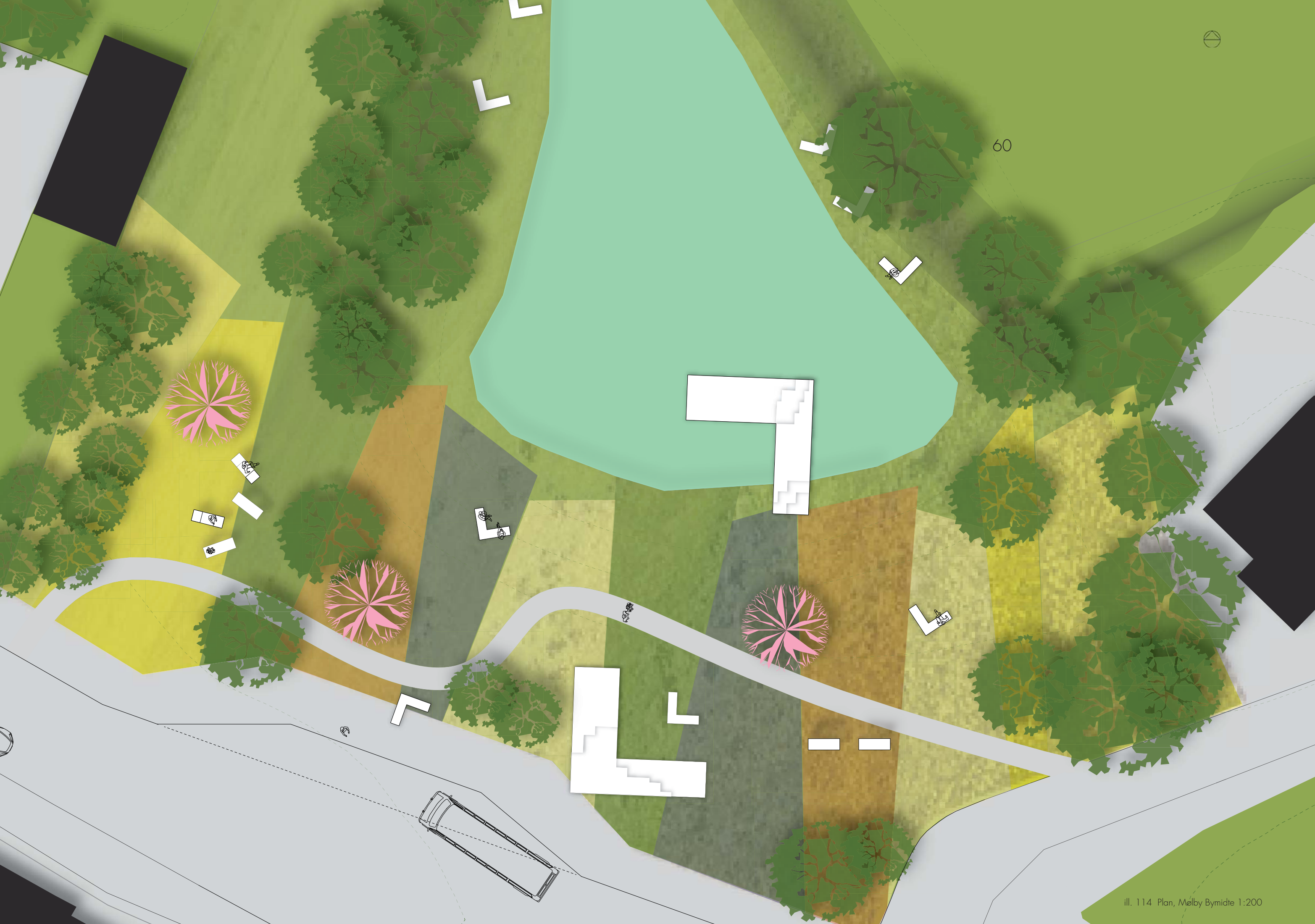
TRAFIK OG VEJ

Lokale personer har lavet en undersøgelse ift. gennemsnitsfarten på gennemkørende i Mølby, ved henholdsvis fartdisplays og bump, og har erfaret at bump sænker gennemsnitsfarten betydeligt [webservice, Oksenvad]. Derfor vil fartbump genetableres. To cirkelbump der nedsænker farten til 30km/t placeres i forbindelse med bymidten (illustration 112 og 113), mens det også er en mulighed at placere to bump ved bygrænsen, der nedsænker farten til 50km/t [webservice, cirkelbump]. Disse cirkelbump vælges, fordi de kan nedsætte farten på både biler, busser og lastbiler. Ved at etablere cirkelbumpene øges sikkerheden og trafikken vil opleves mindre dominerende. På grund af de mange gennemkørende er Mølby kendt af mange, og efter stedet får et løft, vil byen i højere grad forbindes med positive oplevelser. Parkeringspladsen på området fjernes og erstattes med et busstoppested på hver side af indfaldsvejen (illustration 112 og 113). Det vil være muligt for personbiler, at parkere på sidegader. Endeligt indsnævres Damvej,

som på nuværende tidspunkt er unødvendig bred, for at mindske udbredelsen af den hårde belægning og udvide området.

FUNKTION

Området vil fungere som et mødested, og et klart knudepunkt i byen og landdistriktet. Der skabes en ramme for både tilfældige hverdagsmøder mellem lokale brugere, samt endagevent for flere end blot landdistriktets borgere. Det vil være muligt for kroen og cafeen at udnytte området, som et sted hvor f.eks. deres gæster kan spise deres mad. Endagevents kan f.eks. være sports-, iskulptur, sne-, kunst-, marked- eller musikevents. Endeligt kan stedet også være ramme for events, mindre opvisninger eller hverdagsøvelser af Cirkus Dannebrog. Dette vil medføre at cirkuset er mere synlig for de lokale og i byens rum. Med en del events i hjertet af byen, vil Mølby kunne betragtes som midlertidig by.

60

61 NEDSLAG MØLBY BYMIDTE

BETONELEMENTER

Områdets funktion medfører at en række siddemuligheder, samt mindst en scene vil etableres. Dette vil være betonelementer, hvilket er en billig løsning med lille vedligeholdelse, der holder i mange år. Formen på betonelementerne skabes med inspiration fra en trelænget gård, der ses mange steder i hele landdistriktet. Denne tolkes ved at afkorte, skalere, vende og sættes sammen på forskellig vis, for at give forskellige muligheder for brugeren (illustration 115). Der vil være to større betonflader med varierende højder og underlag, der tilsammen giver fleksible scenemuligheder. Disse er orienteret mod Cirkus Dannebrog bygning, den gamle Mølle. En reference til hvorledes fleksible scener blev ibrugtaget var Cirquis De Solei, der optrådte på Torontos havnefront i 2009. Her var det ikke muligt at se alle dele af scenen fra et punkt som seer, men de naturlige omgivelser og mindre rum gav et helt unikt sceneshow. Ved at Cirkus Dannebrog benytter området, vil et samspil mellem deres bygninger og området være til stede, og de vil kunne fungere som ekstroverte. Dertil vil være mange elementer i mindre skala der bidra-

ger til intimiteten. Nogle af disse er tosidet for at orienterer sig til henholdsvis scenerne og Mølle dammen eller trafikken. Disse forholder sig ekstrovert til sine omgivelser. Andre mindre betonelementer er i højere grad ekstroverte og lægger op til interaktion i et mindre rum (ill. 115). I forbindelse med forhøjningen omkring søens østlige side, som er den mest stejle, vil der placeres betonelementer ind i højens side, der kan bruges som siddepladser, og som giver brugeren oplevelsen af en større tæthed til søen. Mange af betonfladerne kan bygges op af standardbetonelementer, mens andre skal specialstøbes [websiteside, standard beton]. Nogle enkelte af de specialstøbte vil dekoreres på siderne af landdistriktets borgere med deres aftryk, underskrifter eller lignende. Aftrykkene skal være på siden for at undgå at samle vand og skidt på siddefladerne. Derved skabes et personligt design der relaterer sig til de lokale borgere. Støbning af betonelementer vil foregå over tid med en støbedag med f.eks. en støbedag hver anden år, således at tilflyttere også kan give deres personlige præg og føle at de også 'hører til'. Herved

skabes mindre lokale event, med støbedage hvor indbyggere sammen laver deres aftryk i designet af byens rum, og områdets design ændres i takt med at flere betonelementer tilføres. Dette tiltag kan henvise til Synliggørelsesstrategien og Borgerkommunikationsmetoden der handler om at synliggøre borgerne for hinanden og udefrakommende (se s. 35). Små lysspots placeres i betonelementernes flader, for at give en stemningsfuld belysning (ill. 117).

BEPLANTNING

Beplantningen er en essentiel del af genetableringen af landsystemningen, både fordi det er naturlige elementer, men også fordi de bidrager til at skabe intime rum i området (ill. 115 og 117). Flere nye træer plantes, heriblandt æbletræet der er Æblestiens gennemgående element. Hertil bringes marklandskabet ind i byen som en dominerende del af området. I 12 bælter af varierende bredde plantes seks forskellige beplantninger; kornblomster, majs, valmue, byg, raps og højt græs. Disse giver en variation af farver og højder, og vil fungerer som rumskabende

elementer i området. Ved at placere dem i linjer bliver de lettere at vedligeholde eller evt. udskifte. De lokale kan f.eks. plukke majs til eget brug, men de vil også skulle stå for vedligeholdelse af landskabsbælterne. Et referenceprojekt på landskabsbælter, er Omas forslag til Parc de la Vilette [websiteside, Oma]. Landskabsbælterne er placeret således, at de ses fra indfaldsvejen.

OMGIVENDE BEBYGGELSE

Flere af bygningerne i bymidten ser slidte ud, og kræver renoveringer på sine facader. Dette tiltag kan henvise til Omstrukturerings strategien og Renoveringsmetoden (se s. 29). Med et løft til den omgivende bebyggelse skabes en sammenhængende og imødekommende bymidte. Siloen kan oplyses af enten lys eller gives selvlysende spraymaling, der vil markere landmærket hele døgnet, og virke stemningsfuldt i Mølby Bymidte om aftenen.

Herved genetaberes landsystemningen og der skabes en ramme for hverdagsmøder og events. Samlet set har stedet fået en mere klar identitet.

RUMSKABENDE BEPLANTNING

1. BÆLTER AF MARKSORTER

2. TRÆER

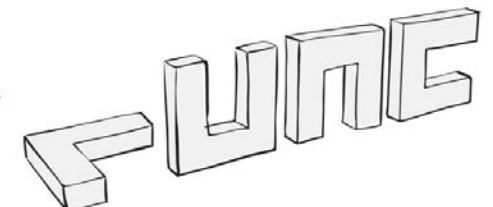
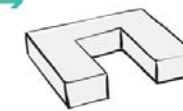

BETONELEMENTER TIL OPHOLD SAMT SCENER

1. FORM AF BETONELEMENTET

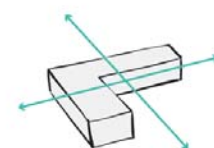

INSPIRATION FRA TRELÆNGET GÅRD

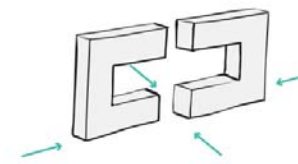

FORTOLKNING

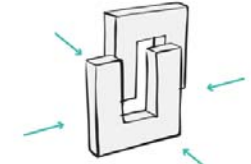
2. ORIENTERING

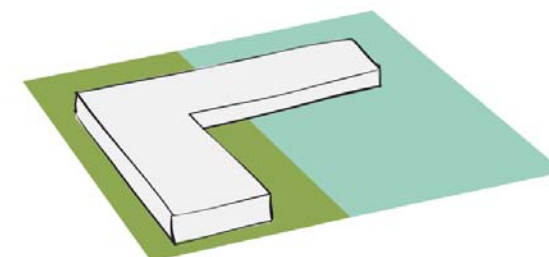
EKSTROVERT, TO RETNINGER

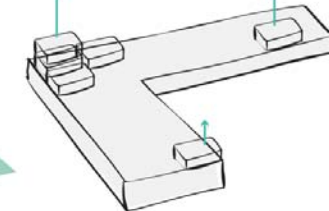
INTROVERTE, LÆGGER OP TIL INTERAKTION

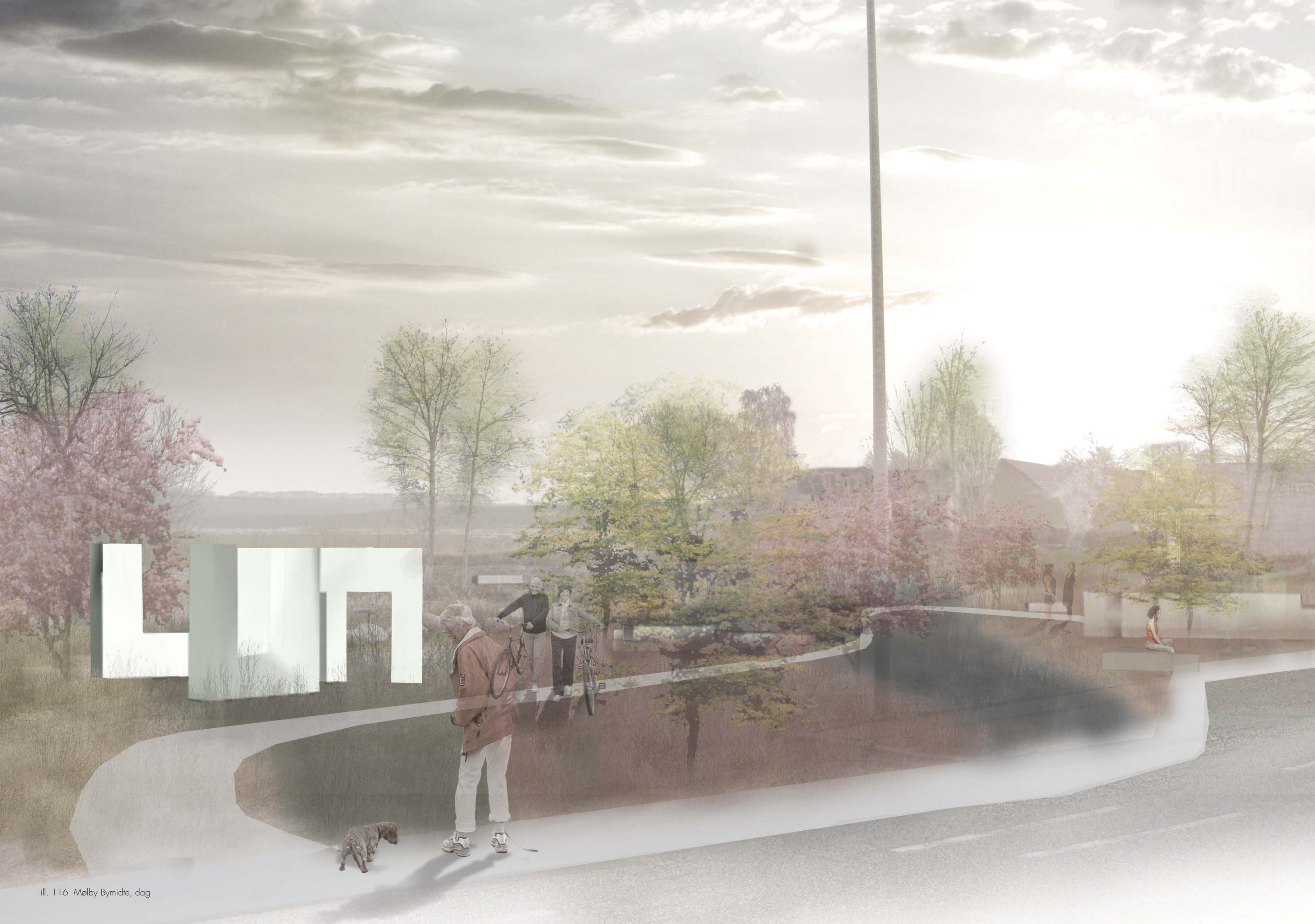
2. FLEKSIBLE SCENER

VARIERENDE UNDERLAG

VARIERENDE HØJDER

ill. 116 Mølby Bymidte, dag

NEDSLAG FESTPLADSEN 64

I det følgende vil der være en analyse af området til nedslaget, Festpladsen.

VEJ- OG STINETVÆRK

Festpladsen er lokaliseret i den sydvestlige ende af Stursbøl Plantage, omkring 600m fra landevejen. Hærvejen, der ligeledes betegnes, som Pilgrimsruten, indrammer områdets vestlige side hvorfra indgangen til området ligeledes fås. Dette er en kendt gå- og cykelrute, hvorfor en del turister derfor passerer området. Omkring 250meter vest derfra fås en parkeringsplads. Se illustration 125.

SYNLIGHED

Festpladsen har historiske referencer tilknyttet middelalderen, hvilket gør den til et værdigt sted at besøge. Der findes en folder om Stursbøl Plantage på nettet, hvor Festpladsen er markeret, men på stedet er den ikke skiltet. Fra hærvejen er Festpladsen ikke synlig, og for at komme ind til Festpladsen, skal brugeren følge en lille sti. De lokale kender Festpladsen, men mange turister går med sikkerhed lige forbi, fordi de ikke er ved at stedet er der.

BEPLANTNING

Med 1999-stormen der væltede en stor del af plantagen, er der skabt en kontrast mellem de træer som står tilbage efter stormen og plantagens nyplantede træer. Dette ses også tydeligt på Festpladsen. Nær indgangen til Festpladsen, fås en række store træer, heriblandt et omkring 150 år gammelt Egetræ (illustration 122). Selve åbningen med Festpladsen er indrammet af en række forskellige type træer i omkring 5meters højde (illustration 121 og 125). Området hvori festpladsen er placeret er ligeledes indrammet, fordi beplantningen ændrer sig i de omkringliggende skovområder, hvor der både er blandet skov og Nåleskov (illustration 125).

STEDETS ELEMENTER

Selve pladsen er centreret omkring en gammel brønd, som på nuværende tidspunkt er et hul under en rist (illustration 119). Omkring brønden ses gamle patinerede sten, der er 0,2 - 0,5m høje, hvoraf nogle har træstammer liggende ovenpå for at skabe flere siddepladser (illustration 120). Indramning af Festpladsen omkring brønden er mindre skarp mod øst, hvor der ligeledes er et mindre åbent område.

ATMOSFÆRE

Atmosfæren på Festpladsen er rolig med de naturlige omgivelser og sin placering væk fra tætbebyggede områder. Ind imellem, men især i sommerhalvåret, kommer der vandrende forbi på hærvejen.

ill. 123 Hærvejen

ill. 124 Den passerende hærvej

ill. 118 Centreret om brønden

ill. 119 Brønden

ill. 120 Gamle sten med patina

ill. 121 Tydelig spor fra 1999 stormen

ill. 122 Et 150 år gammel egetræ

65

PARKERINGSPLADS

INDRAMNING AF OMRÅDE

INDRAMNING AF FESTPLADSEN

HÆRVEJEN

ADGANG TIL LANDVEJ

JÆTTESTUEN

- 1:2000 Festpladsen i Stursbøl Plantage
- Æbleruten
 - Nedslag
 - Æbletræer
 - Brønd
 - Gravhøje
 - Skel
 - Diger
 - Å
 - Stier
 - Åbne områder / Overdrev
 - Løvskov / Blandet skov
 - Nåleskov
 - Privat bebyggelse

67 NEDSLAG FESTPLADSEN

I det følgende vil der være en beskrivelse af designet til nedslaget, Festpladsen

ATMOSFÆRE

Områdets rolige atmosfære i de naturlige omgivelser ønskes bevaret. Området tilføres et enkelt design der ikke dominerer over naturen, men skaber liv til stedet i korte tidsrum.

KONTRASTER

Et enkelt pæledesign vil markere Festpladsen i Plantagen og synliggøre stedets historie med 1999stormen. Ligesom træerne danner kontraster, vil der være to type pæle, der står i klar kontrast til hinanden: den fem meter lave rette pæl og den 20 meter høje pæl der svajer let mod øst for at påpege påvirkningen af vestenvinden (ill. 128). Pælene vil placeres, så de fungerer både som ledende og rumskabende (ill. 127 og 130). Fra

indgangen til området leder pælene brugeren ind til Festpladsen, og ved festpladsen bidrager de til at skabe en stærkere indramning af pladsen i samspil med de eksisterende træer. For at skabe denne stærke indramning placeres en gruppe af pæle i åbningen øst for Festpladsen, og danner derved samtidigt et separat rum med et hav af pæle. De høje pæle placeres især hvor kontrasten mellem pælene og eksisterende træer er størst. Når de nyplantede lave træer er vokset, vil pæledesignets kontrast stadig stå klar og historien fortalt. Med pæledesignet udstilles historien og tilbagegangen, hvilket er et tiltag der henviser til Dekonstruktionsstrategien og Tilbagegang og Udstillingsmetoden (s.27). Pælene vil skabes af cortenstål, hvilket størstedelen af året får pælene til at stå frem og adskille sig fra træerne, jorden, himmelen og sneen. I efteråret vil pælene falde i med sine omgivelser, når træerne får blade i varme farver. Udtrykket vil ligeledes variere, alt efter om der er blade på træerne. Med færre blade på træerne vil pælene være mere

synlige. At den variere er kun en kvalitet, især for lokale brugere, der oplever området ofte.

En anden kontrast der vil skabes, er i samspil med de gamle patinerede sten, der fungerer som siddepladser. Som kontrast til disse, vil der tilføres moderne siddepladser (ill. 128). Herved opnås en kontrast vedrørende nyt og gammelt. Disse siddepladser vil være kvadratiske, lavet af transparente plasticsider, der synliggør konstruktionen med krydsende metalstænger. Siddepladserne fastgøres til brøndens rist med hvide lænker.

FUNKTION

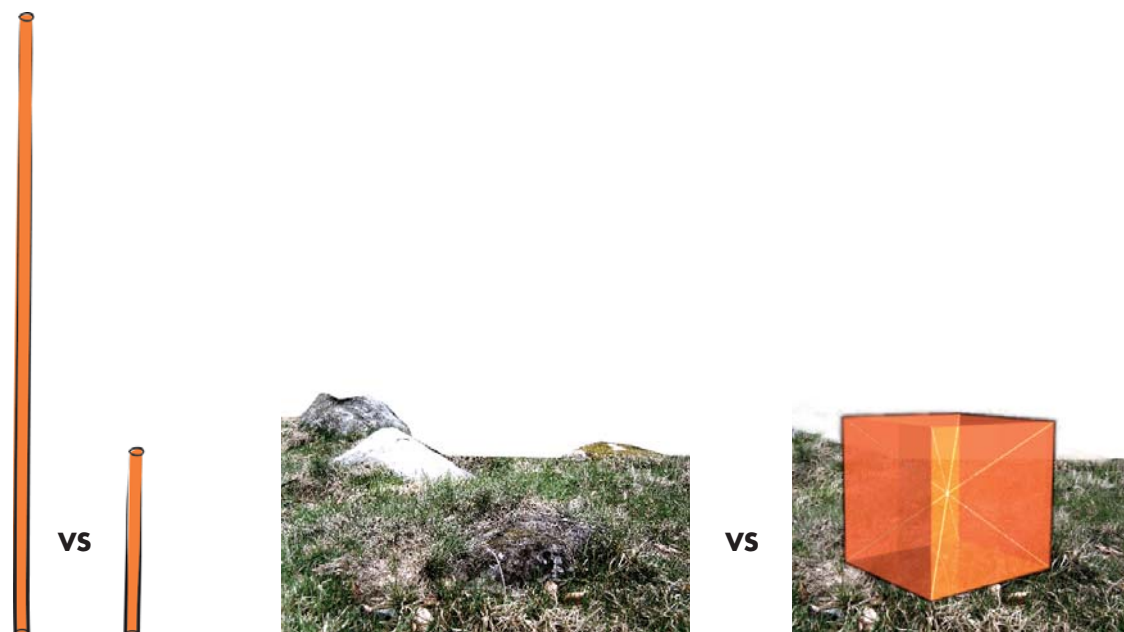
Designet skal genoprette Festpladsen som et mødested. De lokale borger kan f.eks. benytte stedet som mødested i forbindelse med arrangementer, eller f.eks. til skoleudflugter. Turister kan ligeledes gøre korte ophold, mens de passerer på hærvejen. Enkelte pæle vil tilføres simple elementer der aktiverer brugeren. Den nordvestlige høje

pæl vil kunne benyttes som klatrepæl. Mellem tre tæt stående pæle øst for Festpladsen vil et net udspændes, som kan benyttes til at klatre eller opholde sig i. Mellem to andre pæle mod øst vil der være en forbindende wire, som tilsammen skaber en svævebane. Se illustration 127.

Stedet tilføres intet kunstigt lys, for at bibeholde stedets naturlighed, så vil derfor kun opleves i dagstimerne.

RENOVERING

Den eksisterende brønd reoveres og opbygges i en traditionel brøndform med en hvidt net af metal (ill. 128). Herved benyttes igen omstrukturingsstrategien og reoveringsmetoden (se s.29).

1. KONTRASTER, DER UNDERSTREGER STEDETS HISTORIE

2. FUNKTION. SIDDEMULIGHEDER OG AKTIVERENDE ELEMENTER

3. RENOVERING AF BRØND

NEDSLAG FESTPLADSEN

REFLEKSION 70

DANSK KONTEKST

Dette projekt har undersøgt en aktuell problematik med danske landsbyer og landdistrikter i tilbagegang.

Det er en udvikling der i stor grad er afhængig af danskerne, deres levestil og præferencer. Politiske instanser har meget indflydelse, i og med at de er ansvarlige for at placerer store økonomiske resurser indenfor forskellige sektorer og forskellige dele af landet, men i sidste ende er deres opgave at opfylde danskernes ønsker. Og hvad ønsker danskerne? Thorkild Ærø har lavet en undersøgelse omkring danskernes boligpræferencer, men den indebærer kun indbyggere i Århus. Ses der på de enkelte faktorer, som han kommer frem til har stor betydning, såsom 'stedets omdømme', nærhed til arbejde og grønne områder, så er det meget generelle faktorer. Under analysen ses det hvorledes de to cases, som er i tilbagegang ift. indbyggere, netop ikke opfyldte flere af kravene, hvilket derfor kan være et tegn på, at mange danskere vil kunne identificere sig med præferencerne, som Ærø's undersøgelse har vist.

Landsbykategorierne bidrager til at give en forståelse af hvilke elementer der er essentielle for byernes identitet, og hænger ofte sammen med opfattelsen af byen og dens omdømme. De elementer som styrer bytypen, kan være både positivt og negativt ladet. Bevidsthed omkring identitet og omdømme og hvilke elementer der er styrende for dette, leder videre til spørgsmålet om hvilke udviklingsstrategier der er passende for byen, og om det er en progressiv eller regressiv udvikling der stræbes efter. Bestemte bytyper tilknytter sig ikke bestemte strategier.

UDVIKLINGSSTRATEGIER

Formålet ved at udvikle landsbyer og landdistrikter i baglandet, er at bevare et varieret dansk samfund. Landsbyerne og landdistrikterne har ofte et væld af unikke kvaliteter, hvilket er i fare for at gå helt tabt, fordi de mangler dele som storbyerne og H-byerne kan tilbyde. Nogle af de manglende faktorer kan tilføres, mens andre faktorer ikke kan, og i så fald skal landsbyerne være i stand til at kunne markedsføre deres unikhed og evt. ramme en målgruppe med specielle præferencer. For at bevare unikheden og undgå homogenisering af stederne, er der i projektet arbejdet med åbne strategier og tilhørende metoder, der ikke giver en præcis opskrift på løsninger. Strategierne skal tolkes, kombineres og bruges på forskellig vis, for at kunne skabe eller bevare unikke steder.

Der er blevet set udad, hvordan problemstillingen internationalt griber an, men også hvordan regeringen og den udvalgte kommune ser problemstillingen, før dannelsen af de fire strategier og tilhørende metoder. Gennem projektet er der set på mange internationale eksempler, og flere af projektets strategier og metoder er udsprunget fra andre teoretikers forslag til strategier, men tilpasset de danske forhold, som projektet fokuserer på. Bogen *Shrinking Cities 2*, har været en stor inspirationskilde.

Fordi strategierne er tilstrækkelig åbne, har de generaliseringspotentiale og kan bruges på alle typer landsbyer eller endda større byer over hele Danmark. Der er uden

tvivl andre strategier, som også kan benyttes på danske landdistrikter og landsbyer i Baglandet, men dette projekt viser et varieret udsnit af forskellige muligheder.

ANVENDELSE AF STRATEGIER

For at undersøge strategierne er udvalgte strategier først blevet anvendt konceptuelt på de to cases, Aarø og Oksenvad-Ørsted landdistrikt, og efterfølgende er design udsprunget af det konceptuelle forslag til Oksenvad-Ørsted landdistrikt. Disse landdistrikter er udvalgt på grund af deres klare tilbagegang ift. indbyggere og beliggenhed i Haderslev Kommune, som betragtes som en del af Baglandet i Danmark. Ligeledes er de udvalgt på grund af størrelsen af deres landsbyer, som er omkring 200 indbyggere, samt forskellige karakter, hvilket har givet mulighed for at benytte større variation af strategier. Der benyttes to forskellige cases for, at få et bredere undersøgelsesfelt.

Analysen af de to cases, som bl.a. indebar brugen af SAVE, Lynch, og Ærø's faktorer, samt inddragelse af spørgeskemaundersøgelse, har ledt frem til hvilke problemer, potentialer og kvaliteter der er tilstede i landdistrikterne og deres landsbyer. Resultaterne blev brugt til valg af strategier og metoder ved konceptudviklingen.

Dog er kun opnået kontakt til en mindre gruppe lokale indbyggere i hvert landdistrikt. Det kunne have været mere optimalt med flere bøg og samtaler med lokal-

befolkningen, som f.eks. kunne have været opnået ved afholdelse af et borgermøde eller ved at ringe på dørklokker, således flere lokale indbyggere kunne ytre deres holdning til området og dets fremtid. Derved kunne de lokale have haft større effekt på løsningsforslaget, og et større tilhørsforhold dertil kunne opnås.

Det vurderes at Aarø's mange eksisterende kvaliteter og gode omdømme bør omfavnes, udnyttes og synliggøres. De steder hvor Aarø er svagest er fordi øen mangler nærhed til f.eks. arbejdspladser og midtbyliv. At Aarø er afskåret fra fastlandet kan være en ulempe for mange, men kan også ses som en styrke og fordel for nogle indbyggere, der har brug for roen og trygheden, som øens ramme giver. Der foreslås forskellige måder hvorpå stedet kan synliggøre sig selv med World Wide Webmetoden, som gør brug af innovative tiltag på nettet. Bl.a. via Viral Marketing og videreudvikling af øens webside. Hertil fås en række nedslag med forslag til nye tiltag, ved brug af Omstrukturings og Nytækningsmetoden. Et af forslagene er, at skabe en ramme for mindre turisterhverv. Dette er enkelte tiltag, men de kan være afgørende for øens fremtid.

I Oksenvad-Ørsted landdistrikt er dets dårlige omdømme en vigtig faktor, som bearbejdes via Nyskabelsesstrategien og Tidsafhængighedsmetoden. Stedets øvrige kvaliteter, potentialer og problemer benyttes i arbejdet med konceptets dele. Heraf styrkes både svage knudepunkter, samt forbindelsen mellem distrikterne Mølby,

Oksenvad, Ørsted og Stursbøl Plantage, med et sammenbindende stiorløb og en række nedslag. Endeligt benyttes Synliggørelsesstrategien og Profilmotoden for at give stedet en ny klar profil og fortælling, der kan tiltrække både turister og indbyggere.

I begge cases, arbejdes med at øge opmærksomhed på landdistrikter, øge antallet af turister – uden at skabe en forlystelsespark – med henblik på at skabe positive opfattelser af stederne og bedre levevilkår, der på sigt vil tiltrække flere indbyggere. At skabe en turistattraktion er ikke en nødvendighed, men kan være et værktøj til at gøre opmærksom på stedets kvaliteter og derved opnå flere indbyggere, eller som minimum undgå fraflytning.

DESIGN

Projektets designdel er udsprunget af det konceptuelle forslag for Oksenvad-Ørsted landdistrikt og indebærer detaljering af forbindelselementet, samt nedslagene; Mølby Bymidte og Festpladsen. De to nedslag er af forskellige karakter, hvilket derfor har resulteret i et større undersøgelsesfelt og forskellige designs.

Forbindelselementet er designet med et konkret forløb med flere loops og forbindelse til eksisterende stier, samtidig med at nedslagspunkterne forbindes. Stien er samlet omkring 1,6 km lang og der er afstanden mellem to nedslag strækker sig mellem 0,4 og 3,6 km, hvilket vil sige, at det ofte kun er dele af stien og få nedslag, som vil benyttes af brugeren ad gangen. Dette kan være problematisk, men kan f.eks. løses med et større antal af nedslag eller evt. små køretøjer, såsom golfvogne, der

kan være til rådighed. Æbletræet som stiens gennemgående element vil adskille sig fra konteksten, være rumskabende og ledende, men skal stadig suppleres med skilte af hvad stien og nedslagene kan tilbyde.

Der er blevet foretaget en analyse af de to udvalgte nedslag, med udgangspunkt i en række af de samme faktorer, som blev undersøgt for hele landdistriktet. Begge nedslag har funktionen som et mødested, men er beliggende i forskellige kontekster, så derfor er designene ligeledes meget forskellige.

I Mølby Bymidte genskabes landsystemningen med forskellig type beplantning og elementer der skaber mindre intime rum og mulighed for ophold og interaktion. Stedet kan benyttes i hverdagen eller til event. Fartbump ned-sænker farten på gennemkørende, hvilket vil medvirke at trafikken syner mindre dominerende og at landsbyen, derved ikke betragtes som infrastrukturens by. Ligeledes vil det give en større sikkerhed for landsbyens indbyggere.

Festpladsen har et enkelt pæledesign, der understreger stedets historie, hvor få aktiviteter og siddepladser er tilknyttet. Kontraster er en eksisterende kvalitet der styrkes. Designet er synligt i Plantagen, uden at dominere over naturen. Hvorvidt stedet ville gavne af flere aktiviteter tilknyttet, som får lokale til at komme ofte, eller om designet burde stå mere enkelt, blot som 'kunst', kan diskuteres. Metz skriver; "Is it really necessary to package, market and disneyfy everything?" [Metz, 2002, s. 12]. Brugere har i højere grad krav til oplevelsesdesign,

og måske skal der en form for 'disneyficering' til, med masser af aktiverende elementer, før at brugerne kan tiltrækkes, eller også har brugerne fået nok af denne 'disneyficering', og ønsker flere enkle designs hvor de selv kan forme deres oplevelser.

Oksenvad-Ørstedes landdistrikts indbyggere ønsker ikke et meget højt antal af turister, da det vil ødelægge stedets ro. I det konceptet og designet er enkelt og skabt til at skabe interesse uden at tusinder vrirler til stedet, som til forlystelsesparker, vurderes roen at være bevaret ved tilførsel af konceptet og designet. Kun til events vil der være et større antal gæster, hvilket er i begrænset tidsrum og derfor udholdeligt.

I designdelen ses hvorledes mindre tiltag henviser til forskellige strategier og metoder, selvom stedets koncept udspringer fra en hel anden strategi og metode. Derfor kan strategierne, pga. sin åbenhed, benyttes i forskellige niveauer til både konceptudvikling eller konkrete designs.

Begge koncepter anses som værende indenfor realistiske rammer ift. økonomi. I designet er der f.eks. benyttet billige eller præfabrikerede materialer. Der er mange midler og fonte, som kan søges, men det kræver naturligvis en indsats fra de lokales side. Svarerne på spørgeskemaet viser, at med et konkret mål i sigte, vil mange lokale gerne bidrage med deres hjælp til udviklingen.

Vigtigst er spørgsmålet om hvorvidt projektets koncepter og design, vil kunne vende den nuværende tilbagegå-

ende udvikling i de to landdistrikter? Med den kombinerede brug af strategier og tilhørende metoder, hvor tiltagene vil kunne øge levevilkårene og stedet samtidig synliggøres, vurderes det at være forslag, som har mulighed for at vende udviklingen. Udførelsen af koncepterne til mere konkrete forslag, kan naturligvis ændre kvaliteten, men forslagene har potentiale til at skabe progressiv udvikling i landdistrikterne.

PÅ FORKANT MED BAGLANDET

At skabe et 'Danmark i balance' og komme 'på forkant med Baglandet' er ikke nogen simpel opgave. Dette projekt giver et bud på en række strategier og hvorledes de kan bruges i flere niveauer. Baglandets landdistrikter og landsbyer har nogle steder ikke tilstrækkelig potentiale og må acceptere regressiv udviklings mens mange andre har stort potentiale og unikhed, der blot skal udnyttes og synliggøres. Synliggøres, eller understreges, deres kvaliteter vil forståelsen og landsbyer og landdistrikter muligvis ændres. Kan danskerne forstå, og vises mulighederne, bliver det måske med tiden mere eftertragtet for danskerne at leve i Baglandets landdistrikter og landsbyer.

BIBLIOGRAFI 72

BØGER

[Haderslev landdistrikter mfl., 2010]

Haderslev Landdistrikter mfl.; Rapport for benchmarking af 3 landdistrikter, 2010, Grobund Aps

[Klingmann, 2007]

Klingmann, Anna; Brandscapes, Architecture in the Experience Economy, The MIT Press, 2007

[Kommuneplan]

Haderslev kommuneplan, Hovedstruktur og retningslinjer, 2009

[Lynch, 1960]

Lynch, Kevin; The Image of the City, MIT Press, Cambridge, 1960

[Metz, 2002]

Metz, Tracy; Fun! Leisure and landscape, Nai Publishers, 2002

[Miljøministeriet, 1992]

Byens træk, Om by- og bygningsbevaringssystemet SAVE, København: Planstyrelsen, Miljøministeriet 1992.

[Oswalt, 2006]

Oswalt, Philipp; Shrinking cities Vol. 1, HatjeCantz Verlag, 2006

[Oswalt 2, 2006]

Oswalt, Philipp; Shrinking cities Vol. 2, HatjeCantz Verlag, 2006

[Porsmose, 2008]

Porsmose, Erland; Danske Landsbyer, Nordisk Forlag A/S, 2008

[Sieverts, 2003]

Sieverts, Thomas; Zwischenstadt (Cities without cities), Spon Press, 2003

[Undersøgelser, 2010]

Haderslev Landdistrikter mfl.; Undersøgelse. Benchmarking af 12 lokalsamfundprojekter i landdistrikter i tre kommuner, 2010, Grobund Aps

[Ærø, 2002]

Ærø, Thorkild; Boligpræferencer, boligvalg og livsstil, 2002, Bookpartner

WEBSIDER

[webside, arkitektforeningen], 17-02-2011

<http://www.arkitektforeningen.dk/artikel/nyheder/relationer-er-det-nye-sort>

[webside, cirkelbump] 10-05-2011

http://issuu.com/daluiso/docs/typegodkendte_bump_katalog

[webside, Forte], 15-01-2011

[http://da.wikipedia.org/wiki/Forte_\(omr%C3%A5de\)](http://da.wikipedia.org/wiki/Forte_(omr%C3%A5de))

[webside, færge] 14-02-2011

http://www.haderslev.dk/files/1335/Sejlpplan_2011.pdf

[webside, HL] 03-02-2011

<http://www.haderslevlanddistrikter.dk/>

[webside, Information], 15-01-2011

<http://www.information.dk/172496>

[webside, information2] 18-02-2011

<http://www.information.dk/226317>

[kommuneplan] 15-02-2011

Kommuneplan for Haderslev kommune 2009

<http://www.kommuneplan.haderslev.dk/dk/forside/papirudgave/>

[webside, LAG] 03-02-2011

<http://www.lag-haderslev.dk/>

[webside, landdistrikt] 03-02-2011

<http://da.wikipedia.org/wiki/Landdistrikt>

[webside, Oksenvad] 05-04-2011

<http://oksevad.dk/>

[webside, Oma] 15-05-2011

http://www.oma.eu/index.php?option=com_projects&view=portal&Itemid=10&id=644

[webside, Parc] 23-02-2011

http://en.wikipedia.org/wiki/Parc_de_la_Villette

[webside, perleholm] 15-04-2011

www.perleholm.dk

[Webside, Roskilde] 20.01-2011

<http://www.roskilde-festival.dk/historie/2010/?startID=2010>

[webside, skagen], 15-01-2011

<http://da.wikipedia.org/wiki/Skagen>

[webside, standard beton] 01-05-2011

<http://www.ibf.dk/Albertslundelementer-738.aspx>

[webside, statistik] 06-04-2011

<http://www.statistikbanken.dk/BEF44>

[webside, Stursbøl plantage] 02-04-2011

http://www.naturstyrelsen.dk/NR/rdonlyres/629F293E-A906-45EC-A8AC-8E6798EC50A5/0/109_stursboel.pdf

[webside, viral marketing] 01-05-2011

http://en.wikipedia.org/wiki/Viral_marketing

[webside, æbletræer] 04-05-2011

<http://minhavekalender.dk/index.php/menuitem/3/eltid/17>

DIVERSE

[Aarøfærger]

Statistik vedrørende mængde af lystbåde i Aarø Havn, samt antal passagerer der rejser med Aarøfærgeren, og beregning af hvor mange heraf er turister.

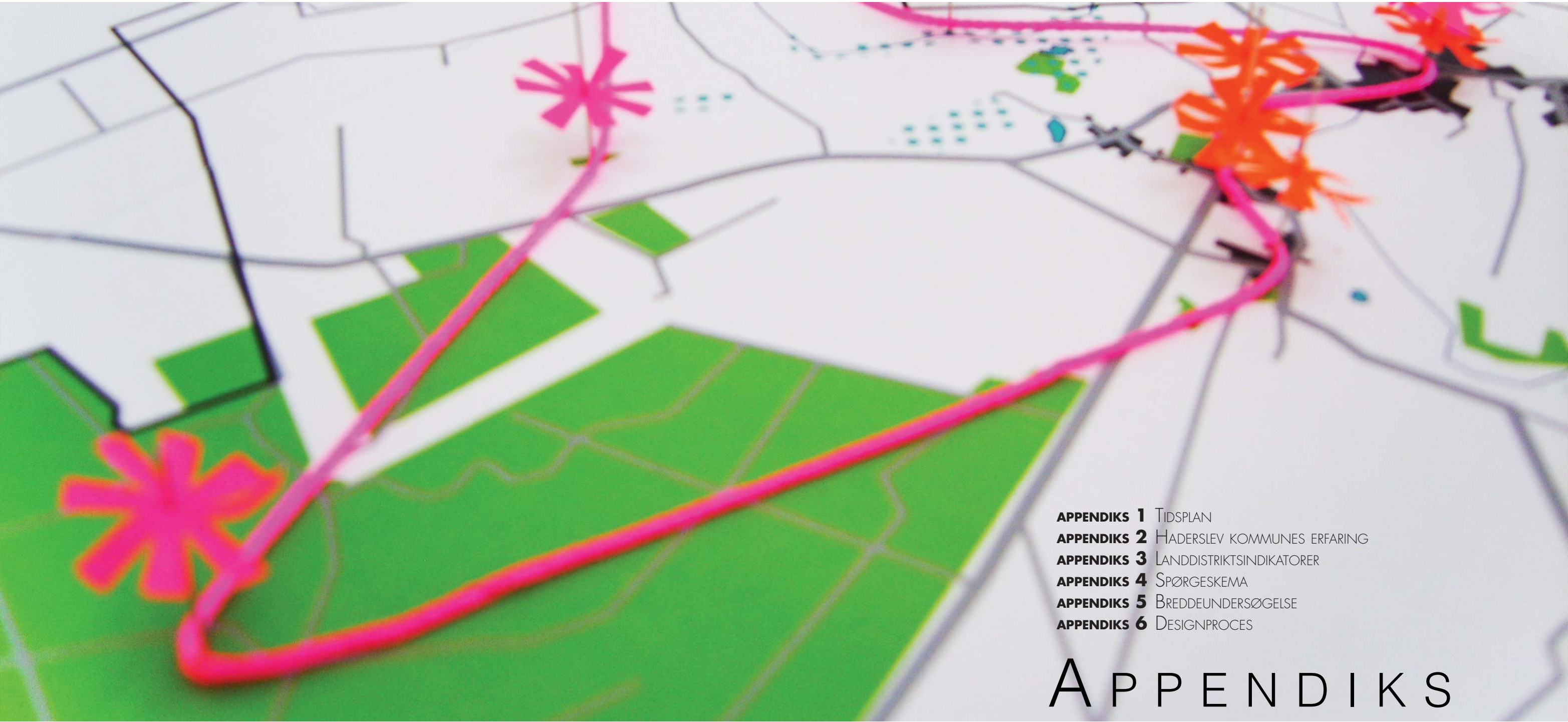
[Udv.plan, Aarø, 2007]

Udviklingsplan for Aarø, 2007

[Video, Sønderborg] 11-05-2011

<http://www.youtube.com/watch?v=IPrsWnolvrg&feature=youtu.be&hd=1>

- ill. 1 Forside, egen illustration
- ill. 2 Billede fra Stursbøl Plantage, eget foto
- ill. 3 Læsevejledning, egen illustration
- ill. 4 H-byen, <http://transform-arkitekter.dk/projekter/hby/hby.htm>
- ill. 5 Den Rådne Banan, Egen illustration
- ill. 6 Michigan Theater
- ill. 7 Michigan Theater
- ill. 8 Nedbrændt hus i Detroit, eget foto
- ill. 9 Detroit, eget foto
- ill. 10 Undersøgelsesspørgsmål, Egen illustration
- ill. 11 Forskellige boligtyper, egen illustration
- ill. 12 Yder-, lands-, mellem- og bykommuner, http://www.dffe.dk/Files/Filer/Landdistrikter/Om_landdistrikter/LAGs/RaplLanddistrikt2007_20070201.pdf
- ill. 13 Infrastrukturens by, Egen illustration
- ill. 14 Centraliseret by, Egen illustration
- ill. 15 Midlertidig by, Egen illustration
- ill. 16 Naturens by, Egen illustration
- ill. 17 Haderslev kommune markeret på et kort af Danmark, egen illustration
- ill. 18 Procentmæssig udvikling i Haderslev Kommune 2001-2008, Haderslev Kommune
- ill. 19 De udvalgte landdistrikter, egen illustration
- ill. 20 Indgang til Aarø, med Aarøfærgen, eget foto
- ill. 21 Registreringscollage, Aarø, egen illustration
- ill. 22 Julekirken, Egen illustration
- ill. 23 Naturlegeplads, Egen illustration
- ill. 24 Snoet vejforløb nær Julekirken, Egen illustration
- ill. 25 Stranden ved udkigstårnet, Egen illustration
- ill. 26 Indfaldvej i Mølby, eget foto
- ill. 27 Registreringscollage, Oksenvad-Ørsted landdistrikt, egen illustration
- ill. 28 Mølledammen i mølby bymidte, eget foto
- ill. 29 Naturlegeplads i Ørsted, eget foto
- ill. 30 Oksenvad Kirke, eget foto
- ill. 31 Strategiudvikling, <http://chessaleeinlondon.wordpress.com/page/4/>
- ill. 32 Dekonstruering
- ill. 33 Dekonstruering, Afviklingsmetoden, Egen illustration
- ill. 34 Dekonstruering, Nedrivning- og opbygningsmetoden, Egen illustration
- ill. 35 Dekonstruering, Tilbagegang og udstillingsmetoden, Egen illustration
- ill. 36 Interboro, <http://detroit-disurbanism-project.blogspot.com/>
- ill. 37 Duisburd-Nord Landskabspark, <http://walker.photoshelter.com/galleryimage/Germany-various/G00002tgpqGTyEW4/I0000e1kAB4uQrPA>
- ill. 38 Tjernobyl, <http://fuckyeahchernobyl.tumblr.com/page/2>
- ill. 39 Omstrukturering
- ill. 40 Bradford bymidte, <http://www.guardian.co.uk/uk/2003/oct/15/arts.regeneration>
- ill. 41 Omstrukturering, Renoveringsmetoden, Egen illustration
- ill. 42 Omstrukturering, Nytækningsmetode, Egen illustration
- ill. 43 43 Parc de la Villette, http://www.flickr.com/photos/thom_mckenzie/3192302214/sizes/z/in/photostream/
- ill. 44 Nyskabelse, <http://inventionmachine.com/the-Sustainable-Innovation-Blog/?Tag=green%20innovation>
- ill. 45 Interaktiv væg, 'Aperture', <http://www.fredericeyl.de/aperture/index.php?main=2&sub=8>
- ill. 46 Holocaust Memorial, <http://travel2.nytimes.com/2006/04/23/travel/23affordable-berlin.html>
- ill. 47 Solbjerg Plads, <http://www.flickr.com/photos/boedker/2420965211/>
- ill. 48 Big Ben, <http://marketinginsights.eloqua.com/2010/02/22/when-to-take-leads-out-of-the-nurturing-circle/>
- ill. 49 Nyskabelse, Fornyelsesmetoden, Egen illustration
- ill. 50 Nyskabelse, Tidsafhængighedsmetoden, Egen illustration
- ill. 51 Nyskabelse, Borgerinddragelsesmetoden, Egen illustration
- ill. 52 Sportification, <http://www.urbanpassion.org/>
- ill. 53 Christiania, indgang, <http://www.itu.dk/~inac/img/>
- ill. 54 Christiania, bemalet bygning, <http://www.samfundsfaget.dk/politik/demokratiet-paa-arbejde/majoriteter-minoriteter-og-magt/ikan-ikke-slaa-os-ihjel/>
- ill. 55 Christiania, hashbod, <http://www.natmus.dk/sw45557.asp>
- ill. 56 Christiania
- ill. 57 Synliggørelse, <http://brandcosmology.com/2010/11/05/whats-in-a-name/man-with-a-magnifying-glass/>
- ill. 58 Bilbao reklame, Shrinking Cities 2
- ill. 59 Le Week-End, Shrinking Cities 2
- ill. 60 Synliggørelse, Profi lmetoden, Egen illustration
- ill. 61 Synliggørelse, Borgerkommunikationsmetoden, Egen illustration
- ill. 62 Synliggørelse, World Wide Webmetoden, Egen illustration
- ill. 63 Nyskabelse, Fornyelsesmetoden, Egen illustration
- ill. 64 Synliggørelse, World Wide Webmetoden, Egen illustration
- ill. 65 Collage, Viral video på Youtube, Egen illustration
- ill. 66 Fællesskab, egne fotos
- ill. 67 Naturen, egen foto, <http://media.photobucket.com/image/aalborg+havnefront+/kitsandottsen/Aalborg-Havnefront.jpg>, <http://www.ritzaus.dk/web/pmt/pmt.nsf/lookupByld/627C741F23BACF3241256F5B00386A04>
- ill. 68 Turisterhverv, <http://www.inspirehomemagazine.com/luxuryzen-garden-of-beautiful-japan-garden-design/2011/02/>, <http://www.kristianna.dk/lufts.html>
- ill. 69 Information, eget foto
- ill. 70 Nedslag på Aarø, egen illustration
- ill. 71 Synliggørelse, Profilmotoden, Egen illustration
- ill. 72 Nyskabelse, Tidsafhængighedsmetoden, Egen illustration
- ill. 73 Forbindelselement, Egen illustration
- ill. 74 Nedslag og forbindelse i Oksenvad-Ørsted landdistrikt, Egen illustration
- ill. 75 Stursbøl Plantage, eget foto
- ill. 76 Inspiration, Aalborg havnefront, <http://media.photobucket.com/image/aalborg+havnefront+/kitsandottsen/Aalborg-Havnefront.jpg>
- ill. 77 En gård i Oksenvad, eget foto
- ill. 78 Krolfbanen, eget foto
- ill. 79 Udsigt fra Frodes Høj, foto af Birgitte Boesen
- ill. 80 Båd, <http://koes.oncotype.dk/en/works-in-public-sphere/2725>
- ill. 81 Påskeægsgagt, egen illustration
- ill. 82 BB&T bygning i Raleigh, <http://raleighskyline.com/content/2008/11/25/bbtbuilding-fixes-illumination-almost/>
- ill. 83 Lys i naturen
- ill. 84 Rubiksterning, <http://www.norskfolke.museum.no/en/collections/in-the-collection/Toys-of-the-1980s/>
- ill. 85 Koncert, <http://dansermeddrenge.dk/koncerter/Tur2005fotosi.htm>
- ill. 86 Hollywood aftryk, <http://usa.c-code.dk/?s=&paged=2>
- ill. 87 Forslag til Oksenvad-Ørsted logo og slogan, egen illustration
- ill. 88 Design, Egen illustration
- ill. 89 Stiforløb, Egen illustration
- ill. 90 Stiforløbet mindre strækninger, Egne og Birgitte Boesens fotos
- ill. 91 Steder hvor asfalt skal nedlægges og eksisterende belægning benyttes, Egen illustration
- ill. 92 1:200 detaljetegning af Æbleruten, ved marken, med markering af nedslag på asfaltstien, Egen illustration
- ill. 93 1:200 detaljetegning af Æbleruten, i byen, med markering af nedslag på eksisterende fortov, , Egen illustration
- ill. 94 1:100 Snit af Æbleruten, ved markerne, , Egen illustration
- ill. 95 1:100 Snit af Æbleruten, i Plantagen, Egen illustration
- ill. 96 1:100 Snit af Æbleruten, i byen, Egen illustration
- ill. 97 Mølby bymidte set fra den dominerende indfaldsvej, eget foto
- ill. 98 Mølledammen, eget foto
- ill. 99 bænke ved Mølledammen, eget foto
- ill. 100 Tom græsplæne overfor omrødet, eget foto
- ill. 101 Cirkus Dannebrog bygning og silo, eget foto
- ill. 102 Statuer Ved Crikus Dannebrog bygning, eget foto
- ill. 103 Tovskov Essen cafe, eget foto
- ill. 104 Mølby Kro, eget foto
- ill. 105 Detalje, Mølby Kro, eget foto
- ill. 106 Skiltmins af sti, eget foto
- ill. 107 Busstop, eget foto
- ill. 108 Postkort for Mølby fra 1972, Oksenvad.dk
- ill. 109 Analyse af Mølby bymidte 1:1000, Egen illustration
- ill. 110 Snit BB, Mølby Bymidte 1:500, Egen illustration
- ill. 111 Opstalt AA, Mølby Bymidte 1:500, Egen illustration
- ill. 112 Plan Mølby Bymidte 1:1000, Egen illustration
- ill. 113 Design af trafik og veje i Mølby Bymidte, Egen illustration
- ill. 114 Plan, Mølby Bymidte 1:200, Egen illustration
- ill. 115 Konceptdiagram, Egen illustration
- ill. 116 Mølby Bymidte, dag, Egen illustration
- ill. 117 Mølby Bymidte, aften, Egen illustration
- ill. 118 Centrering om brønden, eget foto
- ill. 119 Brønden, eget foto
- ill. 120 Gamle sten med patina, eget foto
- ill. 121 Tydelig spor fra 1999 stormen, eget foto
- ill. 122 Et 150 år gammel egetræ, eget foto
- ill. 123 Hærvejen, eget foto
- ill. 124 Den passerende hærvej, eget foto
- ill. 125 Analyse af Festspladsen 1:2000, Egen illustration
- ill. 126 Snit CC, Festspladsen 1:500, Egen illustration
- ill. 127 Plan Festspladsen 1:500, Egen illustration
- ill. 128 Konceptdiagram, Egen illustration
- ill. 129 Plan, Festspladsen 1:200, Egen illustration
- ill. 130 Festspladsen, Egen illustration
- ill. 131 Appendiks, Eget foto
- ill. 132 Tidsplan, Egen illustration
- ill. 133 Indikatorer, http://www.dffe.dk/Files/Filer/Landdistrikter/Om_landdistrikter/LAGs/RaplLanddistrikt2007_20070201.pdf
- ill. 134 Yder-, lands-, mellem- og bykommuner, http://www.dffe.dk/Files/Filer/Landdistrikter/Om_landdistrikter/LAGs/RaplLanddistrikt2007_20070201.pdf
- ill. 135 Udviklingsprojekt Haderslev Kommune, Haderslev Kommune
- ill. 136 Spørgeskema
- ill. 137 Breddeundersøgelse 1m, Eget foto
- ill. 138 Breddeundersøgelse 1,5m, Eget foto
- ill. 139 Breddeundersøgelse 2m, Eget foto
- ill. 140 Modeller fra designproces, Egne foto

- APPENDIKS 1** TIDSPAN
- APPENDIKS 2** HADERSLEV KOMMUNES ERFARING
- APPENDIKS 3** LANDDISTRIKTSINDIKATORER
- APPENDIKS 4** SPØRGESKEMA
- APPENDIKS 5** BREDDEUNDERSØGELSE
- APPENDIKS 6** DESIGNPROCES

APPENDIKS

75 APPENDIKS 1 TIDSPLAN

Som det ses i tidsplanen til højre, har der været fem faser i projektløbet: Research, Analyse, Strategiudvikling, Design og Perspektivering. Disse har ligeledes overlappet hinanden undervejs.

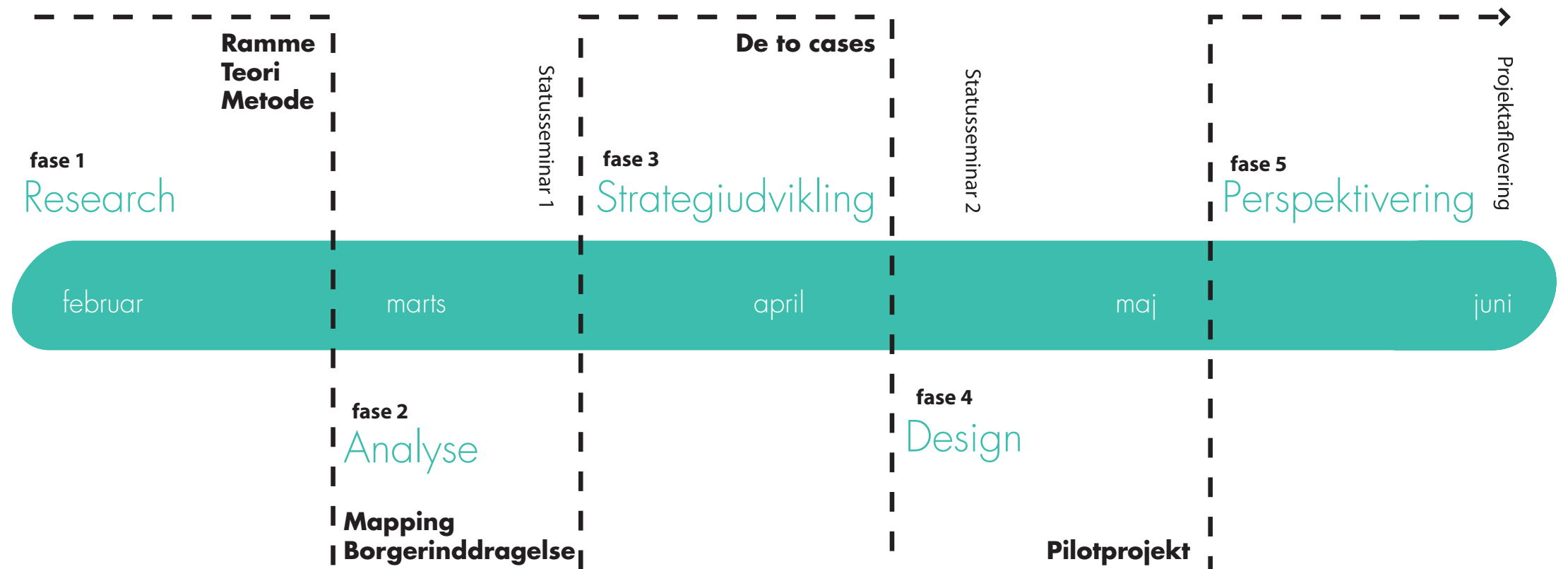
I researchfasen benyttedes en hermeneutik tilgang, hvor forståelsen af projektets problemstilling opnåedes gennem teorilæsning og tolkning deraf. Projektets rammer blev fastlagt og viden omkring Haderslev Kommune samt de to udvalgte cases blev undersøgt i denne fase.

Analysefasen har haft en empirisk analytisk tilgang, hvor der bl.a. blev gjort brug af forskellige registrerings- og kortlægningsmetoder samt sociologisk teoretisk inddragelse til at læse de to cases. For at opnå en forståelse af de lokale beboers behov, blev der ligeledes lavet interviews under opholdene i byerne og via tilsendte spørgeskemaer.

Den tredje fase, strategiudviklingen har bygget på den viden skabt i de to foregående faser, og er på et konceptuelt plan. Her skabtes fire overordnede udviklingsstrategier og tilhørende metoder. Udvalgte strategier blev derefter anvendt på de to cases til skabelsen af konceptforslag.

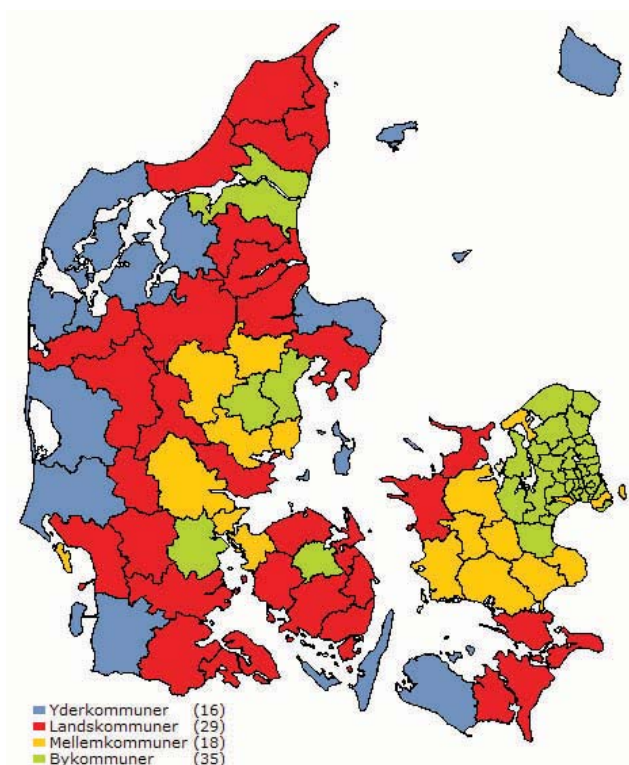
I designfasen blev Oksenvad-Ørsted landdistrikt benyttet som pilotprojekt. Denne fase resulterede i et konkret designforslag til tre dele af konceptforslaget.

Den afsluttende fase har været perspektiveringsfasen, hvor der er blevet set tilbage på projektet som helhed og reflekteret derover.

APPENDIKS 2 LANDDISTRIKTS INDIKATORER 76

Haderslev Kommune betegnes ifølge inddelingen skabt ved kommunalreformen i 2007, som en landkommune, hvilket hænger sammen med bl.a. indikatorer for urbanisering, demografi og uddannelsesniveau. Alle indikatorerne ses på illustration 133. På illustration 134 ses hvordan Danmarks øvrige distrikter er inddelt.

ill. 134 Yder-, lands-, mellem- og bykommuner

Tabel 1. Indikatorer

Emne	Indikator
Urbanisering	1 Befolkning i 2004 - pr. km ²
	2 Befolkning i landområder og byer under 1000 indb. - andel af befolkningen i 2004
	3 Areal i landzone - andel af kommunens areal
Center periferi	4 Gennemsnitlig afstand til motorvej. - km
	5 Antal arbejdspladser i forhold til antal beskæftigede i 2004
Landbrugets betydning	6 Gennemsnitlig afstand fra et punkt i kommunen til områder med stort overskud af arbejdspladser i 2004. - km
	7 Beskæftigede i landbrugserhverv - andel af beskæftigede i 2004.
Udvikling	8 Udviklingen i beskæftigelsen 1994-2004 - Andel af beskæftigede i 1994.
	9 Befolkningsudviklingen 1994-2004 - andel af befolkningen i 1994.
Demografi	10 Befolkningen i alderen 17-64 år - andel af befolkningen i 2004.
	11 Befolkningen i alderen 25-44 år - andel af befolkningen i 2004.
Uddannelse	12 Indbyggere kun med grundskole uddannelse. - andel af uddannelse i alt
	13 Indbyggere med mindst mellemlang uddannelse. - andel af uddannelse i alt
Økonomi	14 Beskatningsgrundlag. - pr indbygger i 2007 - tusind kr.

ill. 133 Indikatorer

77 APPENDIKS 3 HADERSLEV KOMMUNES ERFARING

ill. 135 Udviklingsprojekt Haderslev Kommune

Der ses på et nylig lavet projekt af bl.a. Haderslev kommune, for at få en indsigt i og drage nytte af kommunens egne erfaringer i forhold til udvikling af landdistrikter.

I samarbejde med Mariagerfjord – og Rebild Kommune udarbejdede Haderslev Kommune et udviklingsprojekt i perioden 2008 til 2010. Udviklingsprojektet er relevant i denne sammenhæng fordi deres overordnede formål var at bidrage til blandt andet en øget bosætning i de tre involverede kommuner. [Haderslev landdistrikter mfl., 2010, s.3] Via en række workshops og arbejdet med 12 lokalsamfund som eksempelprojekter fandtes frem til tre anbefalinger, der kan fungere som guidelines i udvikling af landdistrikter:

ANBEFALING 1

LOKALSAMFUNDENES IDENTITET ANBEFALES SYNLIGGJORT I PROJEKTERNE.

DETTE KUNNE SKE VED, AT DE ENKELTE PROJEKTER REDEGØR FOR, HVORDAN PROJEKTERNE BIDRAGER TIL DEN LOKALE IDENTITET OG OPLEVELSEN AF STOLTHED OVER EGEN LANDSBY.

ANBEFALING 2

ANLÆGSPROJEKTER SKAL GENERERE UFORMELLE MØDESTEDER.

EN GOD MÅDE AT GØRE DET PÅ, ER VED EFTERFØLGENDE AT GENTAGE KULTURELLE AKTIVITETER.

ANBEFALING 3

KULTURELLE PROJEKTER SKAL GENERERE SAMARBEJDE PÅ TVÆRS AF LOKALSAMFUND.

EN GOD MÅDE AT GØRE DET PÅ ER VED AT INKLUDERE EN RÆKKE SAMMENHÆNGENDE ARRANGEMEN-

TER, DER AFVIKLES I FORSKELLIGE LANDSBYER. [HADERSLEV LANDDISTRIKTER MFL., 2010, s.6-7]

I udviklingsprojektet påpeges det ligeledes at visse fysiske vilkår bør være til stede for at sikre den ønskede udvikling. Det anbefales i projektet at følgende vilkår er til stede:

- 1) Tilstedeværelsen af mødesteder, både formelle og uformelle.
- 2) Tilstedeværelsen af erhverv tæt på lokalsamfundet.
- 2) Afstanden til nærmeste store by, motorvej, hovedvej, erhverv eller Margueritruete.
- 3) Mængde af tilgængelig natur i området.
- 4) Eksistensen af netværksrelationer internt i lokalsamfundet og eksternt.
- 5) Politiske beslutninger om byens fysiske udvikling og herunder adgang til udstykninger.
- 7) Afstand til offentlige institutioner og servicefaciliteter.
- 8) Vedligeholdelsesniveauet i byen. [Haderslev landdistrikter mfl., 2010, s.6]

Hermed menes der, at der i nogle sammenhænge simpelthen ikke er grobund for at kunne foretage en fremgangsrig udvikling.

APPENDIKS 4 SPØRGESKEMA 78

UDVIKLING AF LANDDISTRIKTER, AFGANGSPROJEKT, DIDDE EGESTAD

1. Hvordan vil du beskrive landdistriktet med tre ord?

2. Hvorfor har du valgt at bosætte dig her?

3. Hvad tror du, er grunden til, at landdistriktet er i tilbagegang i forhold til indbyggere?

4. I hvilken grad tror du, at landdistriktets borgere er villige til at hjælpe til, i forhold til udvikling og vedligeholdelse af landdistriktet?

5. Hvorledes tror du, at det vil påvirke borgerne, hvis landdistriktet i højere grad var en turistattraktion?

For at opnå en forståelse af de lokale beboer forhold til landdistrikterne, er der foretages korte interviews under opholdene i landdistrikterne, der har taget udgangspunkt i et spørgeskema (illustration 136). Interviewsene har været både planlagte og impulsive møder. Spørgeskemaet er også lagt på landdistrikternes hjemmeside, for at opnå flere besvarelser.

Det første spørgsmål forventes at give et indblik i det mest essentielle ved landdistriktet, det som først og fremmest karakterisere stedet. Det andet spørgsmål skal vise deres positive holdninger og oplevelser med landdistriktet eller f.eks. bestemte omstændigheder der gør at de har valgt at bosætte sig i landdistriktet. Det tredje spørgsmål er stillet med hensigten at vide hvorvidt der er ildsjæle og hjælpende kræfter, der kan være med til at vedligeholde eller igangsætte mindre projekter. Det femte spørgsmål er stillet, idet projektets havde udsigt til at indebære påvirkning af turister, og deres holdning til turister derfor var vigtig at klargøre. Resultater fra spørgeskemaundersøgelsen er brugt i analysen på s. 16 og s.20.

79 APPENDIKS 5 UNDERSØGELSE AF STIENS BREDE

For at opnå en fornemmelse af hvilken bredde der vil være passende til stiforløbet i Oksenvad-Ørsted landdistrikt, laves en breddeundersøgelse i 1:1. Det ønskes at skabe en sti, der er forholdsvis smal, for at holde omkostninger nede, men hvor cyklister eller gående parvist kan færdes. På illustration 137 viser stien med en bredde på 1 meter, og dette er for smalt i forhold til at cyklister skal kunne færdes sikkert parvist. På illustration 139 ses stien med en bredde på 2 meter, og dette giver stor plads til de parvist gående eller cyklister. Det vurderes at stien på 1,5 meter, som ses på illustration 138, er en tilstrækkelig og samtidig sikker bredde for stien.

1m

ill. 137 Breddeundersøgelse 1m

1,5m

ill. 138 Breddeundersøgelse 1,5m

2m

ill. 139 Breddeundersøgelse 2m

APPENDIKS 6 DESIGNPROCES 80

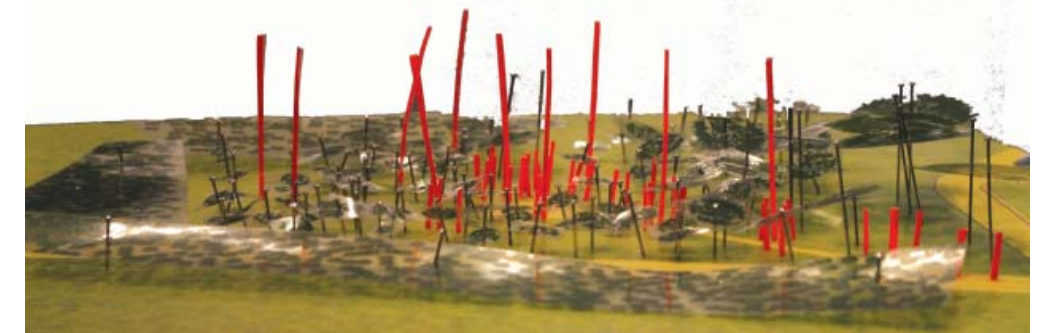

KONCEPTMODEL FOR OKSENVAD-ØRSTED LANDDISTRIKT MED PERMANENTE OG MIDLERTIDIGE NEDSLAG OG FORBINDELSESELEMENT

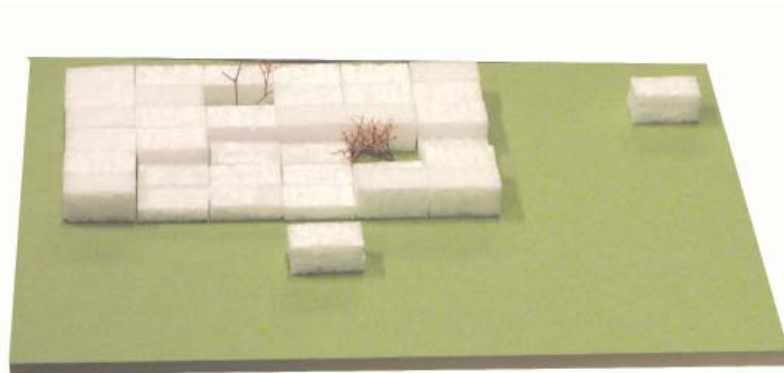
I gennem designprocessen er der lavet forskellige undersøgelser med former og rumligheder både via digitale og analoge metoder.

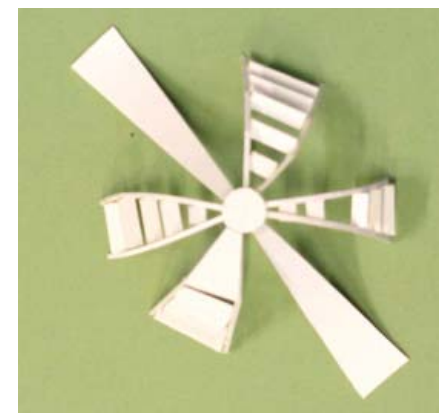
KONCEPTMODEL FOR AARØ LANDDISTRIKT MED NEDSLAG I SAMSPIL MED EKSISTERENDE HERLIGHEDER

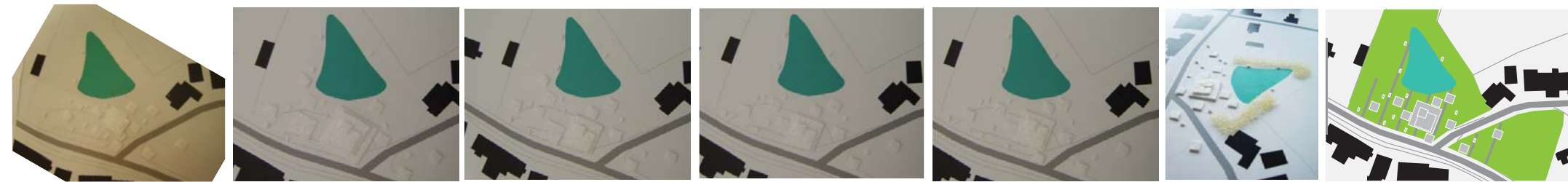
MODELLER VED UDVIKLING AF PÆLEDESIGN PÅ FESTPLADSEN

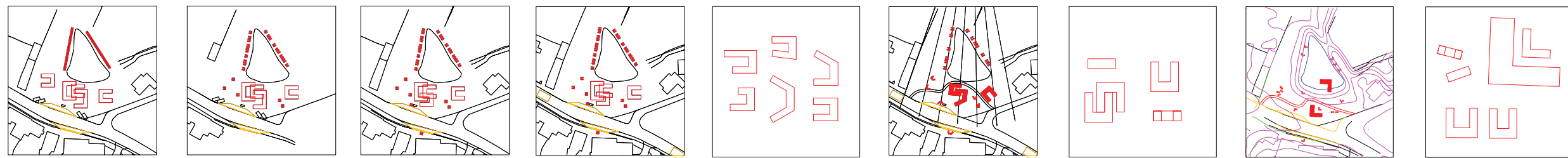
DETALJE, SAMMENSPIL MELLEM BETONELEMENTER OG BEPLANTNING I MØLBY BYMIDTE. TIDLIG MODEL

MODELFORSLAG TIL UDSIGTSMØBEL TIL FRODES HØJ

TIDLIGE MODELLER VED UDVIKLING AF DESIGN AF BETONELEMENTER I MØLBY BYMIDTE

DIGITAL SKITESERING AF DESIGN MED BETONELEMENTER I MØLBY BYMIDTE

MODELLER VED UDVIKLING AF DESIGN I MØLBY BYMIDTE

